

HOBUHOOLDAJA, tase 4 kutsekeskharidus, ÕPPEKAVA MOODULITE RAKENDUSKAVA

Sihtrühm	Põhiharidusega õppija		
Õppevorm	Statsionaarne		
Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	HOBUMAJANDUSE ALUSED	11	A. Nilk, R. Jänes, K. Vreimann, H. Aava, L. Saksing, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane saab ülevaate eriala väljunditest, hobuste ajaloost, anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast, praktilisest hobuhooldaja tööst, kutse- eetikast, tööga seonduvatest riskidest ning nende maandamisest, õpib kasutama teabeallikaid ja hindama ennast kui tulevast töötajat.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Orienteerub kutseõppeasutuse õppekeskkonnas, seades eesmärgid enda õpingutele	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Leiab erinevatest teabeallikatest teavet õppetööga seonduvate materjalide kohta, arutleb teabe usaldusväärsuse ja tõesuse üle; • Tutvub kooli õppekorralduseeskirjaga arutades õppija kohustuste ja õiguste teemal; • Seab eesmärgi enda õpingutele toetudes ette antud dokumentatsioonile, koostab ning esitab kirjaliku kokkuvõtte selle kohta. 		
2. Mõistab hobumajanduse tähtsust Eesti majanduses, orienteerudes valdkonna töötajatele esitatavates nõuetes ning kutse omistamises	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab teavet hobuhooldaja kutsestandardi ja kutse andmise kohta, arutleb saadud teabe põhjal hobuhooldaja töö, isikuomaduste, kutse- eetika ja ohutusnõuete üle; • Iseloomustab hobumajandust kui majandusharu Eestis ja Euroopas, nimetab Eesti suuremaid hobumajandusettevõtteid ning leiab nende tegevuse kohta infot eesti ja inglise keelsetest interneti allikatest; • Kasutab arvutit teabe leidmiseks ja tallitöö praktilal nõutava dokumentatsiooni koostamiseks ning esitab kirjaliku kokkuvõtte enda sobivusest erialale. 		

<p>3. Orienteerub hobuste aretuse ja kasutamise ajaloos ning tänapäevas eristades hobuseid märgiste ja värvuse järgi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab hobuseid välise vaatluse teel ning eristab neid värvuste ja märgiste alusel • Annab lühiülevaate hobuste põlvnemise ja kasutuse ajaloost, seostades seda tänapäevaste tõugude ja kasutusalaadega; • Loetleb Eestis tunnustatud aretusorganisatsioone, leiab infot nende tegevuse kohta; • Selgitab hobumajandusega seonduva dokumentatsiooni vajadust, leiab internetist aretusala lased dokumendid ja täidab need.
<p>4. Teeb juhendamisel tallitöid tutvudes tööde käigus hobuste anatoomia, füsioloogia ja psühholoogiaga</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate hobuste anatoomia, füsioloogia ja psühholoogia (sh liigiomane käitumine) alustest; • Käsitleb hobuseid kogu õppeprotsessi vältel arvestades nende liigiomast käitumist; • Teeb juhendamisel tallitöid ja omandab esmased ergonoomilised ja ohutud töövõtted, käsitleb hobust ohutult järgides kutse-eetikat; • Käsitleb hobust arvestades hobuse, inimese ning ümbritseva keskkonna turvalisust.
<p>5. Mõistab tervise tähtsust ja hobuhooldaja töös esinevaid riske järgides ohutusnõudeid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab praktiliste tallitööde põhjal võimalikke õnnetusi ja terviseriske ning nende ennetamise võimalusi; • Demonstreerib inimesele antavaid esmaabivõtteid; • Väljendab ennast suuliselt ja kirjalikult korrektses eesti keeles kogu õppeprotsessi vältel.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>ÕV1 Õppetööga seonduv dokumentatsioon ÕV2 Hobuhooldaja kutse kutsestandard, kutseeetika, vajalikud isiksuseomadused Hobumajandus kui majandusharu Hobumajandus Eestis ja Euroopas Õppetöö korraldus õppija kohustused ja õigused ÕV3 Hobuse arengu ja aretuse ajalugu, tõugude kujunemine ja klassifitseerimine, verelisuus Aretustöö korraldus Eestis, tunnustatud aretusühingud ja peetavad tõuraamatud Aretusalane dokumentatsioon ja seadusandlus, hobusega seotud sündmused ja aretaja kohustused Endokriinnäärmed Vereringeelundid ja lümfisüsteem, Närvisüsteem, Meeleelundid ÕV4 Anatoomia, füsioloogia ja psüühika põhialused Hobuse põhiolevus -saakloom, karjaloom, rohusööja. Põgenemisreaktsioon. Hobuse aju ja mõtlemine. Instinktid. Meeleorganite talitlemine, tasakaal. Hobuse kommunikatsioonivõime kommunikatsiooni viisid karjas ja inimestega.</p>

	<p>Elusorganismide struktuuriline hierarhia Välimik ehk eksterjäär Hobuse anatoomia Nahk ja nahatekised, Liikumiselundkond, Seedeelundkond, Hingamiselundkond, Kuse-suguelundkond ÕV5 Kirjalike tööde vormistamisega seotud dokumentatsioon leidmine, vormistamine, täitmine Ohutusnõuded hobustega töötamisel Terviseriskid tallis ja nende ennetamine Esmaabi osutamine Praktilised tööd: 1-5 õpiväljundite kohta Juhendamisel tallitööde teostamine, omandades esmased ergonoomilised ja ohutud töövõtted, hobuse ohutu käsitlemine ning kutse-eetika järgimine</p>
sh iseseisev töö 54 tundi	<p>Leiab iseseisvalt materjale kutsestandardi, hobumajanduse majanduslike näitajate kohta Internetist aretusühingute kohta käiva informatsiooni ja vajalike aretusprogrammide leidmine, dokumentatsiooni täitmine Koostab enda õppimist ja arengut reflekteeriva õpipäeviku vastavalt juhistele Tööohutusjuhendite läbitöötamine Hobuste anatoomia, füsioloogia ja psüühika teadmiste kinnistamine läbi praktiliste tööde tallitöös</p>
sh praktika	Puudub
Õppemeetodid	<p>Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline õpe tallis, praktiline dokumentatsiooni täitmine, demonstratsiooni vaatlus</p>
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Psüühho - Koostada esitlus hobuse käitumise põhilistest mõjutajatest 2. Sissejuhatus – Koostada esitluse hobuse arenguloost 3. Sissejuhatus - Seab eesmärgi enda õpingutele toetudes ette antud dokumentatsioonile, esitab kirjaliku kokkuvõtte enda sobivusest erialale korrektses eesti keele ja nõuetekohaselt vormistatuna. 4. Ajalugu - Koostada meeskonnatööna esitluse aretustöö korraldusest Eestis ning täidab kohustuslikud aretuslased dokumendid 5. Anatoomia – Koostada esitluse hobuse anatoomia kohta 6. IT – Seab eesmärgi enda õpingutele toetudes ette antud dokumentatsioonile, esitab kirjaliku kokkuvõtte enda sobivusest erialale korrektses eesti keele ja nõuetekohaselt vormistatuna. 7. Töökeskkonnaohutus praktiline töö 8. Erialase sõnastiku koostamine ja esitamine, lünkteksti täitmine. Lõimitud Eesti keel - Eve 9. Anatoomia praktiline töö – Praktiline hobuse anatoomia ja füsioloogia teadmiste demonstratsioon</p>

	<p>10. Täidab aretusalase dokumentatsiooni hobuste märgiste kohta, kasutades korrektseid termineid.</p> <p>11. Teeb juhendamisel tallitöid järgides ergonoomilisei ja ohutuid töövõtteid, käsitleb hobust ohutult ja järgib kutse-eesitikat</p>
sh hindekriteeriumid	<p>Lävend: Õpilane koostab kirjalikult ülevaate hobuste ajaloost, täidab hobumajandusega seotud dokumente, kirjeldab enese rolli töötajana hobumajanduses kasutades IT vahendeid kujundades teksti korrektselt ja nõuetekohaselt. Tööd on koostatud korrektses eesti keeles. Võib esineda mõningaid sisulisi vigu ja eesti keele vigu. Samuti esineb vigu teksti töötluses.</p> <p>Hinne 4: Õpilane koostab kirjalikult ülevaate hobuste ajaloost, täidab hobumajandusega seotud dokumente, kirjeldab enese rolli töötajana hobumajanduses kasutades IT vahendeid kujundades teksti korrektselt ja nõuetekohaselt. Tööd on koostatud korrektses eesti keeles. Võib esineda mittesisulisi vigu ja mõningaid eesti keele vigu.</p> <p>Hinne 5: Õpilane koostab kirjalikult ülevaate hobuste ajaloost, täidab hobumajandusega seotud dokumente, kirjeldab enese rolli töötajana hobumajanduses kasutades IT vahendeid kujundades teksti korrektselt ja nõuetekohaselt. Tööd on koostatud korrektses eesti keeles.</p> <p>Lävend: Õpilane annab ülevaate hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast ning teostab tallitöid arvestades hobuse liigiomase käitumisega ja ohutusnõuetega. Tööde teostamisel õpilane järgib õpetaja korraldusi, kuid ei näita üles enesealgatust. Esineb puudujääke töökoha korras hoidmises. Töodes võib esineda sisulisi vigu, mis ei ole seotud ohutuse tagamisega.</p> <p>Hinne 4: Õpilane annab ülevaate hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast ning teostab tallitöid arvestades hobuse liigiomase käitumisega ja ohutusnõuetega. Tööde teostamisel näitab õpilane üles enesealgatust, distsiplineeritust, ohutusnõuetest kinnipidamist. Õpilane hoiab oma tööala puhtust ja korda. Töodes võib esineda mõningaid vigu, mis ei ole seotud ohutuse tagamisega.</p> <p>Hinne 5: Õpilane annab ülevaate hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast ning teostab tallitöid arvestades hobuse liigiomase käitumisega ja ohutusnõuetega. Tööde teostamisel näitab õpilane üles enesealgatust, distsiplineeritust, ohutusnõuetest kinnipidamist. Õpilane hoiab oma tööala puhtust ja korda.</p>
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav</p> <p>Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite 1 - 6 kaalutud keskmisena sh täidetud iseseisvad tööd</p>
sh hindamismeetodid	<p>Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu</p>

Õppematerjalid	Moodle e- kursused: K. H. Leutonen „Hobuste psüühika ja käitumine“ JKHK 2011 A. Nilk „Hobuste valik ja aretus“ JKHK 2009 A. Nilk „Hobuste pidamine-tallitööd“ JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK M-M. Ureve, I. Klein „Hobuste anatoomia ja füsioloogia“ JKHK J.Kaarde, R.Säre "Loomatervishoiu käsiraamat" 1961 H. Mauring "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 "Oma Hobu" Youtube.com www.estsporthorse.ee , www.ehs.ee , www.vet.agri.ee
----------------	--

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
2	HOBUSTE HOOLDAMINE	11	H. Aava, M. Juul, R. Jänes, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane märkab hobuse vajadusi, teeb hooldustöid lähtudes pidamisviisist ja hobuse vajadustest ning tagab hobuse heaolu ja inimese turvalisuse.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Jälgib ja hindab visuaalselt hobuse üldist heaolu, lähtudes looma liigimasesest käitumisest ja pidamisviisidest	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab hobuse liigimast käitumist ja põhivajadusi; • Analüüsib hobuse käitumist ja tervislikku seisundit visuaalse vaatluse põhjal; • Võrdleb ja toob välja hobuse mittetavapärased käitumisviisid. 		
2. Teeb lähtuvalt pidamisviisist hobusele asemed, ladustades allapanu ja sõnniku	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab hobuste pidamisviise ja valib optimaalse pidamisviisi, lähtudes majanduslikest võimalustest ning hobuse vajadustest; • Eristab erinevaid allapanu liike korrastab hobuste asemed igapäevaselt, lähtudes allapanu liigist, keemilistest reaktsioonidest ja hobuste heaolust; • Leiab IT vahendite abil infot allapanu ja sõnniku ladustamise keskkonnanõuete kohta ning rakendab teadmisi tallitöodes. 		

3. Puhastab, peseb ja pügab hobuseid vastavalt vajadusele, lähtudes hobuste pidamisviisist ja rakendusala	<ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab erinevaid puhastamise viise, vahendeid ja nende kasutamise võtteid, lähtudes hobuse omapärasest ja töö eesmärgist; • Hindab visuaalselt hobuste puhastamise, pesemise ja pügamise vajadust, leiab nende tegevuse kohta infot eesti ja inglise keelsetest interneti allikatest; • Puhastab, peseb ja pügab hobuseid lähtudes hobuste pidamisviisist, heaolust ja rakendusala, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid.
4. Fikseerib, talutab ja jooksub hobuseid vastavalt vajadusele ning kasutab vajadusel jalutusmasinaid, arvestades hobuste ja inimeste turvalisust	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab välja hobuste väljaõppe tasemed vaatluse alusel; • Valib hobuste fikseerimise viisi vastavalt vajadusele, fikseerib hobuseid kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõudeid; • Talutab hobuseid ohutult lähtudes hobuse omapärasest, väljaõppe tasemest ja soost; • Jooksub hobuseid vastavalt vajadusele valides sobiliku viisi ning arvestades hobuste väljaõppe taset ja ohutusnõudeid; • Leiab digivahendite vahendite abil infot jalutusmasinate kohta ning analüüsib erinevate jalutusmasinate otstarvet ning nende ohutut kasutamist.
5. Valmistab hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ette, kopeldab ja karjab hobused vastavalt etteantud juhiste järgides ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • Valib ja korrastab hobuste kopeldamisvarustuse arvestades hobuse omapära ja ilmastikutingimustega; • Valmistab hobused kopeldamiseks ette ja kopeldab hobused vastavalt etteantud juhiste, kasutades kopeldamiseks ettenähtud varustust ning arvestades hobuste ja inimeste turvalisust; • Korrastab ja hooldab karja, komplekteerib karja vastavalt juhiste arvestades sugu, vanust, pidamisviisi, karjamaa suurust ja taimestikku; • Järgides ohutusnõudeid karjab hobused arvestades hobuste ning inimeste turvalisust

Teemad, alateemad	<p>ÕV1 Hobuse põhivajadused ja nende rahuldamatusest tulenevad probleemid. Sundkäitumine e. voomad.</p> <p>ÕV2 Allapanu - kvaliteet, tüübid, hoiustamine, töövahendid, töövõtted/meetodid. Turvaline ja hügieeniline keskkond. Omaniku kohustused. Loomapidamist sätestavad seadused. Majanduskulud. Hobusepidamise päeva-, nädala- ja hooajakava.</p> <p>ÕV3 Naha ja karvastiku hooldus (struktuuri säilitamine ja kaitsmine, termoregulatsioon). Igapäevane hooldus (hüved, ohutus, käsitsemine, baas protseduurid, jalgade puhtus). Laka hooldus (puhastamine, trimmimine, pika laka säilitamine, kitkumine, lõikamine, lamandamine, töövahendid ja käsitlemise võtted). Saba hooldus (punumine, kaitse vahendid, pesemine, sidumine, pikendused, esinevad probleemid). Hooldus tarvikud/vahendid (liigid, hooldus). Hobuse kuivatamine (pidamisviis, ilmastik) .Pesemine (meetodid, töövõtted). Pügamine (pügamismasinad, klippamise tehnikad, liigid, ettevalmistus, ohutus). Lihashooldus.</p> <p>ÕV4 Hobuse väljaõppe faasid. Hobuse fikseerimine (võtted, ohutus). Hobuse sundmotsioon (talutamine: vanus/soolised iseärasused/närvikava, jooksutamine, karussell, trenažöör, ohutus, mõju, alternatiivsed treening meetodid).</p> <p>ÕV5 Hobuse kopeldamise inventaar. Kopeldamisega kaasnevad ohud. Karjaaia hooldus. Karjatamise planeerimine, hooaeg ja grupid Praktilised tööd: 2-5 õpiväljundite kohta Hobuste asemete igapäevane korrastamine, lähtudes allapanu liigist, keskkonnanõuetest ja hobuste heaolust. Hobuste puhastamine, pesemine ja pügamine, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid. Hobuste fikseerimine, talutamine ja jooksutamine kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõuetega. Hobuste kopeldamis- ja karjatamisvarustuse korrastamine. Koplite ja karjaaedade hooldamine. Hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ettevalmistamine ning kopeldamine ja karjatamine.</p>
iseseisev töö 54 tundi	Vaatleb hobuseid ja võrdleb nende käitumist Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, demonstratsioonide vaatlus, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline õpe tallis, praktiline dokumentatsiooni täitmine, demonstratsiooni vaatlus.

Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: <i>Esimesel õppeaastal</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Esitlus keskkonna mõjust hobuse käitumisele 2. Kirjeldab ja hindab hobuste pidamisviise, puhastamise, pesemise ja pügamise vajadust, fikseerimise viise, jalutusmasina kasutamist, kopeldamis- ja karjatamisvarustust. 3. Praktiline töö hobuste psühholoogia kohta 4. Teeb hobuse asemed, puhastab, peseb ja pügab hobust vastavalt vajadusele, fikseerib, jooksub ja talutab, kopeldab ja karjatab hobuseid. 5. Korrastab hobuste asemed igapäevaselt, talutab hobuseid ohutult, valmistab hobuse kopeldamiseks ette ja kopeldab hobuse <p><i>Teisel õppeaastal</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Referaat teemal "Hobuste hooldamine." Referaadi kaitsmine. Lõimitud Eesti keel 7. Korrastab hobuste kopeldamis- ja karjatamisvarustuse, korrastab ja hooldab kopolid ja karjaaiad
sh hindekriteeriumid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Puuduvad 2. Lävend: Kirjeldab ja hindab hobuste pidamisviise, puhastamise, pesemise ja pügamise vajadust, fikseerimise viise, jalutusmasina kasutamist, kopeldamis- ja karjatamisvarustust lähtudes hobuse heaolust Hinne 4: Kirjeldab ja hindab hobuste pidamisviise, puhastamise, pesemise ja pügamise vajadust, fikseerimise viise, jalutusmasina kasutamist, kopeldamis- ja karjatamisvarustust.lähtudes keskkonnanõuetest ja hobuste heaolust arvestades säästlike võimalusi Hinne 5: Kirjeldab ja hindab hobuste pidamisviise, puhastamise, pesemise ja pügamise vajadust, fikseerimise viise, jalutusmasina kasutamist, kopeldamis- ja karjatamisvarustust lähtudes keskkonnanõuetest ja hobuste heaolust arvestades säästlike võimalusi ning põhjendab seda 3. Puuduvad 4. Lävend praktiliseks tööks: Teeb hobuse asemed, puhastab, peseb ja pügab hobust vastavalt vajadusele, fikseerib, jooksub ja talutab, kopeldab ja karjatab hobuseid lähtudes hobuste pidamisviisist, heaolust ja rakendusala- kasutades selleks ettenähtud töövahendeid Hinne 4: Teeb hobuse asemed, puhastab, peseb ja pügab hobust vastavalt vajadusele, fikseerib, jooksub ja talutab, kopeldab ja karjatab hobuseid. lähtudes hobuste pidamisviisist, heaolust ja rakendusala- valides selleks sobivad töövahendeid Hinne 5: Teeb hobuse asemed, puhastab, peseb ja pügab hobust vastavalt vajadusele, fikseerib, jooksub ja talutab, kopeldab ja karjatab hobuseid. lähtudes hobuste pidamisviisist, heaolust ja rakendusala- valides selleks sobivad töövahendid ning analüüsib töö tulemusi 5. Lävend praktiliseks tööks Korrastab hobuste asemed igapäevaselt, talutab hobuseid, valmistab hobuse kopeldamiseks ette ja kopeldab hobuse vastavalt hobuse väljaõppe tasemele kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõuetega.

	<p>Hinne 4: Korrastab hobuste asemed igapäevaselt, talutab hobuseid ohutult, valmistab hobuse kopeldamiseks ette ja kopeldab hobuse vastavalt hobuse väljaõppe tasemele kasutades enda poolt valitud abivahendeid ja arvestades ohutusnõuetega</p> <p>Hinne 5: Korrastab hobuste asemed igapäevaselt, talutab hobuseid ohutult, valmistab hobuse kopeldamiseks ette ja kopeldab hobuse vastavalt hobuse väljaõppe tasemele kasutades enda poolt valitud abivahendeid, arvestades ohutusnõuetega ning analüüsides enda tegevust</p> <p>6. Lävend: Referaadi koostamine teemal "Hobuste hooldamine" ja referaadi kaitsmine</p> <p>7. Lävend praktiliseks tööks: Vastavalt juhistele valmistab hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ette ning kopeldab ja karjatab hobused arvestades hobuste omapära ning inimeste turvalisust</p> <p>Hinne 4: Valmistab hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ette ning kopeldab ja karjatab hobused arvestades hobuste omapära ning inimeste turvalisust</p> <p>Hinne 5: Valmistab hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ette ning kopeldab ja karjatab hobused arvestades hobuste omapära ning inimeste turvalisust ning analüüsib oma tegevust</p>
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav</p> <p>Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb kompleksülesande sooritamise tulemusena. Kompleksülesande sooritamise eelduseks on õpiväljundi saavutamine sh täidetud iseseisvad tööd</p> <p>Kompleksülesande sooritamisel õpilane loosib ülesande (<i>teisel õppeaastal</i>):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Asete korrastamine, pidamisviiside ja allapanuliikide kirjeldamine, sobiva valik lähtudes keskkonnanõuetest, majanduslikest võimalustest ja hobuse vajadustest 2. Puhastamine, erinevate viiside, vahendite ja kasutamisevõtete iseloomustamine, hindab puhastamise, pügamise ja pesemise vajadust. <p>Kopeldamisvarustuse tundmine, vajaduse hindamine, ettevalmistamine ja kopeldab hobuse ohutusnõuded arvestades, selgitab karjaia hooldust ja karja komplekteerimist.</p>
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu.
Õppematerjalid	<p>Moodle e- kursused:</p> <p>K. H. Leutonen „Hobuste psüühika ja käitumine“ JKHK 2011</p> <p>A. Nilk „Hobuste pidamine-tallitööd“ JKHK 2012</p> <p>M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK</p> <p>J.Kaarde, R.Säre "Loomatervishoiu käsiraamat" 1961</p> <p>H. Muring "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988</p> <p>"Oma Hobu"</p> <p>Youtube.com</p> <p>J. Batty-Smith „The BHS complete manual of horse and stable management“ 2008</p> <p>S. E. Harris“ Grooming to Win“ 2008</p> <p>T.Kaimio „Koos hobusega“ 2004</p> <p>www.ratsaliit.ee, www.fei.org, www.thehorse.com</p>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	HOBUSTE SÖÖTMINE	11	M. Juul, R. Jänes, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane sööda ja joodab hobuseid söödaratsiooni alusel, kasutab erinevaid teabeallikaid söötmisega seonduva info leidmiseks, mõistab söötmisega seonduvat terminoloogiat.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Hindab visuaalselt hobuste toitumust ja mõistab söödaratsiooni koostamise põhimõtteid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste toitumust pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit; • Eristab söötasid ja selgitab nende toiteväärtust; • Selgitab söödaratsiooni terminoloogiat ja iseloomustab selle kasutust; • Kasutades IT vahendeid koostab ja arvutab juhendamisel lihtsama söödaratsiooni, arvestades hobuste rakendusala, kasutusintensiivsust, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit. 		
2. Ladustab sööda vastavalt söödaliigile, arvestades nii sise- kui väliskliimat	<ul style="list-style-type: none"> • Ladustab sööda vastavalt söödaliigile arvestades säilitamisnõudeid; • Hindab vee ja söötade kvaliteeti organoleptiliselt ning sorteerib sööda vastavalt kvaliteedile ja liigile, eraldab ebakvaliteetse sööda. 		
3. Valmistab sööda söötmiseks ette, sööda ja joodab hobuseid vastavalt etteantud ratsioonile ja pidamisviisile, arvestades bioloogilisi ja füüsilisi iseärasusi	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab sööda söötmiseks ette arvestades sööda eripära ja hobuste vajadust; • Sööda ja joodab (sh automaatjootjad) hobuseid vastavalt ratsioonile ning söötmisgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit; • Karjatamisel tagab igapäevaselt sööda, vee ja mineraalide olemasolu, lähtudes hobuste pidamis- ja karjatamisviisidest ning –tingimustest. 		
4. Hooldab iseseisvalt söödaalasid ja jooginõusid (sh automaatjooturid) vastavalt juhiste	<ul style="list-style-type: none"> • Hooldab iseseisvalt söödaalasid ja jooginõusid vastavalt juhiste; • Kontrollib automaatjootjate töökorrasolekut mehhaaniliselt ja vajadusel hooldab neid. 		

Teemad, alateemad

Söötisõpetus

Söötisõpetuse aine ja tähtsus

Loomorganismi toitumine

Toitefaktorid

Söötade keemiline koostis ja söötade keemilist koostist ja toiteväärtust mõjutavad tegurid

Söötade seeduvus ja seda mõjutavad tegurid

Söödad

Söötade klassifikatsioon

Söötade ja vee organoleptiline hindamine

Söötade toiteväärtuse hindamine analüüsitulemuste ja söötade toiteväärtuse tabelite abil

Söötade hoiustamine

Söödaratsioon

Söödaratsiooni põhimõte, tähtsus ja selle koostamise põhimõtted

Kehakaal

Toitumusskaala (BCS)

Söödaratsiooni koostamine vastavalt erivetele hobugruppidele

Söötisvead

Sagedasemad söötisvead

Söötade ettevalmistamine ja hobuste söötmine ning jootmine

Praktilised tööd: 1-3 õpiväljundite kohta

Hobuste toitumuse hindamine, pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit ning söötade eristamine ja nende toiteväärtuse hindamine.

Söötade ladustamine vastavalt söödaliigile arvestades säilitamisnõudeid, vee ja söödate kvaliteeti hindamine organoleptiliselt ning söötade sorteerimine vastavalt kvaliteedile ja liigile, eraldades ebakvaliteetse sööda ja valmistades söödad söötmiseks ette arvestades sööda eripära ja hobuste vajadust.

Hobuste söötmine ja jootmine (sh automaatjootjad) vastavalt ratsioonile ning söötmisgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit.

Karjatamisperioodil hobustele igapäevase sööda, vee ja mineraalide olemasolu kontrollimine ja tagamine.

iseseisev töö 36 tundi	E-õppe keskkonna kasutamine, teemade ja testide läbimine Hindab visuaalselt ette antud hobuse toitumust. Koostab arvutis lihtsama söödaratsiooni ette antud hobuse kohta. Eristab söötasid ja oskab nimetada söötasid. Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Praktiline töö, ülesannete lahendamine, interaktiivne loeng, küsimuste esitamine ja/või vastamine, analüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse eristavat hindamist. Teema hindamisülesanne: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Hobuse kehakaalu ja söödaratsiooni arvutamine, mõõtühikute teisendamine 2. Eristab söötasid ja selgitab nende toiteväärtust 3. Tallipraktika - Söötade ettevalmistamine ja hobuste söötmine ning jootmine <i>Teisel õppeaastal</i> 5. Söötmisalane terminoloogia, söötade klassifikatsioon 6. Söötade loomatervishoiuline uurimine ja võrdlusanalüüsi koostamine. Ettekande suuline esitamine. 7. Söötade ja vee organoleptiline hindamine, söötade ladustamine 8. Tallipraktika –Hooldab söödaalasiid ja söötmisnõusid
sh hindekriteeriumid	ÕV1 Lävend: Eristab söötasid ja selgitab nende toiteväärtust Hinne 4: Eristab ja liigitab söötasid ning selgitab nende toiteväärtust Hinne 5: Eristab, liigitab ja nimetab söötasid, selgitab söötade toiteväärtust ja valib vastavalt söödad. Lävend: Selgitab söödaratsiooni terminoloogiat ja iseloomustab selle kasutust Lävendi hinne 5 Lävend: Kasutades IT vahendeid koostab ja arvutab juhendamisel söödaratsiooni, arvestades hobuste rakendusala, kasutusintensiivsust, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit Lävendi hinne 5 Lävend praktiliseks tööks: Hindab visuaalselt hobuste toitumust pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit ning eristab söötasid ja selgitab nende toiteväärtust. Hinne 4: Hindab ja näitab visuaalselt hobuste toitumust pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit ning eristab söötasid ja selgitab nende toiteväärtust. Hinne 5: Hindab visuaalselt hobuste toitumust pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit ning eristab söötasid ja selgitab nende toiteväärtust

	<p>ÖV2 <i>Lävend praktiliseks tööks:</i> Ladustab söödad vastavalt söödaliigilise arvestades säilitamisnõudeid, hindab vee ja söödate kvaliteeti organoleptiliselt ning sorteerib söödad vastavalt kvaliteedile ja liigile, eraldab ebakvaliteetse sööda ja valmistab söödad söötmiseks ette arvestades sööda eripära ja hobuste vajadust. Hinne 4: Ladustab söödad vastavalt söödaliigilise arvestades säilitamisnõudeid, hindab vee ja söödate kvaliteeti organoleptiliselt ning sorteerib söödad vastavalt kvaliteedile ja liigile, eraldab ebakvaliteetse sööda ja valmistab söödad söötmiseks ette arvestades sööda eripära ja hobuste vajadust. Hinne 5: Ladustab söödad vastavalt söödaliigilise arvestades ja selgitades säilitamisnõudeid, hindab vee ja söödate kvaliteeti organoleptiliselt ning sorteerib söödad vastavalt kvaliteedile ja liigile, eraldab ebakvaliteetse sööda ja valmistab söödad söötmiseks ette arvestades sööda eripära ja hobuste vajadust.</p> <p>ÖV3 Lävend: Koostab lihtsama söödaratsiooni arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit Hinne 4 – Koostab ja selgitab lihtsamat söödaratsiooni arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit Hinne 5 – Koostab ja selgitab lihtsamat söödaratsiooni arvestades ja analüüsid hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit Lävend: Söödab ja joodab (sh automaatjootjad) hobuseid vastavalt ratsioonile ning söötmisgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit; Lävend: Karjatamisel tagab igapäevaselt sööda, vee ja mineraalide olemasolu, lähtudes hobuste pidamis- ja karjatamisviisidest ning –tingimustest Lävendi hinne 5 <i>Lävend praktiliseks tööks:</i> Söödab ja joodab (sh automaatjootjad) hobuseid vastavalt ratsioonile ning söötmisgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit ning karjatamisel tagab igapäevaselt sööda, vee ja mineraalide olemasolu, lähtudes hobuste pidamis- ja karjatamisviisidest ning –tingimustest Lävendi hinne 5</p>
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb kompleksülesande sooritamise tulemusena. Kompleksülesande sooritamise eelduseks on õpiväljundi saavutamine sh täidetud iseseisvad tööd Kompleksülesande sooritamisel õpilane loosib ülesande (<i>teisel õppeaastal</i>): 1. Hindab hobuse toitumust, arvutab kehakaalu ja koostab lihtsama söödaratsiooni arvestades hobuse rakendusala, kasutusintensiivsust, pidamisviisi, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit. 2. Kirjeldab söötade ladustamispõhimõtteid, hindab söötade ja vee kvaliteeti organoleptiliselt ja sorteerib, eemaldab ebakvaliteetse sööda, selgitab selle olulisust 3. Söödab ja joodab hobuseid vastavalt etteantud ratsioonile, hooldab söödalasid ja jooginõusid, kirjeldab karjatamise eripära</p>

sh hindamismeetodid	Demonstratsioon, analüüs, sh eneseanalüüs, mõiste- ja ideekaart, küsimuste esitamine ja/või vastamine ehk avatud seminar, kirjaliku töö erinevad vormid
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: A. Nilk „Hobuste pidamine-tallitööd“ JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK M-M. Urve „Hobuste söötmine“ JKHK Moodle e-õpiobjekt: M-M Urve „Hobuste söötmisnormid ja söödaratsioonide koostamine“ 2009 J.Kaarde, R.Säre "Loomatervishoiu käsiraamat" 1961 H. Mauring "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 M. Worth " The Horse Nutrition Handbook" 2010 Ajakiri "Oma Hobu" www.Youtube.com

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	HOBUSTE ARETUS JA TAASTOOTMINE	6	A. Nilk, U. Marin, R. Jänes, H. Levrentjev, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab hobuse aretusega seonduvaid põhitõdesid ja osaleb taastootmisprotsessiga seonduvates töödes lähtudes hobuse heaolust ja inimeste turvalisusest.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Iseloomustab erinevaid hobuste tõuge ja tüüpe märgates kõrvalekaldeid välimikus ja liikumises vastavalt tõuaretuse programmile	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab erinevaid hobuste tõuge ja tüüpe, toob välja nende erisusi; • Orienteerub aretuse ajaloos ja mõistab tõugude omavahelisi suhteid • Vaatleb erinevaid hobuseid märgates kõrvalekaldeid välimikus ja liikumises vastavalt tõuaretuse programmile 		
2. Mõistab hobuste omaduste pärandumist ja aretuse põhimõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste valikuomadusi lähtudes hobuste kasutuse eesmärgist; • Leiab digivahendite abil jõudluskontrolli tulemusi ja selgitab omanduste pärandumise olemust • Rühma liikmena leiab ja kirjeldab valiku- ja aretusmeetodeid ning esitleb neid 		

3. Jälgib visuaalselt sugu- ja noorhobuste heaolu	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab suguhobuste liigimast käitumist ja põhivajadusi; • Kirjeldab erinevaid paaritusviise ja nende otstarbekat rakendamist lähtudes ettevõtte eripärast; • Jälgib ja hindab visuaalselt sugu- ja noorhobuste konditsiooni, pidamise tingimusi ning heaolu, valmistab ette nõuetele vastavad pidamistingimused.
4. Tuvastab visuaalselt inna, valmistab suguhobused paarituseks või seemenduseks ette, abistab paaritusel või seemendusel vastavalt juhiste järgides ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • Tuvastab visuaalselt inna, arvestades hobuste füsioloogilisi näitajaid ja käitumise eripära; • Valmistab vastavalt juhiste suguhobused paarituseks või seemenduseks ette kasutades vajadusel abivahendeid ja ohutuid töövõtteid; • Abistab vastavalt juhiste paaritusprotsessis.
5. Tuvastab poegimiseelse seisundi, teavitab sellest otsekohe taastootmise eest vastutavat isikut ja osutab vajaduse korral varssumisel abi, jälgib varsa ja mära heaolu	<ul style="list-style-type: none"> • Tuvastab visuaalselt mära poegimiseelse seisundi ning osutab juhendamisel vajaduse korral varssumisel abi; • Hindab varsa tervislikku seisundit vastavalt liigimastele füsioloogilistele ja psühholoogilistele näitajatele; • Hindab varssunud mära tervislikku seisundit vastavalt liigimastele füsioloogilistele ja psühholoogilistele näitajatele.
6. Talutab varsaga märasid, õpetab varssu sotsialiseerima, võõrutab varsad vastavalt spetsialisti juhiste	<ul style="list-style-type: none"> • Talutab varsaga märasid, lähtudes hobuste eripärast ning hobuste ja inimeste turvalisusest; • Õpetab varssu sotsialiseerima lähtudes inimeste turvalisusest ja hobuste heaolust; • Valib varsale sobiliku võõrutamisviisi vastavalt spetsialisti juhiste; • Analüüsib oma töö protsessi ja tulemusi.

<p>Teemad, alateemad</p>	<p>ÕV1 Hobusetõud: Ajalooliselt olulised hobusetõud, täisverelised tõud, olulisemad poolverelised tõud. Maailma hobusetõud: traavlitõud, ponitõud, veohobuseõud, värvustõud. Eesti kohalikud tõud. Hobuse välimik: eksterjööriübid, välimiku regioonid, värvused ja märgised, sagedasemad välimiku- ja seisuvead. Välimiku vaatlus ja kirjeldamine, mõõtmine, identifitseerimine Hobuse liikumine ÕV2 Hobuse esitamine: käekõrval, sadulas, vabahüpped. Jõudluskontroll: hobuste hindamine, hindamistunnused Aretus: Geneetika alused, omaduste pärandumine. Aretusvõtted, aretusmeetodid. Valikumeetodid, valikuomadused. Hobuste valik, aretuseks tunnustamine. ÕV3 Täku liigiomane käitumine ja sugutäku kohtlemine, suguorganid, suguorganite töö. Paaritusmeetodid. Nõuded suguhobuste ja noorhobuste pidamiseks. ÕV4 Mära hormonaalne regulatsioon, tsüklid. Mära innatunnused. Muutused mära suguorganites tsüklite jooksul. Mära paaritamise optimaalne aeg ja tehnika vastavalt paaritusmeetodile. Paaritusmeetodite eelised ja puudused. ÕV5 Mära ettevalmistus poegimiseks, poegimise etapid. Poegimise asendid, sünnitusabi. Asendite analüüs ja sünnitusabi tegevuslik lahendamine. Varsa esmane hooldus. Mära poegimisaegsete ja poegimisjärgsete seisundite lahendamise analüüs.</p>
	<p>ÕV6 Noorhobuse kohtlemine ja turvalisus. Noorhobuse karja hierarhia käitumine Varsa võõrutamine. Praktilised tööd: 2-6 õpiväljundite kohta 2,5 EKAP Hobuste identifitseerimine, joonisdiagrammi koostamine Hobuste esitamine, vabahüpete läbiviimine Välimiku ja liikumise vaatlus ja hindamine Mära ja täku suguorganite ja käitumise vaatlus Praktiline tegevus paaritusprotsessis Varsaga märade talutamine. Varssade sotsialiseerimise õpetamine ning vastavalt juhistelet varsale sobiliku võõrutusviisi valimine lähtudes hobuste eripärast ning hobuste ja inimeste turvalisusest.</p>

iseseisev töö 36 tundi	Materjali läbitöötamine e-kursusel, testide lahendamine Referaadi koostamine vabalt valitud tõugrupi kohta Noorhobuse ettevalmistamine näituseks Töö aretusplaani ettevalmistuseks Täku hormonaalne regulatsioon, suguhormoonid ja käitumine Mära suguorganite paiknemine, ülesanded, tsükliiliste muutuste toimumine (abimaterjaliga tutvumine) Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, praktiline töö, videopraktikum, iseseisev töö, praktiline õpe tallis
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Mooduli vastutaja Astra Teemade hindamisülesanded: <i>Teisel õppeaastal</i> 1.Referaat ja esitlus tõugrupi arenguloost ja olulistest omadustest Hobuse välimiku ja liikumise hindamine-mitteeristav hindamine 2. Analüüsib paaritusmeetodeid ja nende eripärasid, mära ja täku ohutu kätlemine paaritusel, sperma hindamise näitajad <i>Kolmandal õppeaastal</i> 3. Ettekande koostamine/vormistamine, suuline esitamine – Eve, lõimitud eesti keel 4. Mära valimine ja aretusplaani koostamine meeskonnatöona 5. Kirjeldab tiinuse arengu tunnuseid ja probleeme, ettevalmistust poegimiseks Tuvastab loote paiknemist poegival märal väliste ja kombeldavate tunnuste alusel, teavitab probleemidest, abistab poegimisel Hindab vastsündinu seisundit, teostab varsa esmast hooldust 6. Sotsialiseerib ja talutab varssa vastavalt ohutustehnika nõuetele

sh hindekriteeriumid

ÕV1

Lävend: Kirjeldab tõugrupi arengulugu ja omadusi

hinne 4: Kirjeldab tõugrupi arengulugu ja omadusi, toob välja tõugrupi siseseid sarnasusi ja erisusi, selgitab tüübi ja kasutusala omavahelist suhet

hinne 5: Kirjeldab tõugrupi arengulugu ja omadusi, toob välja tõugrupi siseseid sarnasusi ja erisusi, seletab suhteid teiste tõugrupidega, selgitab tüübi ja kasutusala omavahelist suhet ning tüübi, temperamendi ja kehaehituse mõju hobuse kasutusele

Lävend: Orienteerub aretuse ajaloos ja mõistab tõugude omavahelisi suhteid

hinne 4: orienteerub aretuse ajaloos ja mõistab tõugude omavahelisi suhteid, selgitab uute tõugude tekkemehhanisme

hinne.5: orienteerub aretuse ajaloos ja mõistab tõugude omavahelisi suhteid, selgitab uute tõugude tekkemehhanisme, kirjeldab aretuse arengusuundi tänapäeval

ÕV2

Lävend: Hindab visuaalselt hobuste valikuomadusi lähtudes hobuste kasutuse eesmärgist

hinne 4: Hindab visuaalselt hobuste valikuomadusi lähtudes hobuste kasutuse eesmärgist, kirjeldab valikuomaduste tähtsusjärjekorda ja mõju hobuste kasutusele

hinne.5: Hindab visuaalselt hobuste valikuomadusi lähtudes hobuste kasutuse eesmärgist, kirjeldab valikuomaduste tähtsusjärjekorda ja mõju hobuste kasutusele analüüsib hobuse sobivust aretuseks

Lävend: Analüüsib omaduste pärandumist hinnates eellaste valikuomadusi

hinne 4: Analüüsib omaduste pärandumist hinnates eellaste valikuomadusi, mõistab geneetika põhialuseid

hinne.5: Analüüsib omaduste pärandumist hinnates eellaste valikuomadusi, mõistab geneetika põhialuseid ja kirjeldab omaduste pärandumise tõenäosust

Lävend: Annab ülevaate valiku- ja aretusmeetoditest

hinne 4: Annab ülevaate valiku- ja aretusmeetoditest, kirjeldab nende erisusi

hinne.5: Annab ülevaate valiku- ja aretusmeetoditest, kirjeldab nende erisusi, analüüsib erinevate meetodite otstarbekust erinevatest vajadustest lähtuvalt

ÕV3

Lävend: Kirjeldab suguhobuste liigiomast käitumist ja põhivajadusi

hinne 4: Loetleb ja kirjeldab paaritusakti etapid, kirjeldab mära innatunnuseid

hinne 5: Loetleb ja kirjeldab paaritusakti etapid, kirjeldab mära innatunnuseid ning sugulisi käitumishäireid paaritusel

Lävend: Kirjeldab erinevaid paaritusviise ja nende otstarbekat rakendamist lähtudes ettevõtte eripärast

Hinne 4: Kirjeldab ja iseloomustab erinevaid paaritusviise ja nende otstarbekat rakendamist lähtudes ettevõtte eripärast

Hinne 5: Kirjeldab ja iseloomustab erinevaid paaritusviise, nende eeliseid ja puudusi ja otstarbekat rakendamist lähtudes ettevõtte eripärast

Lävend: Jälgib ja hindab visuaalselt sugu- ja noorhobuste konditsiooni, pidamise tingimusi ning heaolu, valmistab ette nõuetele vastavad pidamistingimused

Hinne 4: Jälgib ja hindab visuaalselt sugu- ja noorhobuste konditsiooni, pidamise tingimusi ning heaolu, valmistab ette nõuetele vastavad pidamistingimused

Hinne 5: Jälgib ja hindab visuaalselt sugu- ja noorhobuste konditsiooni, pidamise tingimusi ning heaolu, valmistab ette

ÕV4

Lävend: Tuvastab visuaalselt inna, arvestades hobuste füsioloogilisi näitajaid ja käitumise eripära
hinne 4: Tuvastab visuaalselt inna, arvestades hobuste füsioloogilisi näitajaid ja käitumise eripära, kirjeldab mära väliseid innatunnuseid ja loetleb muutusi suguorganites;

hinne 5: Tuvastab visuaalselt inna, arvestades hobuste füsioloogilisi näitajaid ja käitumise eripära, kirjeldab mära väliseid innatunnuseid ja analüüsib muutusi suguorganites, arvutab uue tsükli tekke aega erinevatele vanusegruppidele sobivad nõuetele vastavad pidamistingimused

Lävend: Valmistab vastavalt juhiste sughobused paarituseks või seemenduseks ette kasutades vajadusel abivahendeid ja ohutuid töövõtteid.

Hinne 4: valmistab iseseisvalt sughobused paarituseks või seemenduseks ette kasutades vajadusel abivahendeid ja ohutuid töövõtteid.

Hinne 5: valmistab iseseisvalt sughobused paarituseks või seemenduseks ette kasutades vajadusel abivahendeid ja ohutuid töövõtteid, tegutseb koostöös teiste töötajatega vastavalt situatsioonile

Lävend: Abistab vastavalt juhiste paaritusprotsessis

Hinne 4: Abistab paaritusprotsessis vastavalt vajadusele

Hinne 5: Abistab paaritusprotsessis vastavalt vajadusele ja muutuvale situatsioonile

ÕV5

Lävend: Tuvastab visuaalselt mära poegimiseelse seisundi ning osutab juhendamisel vajaduse korral varssumisel abi

Hinne 4: tuvastab mära poegimise alguse ja jälgib poegimise kulgu, osutab juhendamisel vajaduse korral varssumisel abi

hinne 5: tuvastab mära poegimise alguse ja hindab poegimise kulgu, kutsudes vajadusel loomaarsti, osutab vajaduse korral varssumisel iseseisvalt abi

Lävend: Hindab varsa tervislikku seisundit vastavalt liigimastele füsioloogilistele ja psühholoogilistele näitajatele

Hinne 4: hindab varsa tervislikku seisundit vastavalt liigimastele füsioloogilistele ja psühholoogilistele näitajatele, kutsub vajadusel abi

Hinne 5: hindab varsa tervislikku seisundit vastavalt liigimastele füsioloogilistele ja psühholoogilistele näitajatele, hooldab vastsündinud varssa vastavalt juhendile

Lävend: Hindab varssunud mära tervislikku seisundit vastavalt liigimastele füsioloogilistele ja psühholoogilistele näitajatele

Hinne 4: hindab varssunud mära tervislikku seisundit ja teavitab kõrvalkallete olemasolust vastutavat isikut

Hinne 5: hindab varssunud mära tervislikku seisundit, kutsub vajadusel loomaarsti ja abistab protseduuridel

ÕV6

Lävend praktiliseks tööks: Talutab varsaga märasid, õpetab varssu sotsialiseerima ning vastavalt juhiste valib varsale sobiliku võõrutusviisi lähtudes hobuste eripärast ning hobuste ja inimeste turvalisusest. Analüüsib oma töö protsessi ja tulemusi.

Hinne 4: Talutab varsaga märasid, õpetab varssu sotsialiseerima ning vastavalt juhiste valib varsale sobiliku võõrutusviisi lähtudes hobuste eripärast ning hobuste ja inimeste turvalisusest. Analüüsib oma töö protsessi ja tulemusi ning tehtud tööd.

annab hinnangu oma tugevatest ja nõrkadest tehtud tööol.

	Hinne 5: Talutab varsaga märasid, õpetab varssu sotsialiseerima ning vastavalt juhistele valib varsale sobiliku võõrutusviisi lähtudes hobuste eripäradest ning hobuste ja inimeste turvalisusest. Analüüsib töö protsessi ja tulemusi ning
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite 1 - 6 kaalutud keskmisena sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: A. Nilk „Hobuste valik ja aretus“ JKHK 2009 U. Martin, U. Lehtsalu „Hobuste tervishoid ja taastootmine“ JKHK 2011 Kollom, R. „Maailma hobused“ Tallinn, 1998 240 lk Mauring, H. "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 Erinevate tõugude osas internetiallikad Internetiallikad www.estsporthorse.ee , www.ehs.ee , www.vet.agri.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
5	HOBUSTE KASUTAMINE JA ÕPETAMINE	25	R. Jänes, H. Lavrentjev, H. Aava, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kasutab ning hooldab ratsa- ja rakendivarustust, järgib liiklusreegleid, õpib ratsutama algtasemel, rakendama ja juhtima rakendit, õpetab hobuseid sotsialiseerima ja õpib hobuseid ümber õpetama, ratsa ja rakendis käima ning lähtub oma töös hobuse heaolust ja inimese turvalisusest.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustust ning treeninginventari vastavalt materjalidele ja kasutuse eesmärgile	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventarist arvestades kasutamise eesmärgi; • Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventari vastavalt materjalidele ja kasutuse eesmärgile. 		
2. Ratsutab vajadusel algtasemel (samm-traav-galopp), rakendab hobuseid ja juhivad rakendit arvestades turvalisuse nõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • Ratsutab väljaõpetatud hobustel algtasemel (samm-traav-galopp) järgides määrustiku, liikluseeskirja ja turvalisuse nõudeid ning hobuse ja inimese heaolu; • Rakendab väljaõpetatud hobuseid ja juhivad turvaliselt rakendit järgides määrustiku, liikluseeskirja ja turvalisuse nõudeid ning hobuse ja inimese heaolu. 		

3. Juhistest lähtuvalt õpetab hobuseid sotsialiseerima ja varustust kandma arvestades hobuse iseloomu ning vanust	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab varsa, sälu, noorhobuse õpetamise ja hobuse ümberõpetamise aluseid ning meetodeid; • Õpetab hobuseid sotsialiseerima lähtudes hobuste iseloomust ja east ning arvestades inimeste ja hobuste turvalisust; • Õpetab hobuseid ratsa- ja rakendivarustust kandma arvestades hobuse iseloomu, vanust ning kasutuse eesmärki ja turvalisuse nõudeid
4. Valmistab ette hobuse välimiku vastavalt kasutamise eesmärgile	<ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate hobuse välimiku ettevalmistuse viisidest vastavalt tööle ja kasutamise eesmärgile; • Valmistab ette hobuste välimiku, vastavalt tööle ja kasutamise eesmärgile.
5. Abistab turvaliselt hobuse esmasel ratsastamis- ja rakendamiseelisel väljaõppel kasutades treeninginventari vastavalt väljaõppe eesmärgile	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetab hobust maast töös ja vabahüpetel liikuma ning esitleb hobust käekõrval arvestades hobuse eripära ning hobuse ja inimese turvalisust • Kasutab ohutult tavapärasest ratsa- ja rakendivarustust ning treeninginventari vastavalt hobuse väljaõppe eesmärgile ja hobuse eripärasest lähtuvalt • Abistab turvaliselt hobuse esmasel ratsastamis- ja rakendamiseelisel väljaõppel vastavalt juhiste
6. Abistab juhendamisel hobuse laadimist transpordivahendisse järgides ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuse turvalisuse- ja heaolunõudeid transportimisel erinevate hobustranspordivahenditega; • Abistab hobuse laadimisel transpordivahendisse, arvestades inimeste ja hobuse turvalisust.

Teemad, alateemad

ÕV1

Varustus

Sadul (ehitus, jagunemine, lisad, passitamine). Valjastus (ratsmed, trenselvaljastus, kangvaljastus, pelham, kimblewik, suulistetavaljastus, kapslid). Abiratsmed. Sadulavööd. Valtrapid. Lisa varustus. Kordetamise varustus. Suulised (ehitus, jagunemine, sobitamine). Kaitsmed ja pinded. Tekid.

Saduldamine

Looga – ja sorirakend. Varustuse hooldus ja hoiustamine (hooldus tarvikud).

Ratsaniku rõivastus.

Treeninginvetaar. Varustuse mõju.

ÕV2.

Ratsutamise alused

Istak, juhtimine jm, turvalisus. Kergendatud-, pool- ja täisistak. Tasakaal. Istaku mõju ja kasutamine. Koolisõidu ja takistussõidu alused. Põhiallüürid. A ja L klassi harjutused. Skeemi sõitmise alused. Takistuste tüübid. Hüppamine

Rakendid ja rakendisport

Ohutus. Rakendihobuse valikuomadused. Rakendamise võtted. Loogarakend. Turvaline hoburakendi juhtimine

ÕV3.

Hobuse õppimine ja mälu

Erinevaid hobuse õpetamise alused ja meetodeid

Vanusest ja iseloomust lähtuv individuaalne õpetamine

Agressiivsus. Valesti õpitud käitumine. Vale käitumise korrigeerimine

Inimese ja hobuse turvalisus käsitsemisel.

Hobuste sotsialiseerumine ja turvalisus.

ÕV4.

Hobuse välimik.

Grooming (välimiku kriteeriumid: show hunter, sporthobune, western hobune, sammuhobune, paraadi/vankrihobune, pleasure horse, erinevad tõud).

Trimmimine. Patsitamine.

Groom võistlustel, ettevalmistused, kohustused

ÕV5.

Maa töö

Kordetamine (abivahenditega, varustusega: sadula või sedelgaga, valjastega või päitsmetega) Turvalisus.

Oheldamine/topeltkorde (sedelgaga, valjastega) Turvalisus.

Käekõrval talutamine. Turvalisus.

	<p>Vabahüpped Vabahüppe koridori ettevalmistamine, hobusele vajaliku varutuse peale panek. Turvalisus.</p> <p>Rakendivarustuse kasutamine Hobune kannab rakendi varustust: (sedelgas, rangid, valjad) Turvalisus.</p> <p>ÖV6. Hobuveokid (tüübid, konstruktsioon). Seadusandlus (loomade vedu). Laadimine (laadimisega harjutamine, probleemse hobuse laadimine). Maha laadimine. Hooldamine transportimisel. Transportimisele eelnevad ja järgnevad protseduurid. Reisimine välismaale (dokumentatsioon, Maa, vee ja õhu transport). Praktikadokumentatsioon Praktilised tööd: 1-6 õpiväljundite kohta 18 EKAP Ratsa- ja rakendivarustuse kasutamine Ratsa- ja rakendivarustuse ning treeninginventari hooldamine Hobuste sotsialiseeruma õpetamine lähtudes hobuste iseloomust ja east ning arvestades inimeste ja hobuste turvalisust. Hobuste välimiku ettevalmistamine, vastavalt tööle ja kasutamise eesmärgile Rakendamine ja ratsutamine</p>
iseseisev töö 144 tundi	<p>Analüüsib erineva varustuse mõju hobusele Leiab võistlusmäärustikust varustuse kasutamise sobilikust erinevatele distsipliinidele Nädalavahetustel hobuste hooldamine kooli õppetallis (juhendaja-tallimees, nädalavahetused) Töövõtete vilumuse harjutamine tallis Praktilise töö käigus märgatud probleemsituatsioonide analüüs Hoolealuste hobuse hooldamine tallis ja noorhobuste kohta päevikute täitmine Hobuse transpordi plaani koostamine vastavalt juhistele Koostab arvutis praktikadokumentatsiooni Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis</p>
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö, praktiline õpe tallis, demonstratsiooni vaatlus, analüüsiv kirjutamine, demonstratsiooni vaatlus, kirjalik töö

Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: Hindamisülesanded: <i>Esimesel õppeaastal</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb rakendivarustust, kasutab ja hooldab vastavalt juhistele. 2. Saduldab hobuse ja hooldab varustust peale treeningut 3. Varustus praktiline töö 4. Valmistab hobuse välimiku näituseks ette järgides ohutusnõudeid ja tõugude eripära. 5. Õpetab hobust maast töös ja vabahüpetel liikuma ning esitleb hobust käekõrval arvestades hobuse eripära ning hobuse ja inimese turvalisust 6. Rakendab ohutult hobuse vankri ette 7. Ratsutab hobuse samm, traav iseseisvalt grupis sõites <p><i>Teisel õppeaastal</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Hobuste psühholoogia 9. Valib hobusele vajaliku varustuse kaasa arvatud abiratsmed ja varustab hobuse ning hooldab varustust süvitsi 10. Õpetab hobust maast töös kasutades abivahendeid ja õpetab hobust vabahüpetel liikuma ning esitleb hobust käekõrval arvestades hobuse eripära ning hobuse ja inimese turvalisust 11. Valmistab hobuse ratsutamiseks ette iseseisvalt, Ratsutab iseseisvalt sammus ja traavisliih lihtsamaid koolisõidu jäljekujundeid ja kavaletiharjutusi. Hooldab hobuse ja varustuse peale ratsutamist vastavalt treeningjärgsetele hooldusnõuetele. 12. Tallipraktika - talliõpetajad <p><i>Kolmandal õppeaastal</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Valmistab hobuse tööks ette iseseisvalt. Hooldab varustust ja hobuse välimikku, kordetab / ohjab noort hobust või ratsutab samm, traav, galopp grupisõiduna. 13. Õpetab noorhobuse sadulat kandma ja vajadusel aitab kaasa ratsastamise algõppele.
sh hindekriteeriumid	<p>ÕV1 <i>Lävend praktiliseks tööks:</i> Annab ülevaate ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventarist arvestades kasutamise eesmärgi</p> <p>Hinne 4: Annab ülevaate ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventarist arvestades kasutamise eesmärgi ning selgitab varustuse mõju hobusele ja ratsanikule.</p> <p>Hinne 5: Annab ülevaate ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventarist arvestades kasutamise eesmärgi, selgitab varustuse mõju hobusele ja ratsanikule ning põhjendab varustuse valikut teatud hobusele, vajadusel pakub välja alternatiivseid lahendusi.</p> <p><i>Lävend praktiliseks tööks:</i> Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventari vastavalt vajadusele</p> <p>Hinne 4: Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventari vastavalt vajadusele põhjendades erinevaid hooldamise võtteid ja hoistamise/säilitamise tingimusi</p>

Hinne 5: Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustusest ning treeninginventari vastavalt vajadusele põhjendades erinevaid hooldamise võtteid ja hoiustamise/säilitamise tingimusi ja erinevate hooldusvahendite sobivust/mittesobivust varustusele.

ÕV2

Lävend praktiliseks tööks: Rakendab väljaõpetatud hobuseid ja juhib turvaliselt rakendit järgides määrustiku, liicluseeskirja ja turvalisuse nõudeid ning hobuse ja inimese heaolu

Hinne 4: Rakendab väljaõpetatud hobuseid ning selgitades rakendamise võtte eesmäärke ja juhib turvaliselt rakendit järgides määrustiku, liicluseeskirja ja turvalisuse nõudeid ning hobuse ja inimese heaolu

Hinne 5: Rakendab väljaõpetatud hobuseid ning selgitades rakendamise võtte eesmäärke ja juhib turvaliselt rakendit järgides määrustiku, liicluseeskirja ja turvalisuse nõudeid ning hobuse ja inimese heaolu, analüüsides oma tegevust.

ÕV3

Lävend: Selgitab varsa, sälu, noorhobuse õpetamise ja hobuse ümberõpetamise aluseid ning meetodeid

Hinne 4: selgitab ja võrdleb varsa, sälu, noorhobuse õpetamise, hobuse ümberõpetamise aluseid ja meetodeid ning selgitab vale käitumise tekkepõhjuseid.

Hinne 5: analüüsib varsa, sälu, noorhobuse õpetamise ja hobuse ümberõpetamise aluseid ning meetodeid. Koostab vale käitumise korrigeerimise plaani, põhjendab valitud meetodeid lähtuvalt antud hobusest ja situatsioonist

Lävend praktiliseks tööks: Õpetab hobuseid sotsialiseeruma lähtudes hobuste iseloomust ja east ning arvestades inimeste ja hobuste turvalisust

Hinne 4: õpetab õpetaja vähese abiga hobuseid sotsialiseeruma lähtudes hobuste iseloomust ja east ning arvestades inimeste ja hobuste turvalisust

Hinne 5: õpetab iseseisvalt hobuseid sotsialiseeruma lähtudes hobuste iseloomust ja east ning arvestades inimeste ja hobuste turvalisust

ÕV4

Lävend praktiliseks tööks: Valmistab ette hobuste välimiku, vastavalt tõule ja kasutamise eesmärgile.

Hinne 4: Valmistab ette hobuste välimiku, vastavalt tõule ja kasutamise eesmärgile valides selleks sobivad töövahendeid.

Hinne 5: Valmistab ette hobuste välimiku, vastavalt tõule ja kasutamise eesmärgile valides selleks sobivad töövahendid ning analüüsib töö tulemusi.

ÕV5

Lävend praktiliseks tööks: Õpetab hobust maast töös ja vabahüpetel liikuma ning esitleb hobust käekõrval arvestades hobuse eripära ning hobuse ja inimese turvalisust

Lävend on hinne 4

Hinne 5: Õpetab hobust maast töös ja vabahüpetel liikuma ning esitleb hobust käekõrval arvestades hobuse eripära ning hobuse ja inimese turvalisust. Analüüsib oma tehtud tööd

Mitteeristav hindamine

Lävend praktiliseks tööks: Kasutab ohutult tavapärasest ratsa- ja rakendivarustust ning treeninginventari vastavalt hobuse väljaõppe eesmärgile ja hobuse eripärast lähtuvalt

ÕV6

Puuduvad

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on erisatv. Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite 1-5 kaalutud keskmisena, eelduseks on õpiväljundi 6 hinne arvestatud sh täidetud iseseisvad tööd, sooritatud praktika ning läbitud kompleksülesanne läveni tasemel. Kompleksülesande sooritamisel õpilane loosib ülesande (<i>teisel õppeaastal</i>): 1. Rakendamine (varustuse kasutus, hooldus, rakendamine ja hobuse juhtimine rakendis) 2. Ratsutamine (varustuse kasutus, hooldus ja ratsutamine) 3. Noorhobune (varustus kasutus, hooldus ja noorhobuse treening)
sh hindamismeetodid	Demonstratsioon, analüüs, praktiline töö, praktika, praktikapäeviku koostamine
Õppematerjalid	J.Batty-Smith „The BHS complete manual of horse and stable management“, 2008 Deutsche Reiterliche Vereinigung „Ratsutamise ja ratsastamise õpetus 1. Ratsaniku ja hobuse põhiväljaõpe“, 2005 S.E.Harris“ Grooming to Win“, 2008 T.Kaimio „Koos hobusega“, 2004 J. Kidd “Ratsastuse alused“ Nivano, 2003 Linda L. Allen with Dianna R. „101 Jumping exercises for Horse & Rider“, H. Mauring "Hobusekasvatus ja ratsasport" 1988 Moodle E- kursused: R. Jänes „Hobuse kasutamine ja ratsutamise algõpetus“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Hobuvarustus“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Noorhobuse õpetamine“ JKHK 2011 K. H. Leutonen „Hobuste psüühika ja käitumine“ JKHK 2011 www.ratsaliit.ee , www.fei.org , www.thehorse.com , www.sustainabledressage.net

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
6	HOBUSTE TERVISHOID	8	U. Martin, H. Lavrentjev, V. Lehtsaar, talliõpetajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane õpib hindama hobuse tervist ja märkama kõrvalekaldeid normaalsest tervislikust seisundist, viima loomaarsti juhendamisel läbi lihtsamaid raviprotseduure ja hobuse surma korral tegutsema vastavalt ettenähtud protseduureeglitele		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

1. Hindab visuaalselt hobuste tervislikku seisundit	<ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast (sh liigiomane käitumine) luues seoseid hobuse terviselega; • Hindab visuaalselt hobuse tervislikku seisundit, sh hammaste ja kapjade olukorda kasutades lihtsamaid hindamismeetodeid; • Selgitab hobuse hammaste ja kapjade hooldamise vajadust lähtudes hobuse arengust, anatoomiast ja füsioloogiast; • Toob välja kõrvalekalded normaalsest tervislikust seisundist lähtudes hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psüühikast.
2. Tuvastab enamlevinud ägedaloomulised ja kiiret sekkumist vajavad seisundid ning rakendab vajadusel põhilisi abistamis- ja ohutusvõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab hobuse enamlevinud haiguste liike, nende ennetamist ja tõrjumist; • Tunneb ära enamlevinud ägedaloomulisi ja kiiret sekkumist vajavaid seisundeid ning annab ülevaate esmaabivõtetest; • Aimab järele esmaabivõtete kasutamist ja vastavalt töökorrale kutsub loomaarsti või teavitab vastutavat isikut; • Abistab loomaarsti, rakendab selleks vajalikke põhilisi abistamis- ja ohutusvõtteid ning hügieeninõudeid.
3. Viib läbi lihtsamaid raviprotseduure loomaarsti ettekirjutusel	<ul style="list-style-type: none"> • Hoiab loomaarsti juhendamisel haigele hobusele sobivat keskkonda ning korraldab lihtsamaid toiminguid; • Selgitab ravimite kasutamise ja hoiustamise korda, kasutab ravimeid vastavalt loomaarsti ettekirjutusele ning hooldab haiget looma vastavalt juhistele; • Manustab loomaarsti ettekirjutusel hobusele lihtsamaid suukaudseid ja välispidiseid medikamente rakendades selleks vajalikke abistamis- ja ohutusvõtteid; • Kirjeldab alternatiivse ravimise võimalusi tõstes esile teaduslikult katsetatud meetodeid.
4. Hobuse hukkamise korral osaleb juhendamisel korjuse transportimisel, hoiustamisel ja utiliseerimisel vastavalt seadusandlusele ja keskkonnanõuetele	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuse surma korral teostatavaid protseduure; • Kirjeldab korjuse transportimis-, hoidmis-, matmis- ja hävitamisnõudeid, vajadusel osaleb korjuse transportimisel ja hoiustamisel
Teemad, alateemad	ÖV1 Hobuse anatoomiliste struktuuride ja elundkondade terviklikkus Haiguse kulu ,haigustunnuste ja nende põhjuste eristamine Hobuste tervisliku seisundi hindamine-kliiniline diagnostika Hobuste kabjaseisude ja lonkamise tunnuste eristamine Hammaste ja kapjade regulaarne hooldus ÖV2 Hobuse tähtsamad sisehaigused, tunnused ja profülaktika Hobuste tähtsamad parasitaarhaigused, tunnused ja profülaktika Hobuste tähtsamad nakkushaigused, tunnused ja profülaktika Hobuste traumatism ja traumade põhjused, tunnused ja profülaktika

	<p>ÕV3 Hobuste dispanseerimine Ravimiõpetus</p> <p>ÕV4 Haigestunud hobuse hukkumine, surma põhjused Korjuse hoidmisnõuded kuni transportimiseni</p> <p>Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta 4 EKAP Hindab hobuse tervisliku seisundi näitajaid. Eristab erinevaid kabjaseise hobustel. Eristab hobuse lonkamise tugevust ja iseloomu. Tuvastab haigustunnustega hobuse. Hobuste kapjade hooldus. Hindab seisundi ägedaloomulisust, fikseerib hobust, kasutab esmaabivõtteid. Imiteerib ja vajadusel kasutab esmaabivõtteid verejooksu, haavade ja koolikute puhul. Fikseerib hobust ja abistab loomaarsti protseduuride juures Hooldab haigustunnustega hobust juhendaja korraldusel. Tutvub ravimite hoidmise ja juhendijärgse kasutamise nõuetega. Hobuste hooldamine haiguslike seisundite puhul.</p>
sh iseseisev töö 48 tundi	<p>Hammaste ehitus ja paiknemine suuõõnes Kabja ehitus ja omadused Tutvub haiguste kirjeldustega e-kursuse vahendusel Hobuste hooldamine haiguste ajal vastavalt haigustunnustele Seadusandlus korjuse kahjustustamise kohta (Jäätmekäitlusseadus) Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis</p>
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, õppetabelid, praktiline töö
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: Hindamisülesanded: <i>Esimesel õppeaastal</i> 1. Võtab hobuselt tervisenäitajate andmed <i>Teisel õppeaastal</i> 2. Ulvi teooria 3. Eristab hobuse kabjaseise ja hooldab kapju 4. Hindab ja eristab esmaabi vajavaid seisundeid hobusel <i>Kolmandal õppeaastal</i> 5. Hooldab haigustunnustega hobuseid kasutades ettenähtud ravivahendeid ja ravivõtteid 6. Teeb igapäevast ravihooldust 7. Hobuste esmaabi</p>

sh hindekriteeriumid

ÕV1

Lävend: Kirjeldab hobuse anatoomilisi struktuure ja nende toimimist

Hinne 4: Annab ülevaate hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast (sh liigiomane käitumine)

Hinne 5: Annab ülevaate hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psühholoogiast (sh liigiomane käitumine) luues seoseid hobuse tervisega

Lävend: Hindab visuaalselt hobuse tervislikku seisundit, sh hammaste ja kapjade olukorda kasutades lihtsamaid hindamismeetodeid

Hinne 4: Hindab hobuste seisundit tervisenäitajate alusel, kasutades lihtsamaid hindamismeetodeid

Hinne 5: Hindab hobuse tervislikku seisundit hinnates looma seisundit ja kogutud tervisenäitajaid, kasutades vajalikke hindamismeetodeid

Lävend: Selgitab hobuse hammaste ja kapjade hooldamise vajadust

Hinne 4: Selgitab hobuse hammaste ja kapjade hooldamise vajadust lähtudes hobuse anatoomiast

Hinne 5: Selgitab hobuse hammaste ja kapjade hooldamise vajadust lähtudes hobuse anatoomiast ja füsioloogiast ning arengust

Lävend: Toob välja kõrvalekalded normaalsest tervislikust seisundist

Hinne 4: Toob välja kõrvalekalded normaalsest tervislikust seisundist lähtudes hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psüühikast

Hinne 5: Toob välja kõrvalekalded normaalsest tervislikust seisundist lähtudes hobuse anatoomiast, füsioloogiast ja psüühikast, tuvastab need kõrvalekalded hobusel

ÕV2

Lävend: loetleb hobuse enamlevinud haiguste liike, nende ennetamist ja tõrjumist

Hinne 4: Eristab hobuse enamlevinud haiguste liike, nimetab nende ennetamist ja tõrjumist

Hinne 5: Loetleb ja kirjeldab hobuse enamlevinud haiguste liike, nende ennetamist ja tõrjumist

Lävend: Loetleb enamlevinud ägedaloomulisi ja kiiret sekkumist vajavaid seisundeid ja nende esmaabivõtteid

Hinne 4: Eristab enamlevinud ägedaloomulisi ja kiiret sekkumist vajavaid seisundeid ja nende esmaabivõtteid

Hinne 5: Tunneb ära enamlevinud ägedaloomulisi ja kiiret sekkumist vajavaid seisundeid ning annab ülevaate esmaabivõtetest

Lävend: Vastavalt juhendamisele aimab järele esmaabivõtete kasutamist

Hinne 4: Aimab järele esmaabivõtete kasutamist ja teavitab vastutavat isikut

Hinne 5: Aimab järele esmaabivõtete kasutamist ja vastavalt töökorrale kutsub loomaarsti või teavitab vastutavat isikut

Lävend: Abistab loomaarsti vastavalt juhendamisele, kasutades ohutusvõtteid

Hinne 4: Abistab loomaarsti vastavalt juhendamisele, kasutades selleks vajalikke põhilisi abistamis- ja ohutusvõtteid ning hügieeninõudeid

Hinne 5: Abistab loomaarsti, rakendab selleks vajalikke põhilisi abistamis- ja ohutusvõtteid ning hügieeninõudeid vastavalt situatsioonile

ÕV3

Lävend: Tagab loomaarsti juhendamisel haigele hobusele sobiva keskkonna ning teostab lihtsamaid toiminguid

Hinne 4: Hoiab loomaarsti juhendamisel haigele hobusele sobivat keskkonda ning korraldab lihtsamaid toiminguid

	<p>Hinne 5: Hoiab iseseisvalt haigele hobusele sobivat keskkonda ning korraldab lihtsamaid toiminguid vastavalt vajadusele</p> <p>Lävend: Kirjeldab ravimite kasutamise ja hoiustamise korda, kasutab ravimeid vastavalt loomaarsti ettekirjutusele ning hooldab haiget looma vastavalt juhistele</p> <p>Hinne 4: Selgitab ravimite kasutamise ja hoiustamise korda, valib ja kasutab ravimeid vastavalt loomaarsti ettekirjutusele ning hooldab haiget looma vastavalt juhistele</p> <p>Hinne 5: Selgitab ravimite kasutamise ja hoiustamise korda, valib ja kasutab ravimeid vastavalt loomaarsti ettekirjutusele ning hooldab haiget looma vastavalt vajadusele iseseisvalt</p> <p>Lävend: Manustab loomaarsti ettekirjutusel hobusele lihtsamaid suukaudseid ja välispidiseid medikamente</p> <p>Hinne 4: Manustab loomaarsti ettekirjutusel hobusele lihtsamaid suukaudseid ja välispidiseid medikamente rakendades selleks vajalikke abistamis- ja ohutusvõtteid</p> <p>Hinne 5: Manustab loomaarsti ettekirjutusel iseseisvalt hobusele lihtsamaid suukaudseid ja välispidiseid medikamente rakendades selleks vajalikke abistamis- ja ohutusvõtteid</p> <p>Lävend: Loetleb alternatiivse ravimise võimalusi arvestades teaduslikult katsetatud meetoditega</p> <p>Hinne 4: Kirjeldab alternatiivse ravimise võimalusi tõstes esile teaduslikult katsetatud meetodeid</p> <p>Hinne 5: Kirjeldab alternatiivse ravimise võimalusi tõstes esile teaduslikult katsetatud meetodeid ja tulemusefekti</p> <p>ÕV4</p> <p>Lävend: Loetleb hobuse surma korral teostatavaid protseduure</p> <p>Hinne 4: Selgitab hobuse surma korral teostatavaid protseduure</p> <p>Hinne 5: Selgitab ja analüüsib hobuse surma korral teostatavaid protseduure</p> <p>Lävend: Loetleb korjaste transportimis-, hoidmis-, matmis- ja hävitamisnõudeid</p> <p>Hinne 4: Kirjeldab korjaste transportimis-, hoidmis-, matmis- ja hävitamisnõudeid</p> <p>Hinne 5: Kirjeldab ja analüüsib korjaste transportimis-, hoidmis-, matmis- ja hävitamisnõudeid ja vajalikke tegevusi</p>
Kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite 1 - 3 kaalutud keskmisena, eelduseks on õpiväljundi 4 hinne arvestatud sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: U. Martin, U. Lehtsalu „Hobuste tervishoid ja taastootmine“ JKHK 2011

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
7	HOBUMAJANDUSHOONETE, RAJATISTE JA HOBUIINVENTARI HOOLDAMINE	4	H. Lavrentjev, S. Nõva talliõpetajad

Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane hoiab korras tallihooned, rajatised ja territooriumi, hooldab, korrastab ja kasutab hobuinventari ning rajab jalutus- ja karjakopleid järgides töökultuuri ning hobuste ja inimeste turvalisust.
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
1. Hoiab korras tallihooned, rajatised ja territooriumi arvestades kasutamise eesmärgi	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab tallihoonetele, rajatistele ja territooriumile kehtestatud nõudeid; • Valmistab igapäevaselt ette töökoha vastavalt tööülesandele, hoiab töö käigus korda, töö lõppedes korrastab töökoha ning paigutab töövahendid ettenähtud kohale; • Puhastab ja korrastab (vajadusel desinfitseerib) igapäevaselt talliruumid, sh tallivahekäigud, söödaruumid, tööriistade panipaigad, hobuste eluruumid jm, arvestades vastutava isiku või loomaarsti korraldusi ning jälgides hobuste ja inimeste turvalisust; • Osaleb tallihoonete, rajatiste ja territooriumi koristamis- ja hooldustöödel vastavalt vajadusele ning vastutava isiku juhistele.
2. Hooldab ja kasutab hobu- ja treeninginventari ning tallitööriistu vastavalt inventari spetsiifikat	<ul style="list-style-type: none"> • Hooldab ja kasutab hobuinventari heaperemehelikult ja vastavalt kasutusjuhendile; • Kasutab ja hooldab treeninginventari vastavalt juhistele ja inventari spetsiifikale; • Kasutab ja parandab tallitööriistu vastavalt vajadusele, võimalustele ja juhistele.
3. Rajab ja hooldab jalutus- ja karjakopleid vastavalt juhistele ja võimalustele.	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab nõudeid jalutus- ja karjakopliitele lähtudes nende otstarbest; • Hooldab meeskonnatööna jalutus- ja karjakopleid vastavalt juhistele ja võimalustele; • Planeerib lähtuvalt tööjuhiseist tööks kuluva aja, arvestab materjali kulu täidab teostatud tööde kohta vajadusel vastava dokumentatsiooni; • Planeerib ja rajab jalutus- ja karjakopleid vastavalt juhistele ning võimalustele; • Hindab oma tööd, vajadusel otsib nõu, teavet ja tuge.
Teemad, alateemad	Tallihoonete, rajatiste ja territooriumite nõuded EL nõuded loomade heaolule Desinfitseerimine viisid, vahendid, vajalikus Tööeetika Inventar hooldus, kasutuse spetsiifika, määrustik, hoiustamine, parandamine

	<p>Jalutus- ja karjakopliite nõuded Praktilised tööd: 3 hindamiskriteeriumi kohta Praktilised tööd: 1-3 õpiväljundite kohta 1,5 EKAP Desinfitseerimine Inventari hooldus Karjakopliite ja aedade rajamine</p>
sh iseseisev töö 21 tundi	Koostab enda õppimist ja arengut reflekteeriva õpipäeviku vastavalt juhistele Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis
sh praktika	Õpiväljundite 1-3 kohta 2 EKAP, 52 tundi
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline õpe, demonstratsiooni vaatlus.
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Teema hindamisülesanne: <i>Kolmandal õppeaastal</i> 1. Kooli tallikompleksi tähtsamate iseloomustavate omaduste väljatoomine ja analüüs. Planeeringuülesanne ja analüüs. Kooli tallile uue hobumajandusliku kasutusfunktsiooni skemaatiline planeerimine. 2. Planeerib karjatusalale sobiva tarastuse, arvutab maksumuse ning rajab selle 3. Talliõpetaja – praktilised tööd tallis</p>
sh hindekriteeriumid	<p>ÕV 1 Lävend praktiliseks tööks: Hoiab heaperemehelikult korras tallihooned, rajatised ja territooriumi arvestades kasutamise eesmärki Hinne 4: Hoiab heaperemehelikult korras tallihooned, rajatised ja territooriumi arvestades ohutusnõudeid ning kasutamise eesmärki Hinne 5: Hoiab heaperemehelikult korras tallihooned, rajatised ja territooriumi arvestades ohutusnõudeid ja kasutamise eesmärki ning analüüsib töö nõuetele vastavust</p> <p>ÕV 2 Lävend praktiliseks tööks: Hooldab ja kasutab juhendamisel heaperemehelikult hobu- ja treeninginventari ning tallitööriistu vastavalt inventari spetsiifikale Hinne 4: Hooldab, parandab ning kasutab juhendamisel hobu- ja treeninginventari ning tallitööriistu arvestades inventari spetsiifikat Hinne 5: Hooldab, parandab ning kasutab juhendamisel hobu- ja treeninginventari, tallitööriistu arvestades inventari spetsiifikat ning analüüsib oma tehtud tööd.</p> <p>ÕV3 Lävend praktiliseks tööks: Rajab ja hooldab juhendamisel jalutus- ja karjakopleid, planeerib tööks kuluva aja ja materjali kulu. Hinne 4: Rajab ja hooldab juhendamisel jalutus- ja karjakopleid, planeerib tööks kuluva aja ja materjali kulu vastavalt võimalustele.</p>

	Hinne 5: Rajab ja hooldab juhendamisel jalutus- ja karjakopleid, planeerib tööks kuluva aja ja materjali kulu vastavalt võimalustele ja analüüsib oma tööd.
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav. Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite 1 - 3 kaalutud keskmisena, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	Moodle E- kursused: K. H. Leutonen „Hobuvarustus“, JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
8	ÕPITEE JA TÖÖ MUUTUVAS KESKKONNAS	5	E. Rõuk, E. Kadastik, E. Takk
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kujundab oma tööalast karjääri ja arendab eneseteadlikkust tänapäevases muutuv keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Kavandab oma õpitee, arvestades isiklikke, sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> Analüüsib juhendamisel oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi, sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi seoses õpitava erialaga; sõnastab juhendamisel eneseanalüüsi tulemustest lähtuvad isiklikud õpieesmärgid ja põhjendab neid; koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õpitegevuste plaani, arvestades oma huvide, ressursside ja erinevate keskkonnateguritega. 		
2. Mõistab ühiskonna toimimist, tööandja ja organisatsiooni väljakutseid, probleeme ning võimalusi	<ul style="list-style-type: none"> Selgitab meeskonnatööna turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid; kirjeldab meeskonnatööna piirkondlikku ettevõtluskeskkonda; selgitab regulatsioonidest lähtuvaid tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi; kirjeldab organisatsioonide vorme ja tegutsemise viise, lähtudes nende eesmärkidest; valib enda karjääri eesmärkidega sobiva organisatsiooni ning kirjeldab selles enda võimalikku rolli; seostab erinevaid keskkonnategureid enda valitud organisatsiooniga ning toob välja probleemid ja võimalused. 		

<p>3. Kavandab omapoolse panuse väärtuste loomisel enda ja teiste jaoks kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib erinevaid keskkonnategureid ning määratleb meeskonnatööna probleemi ühiskonnas; • kavandab meeskonnatööna uuenduslikke lahendusi, kasutades loovustehnikaid; • kirjeldab meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust; • valib meeskonnatööna sobiva jätkusuutliku lahenduse probleemile; • koostab meeskonnatööna tegevuskava valitud lahenduse elluviimiseks.
<p>4. Mõistab enda vastutust oma tööalase karjääri kujundamisel ning on motiveeritud ennast arendama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Analüüsib oma kutsealast arengut õpingute vältel, seostades seda lähemate ja kaugemate eesmärkidega ning tehes vajadusel muudatusi eesmärkides ja/või tegevustes; • kasutab asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel ning koostab; • kandideerimiseks vajalikud materjalid; • selgitab tegureid, mis mõjutavad tema karjäärivalikuid ja millega on vaja arvestada otsuste langetamisel, lähtudes eesmärkidest ning lühi- ja pikaajalisest karjääriplaanist; • selgitab enda õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutavas keskkonnas.
<p>Teemad ja alateemad</p>	<p>ÕV1 ENESETUNDMINE JA SELLE TÄHTSUS ÕPITEE PLANEERIMISEL 1. Võimed, väärtused, oskused, isikuomadused ja käitumisviisid 2. Huvi ja hobitegevuse roll õpitee planeerimisel 3. Suhtlemis- ja koostööoskuste mõju elu-, õpi- ja töörollis ÕPPIMISE OLEMUS JA VÕIMALUSED 1. Formaalne, mitteformaalne ja informaalne õppimine. Elukestev õpe 2. Õpingutega toimetulek. Õppimist toetavad õpikeskkonnad 3. Õpitava valdkonna seosed teiste valdkondadega (võtmepädevused) 4. Õppimine Eestis ja välismaal ÕV2 MAJANDUS, SELLE OLEMUS JA TOIMIMISE MEHHAANISMID 1. Majanduse terminid, mõisted ja toimimise mehhanismid 2. Eesti majandus ja vaba ettevõtlus 3. Turg ning selle osapooled 4. Arukas rahakasutus ja oma elu planeerimine 5. Töö ja tööturg. Tööjõud majanduses 6. Ettevõtluse tähtsus ühiskonnas ja selle vormid 7. Konkurents ja koostöö 8. Valitsuse ja riigieelarve roll majanduses 9. Hinnastabiilsus, finantssüsteem ja rahapoliitika ÕV3 1. Tööandja roll, tema õigused ja kohustused 2. Töövõtja roll, tema õigused ja kohustused 3. Riiklik töötervishoiu ja tööohutuse strateegia 4. Töökeskkonna ohutuse ja töötervishoiu alane seadusandlus</p>

	<p>5. Tervisekontroll, töötervishoiu- ja töökeskkonnaalased teabematerjalid 6. Riskianalüüs, tööõnnetus, käitumine tööõnnetuse korral 7. Lepingulised suhted töö tegemisel. 8. Töölepingu pooled, nende kohustused ja õigused, töökorraldus, töö ja puhkeaeg, puhkuste liigid. 9. Töö tasustamine ja sotsiaalsed tagatised</p> <p>ÕV3 ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLIKKUS 1. Ettevõtlus ja selle koht ning olulisus turumajanduses 2. Ärikeskkonna osapooled ja regulatsioonid 3. Vastutustundlik ettevõtlus 4. Sotsiaalne ettevõtlus, selle olemus ja sisu 5. Turg ja turundus 6. Finantsid ettevõttes 7. Ettevõtluse algus, areng ja ka lõpetamise võimalused 8. Rahvusvaheline majandus ja majandus muutuvmas maailmas, muutused/arengud ettevõtluses</p> <p>ÕV4 TULEVIKUOSKUSED 1. Muutuva õpi- ja töökeskkonnaga kohanemine 2. Erinevates kultuurikeskkondades töötamine 3. Oskus kiiresti reageerida ootamatule situatsioonile ja leida lahendusi.</p> <p>PLANEERIMISE JA ENESEJUHTIMISE VIISID 1. Klassikaline ja kaasaegne lähenemine karjäärile (vertikaalne-, horisontaalne- ja kannapöördekarjäär, kaleidoskoop- ja spiraalkarjäär, piirideta karjäär, tööelu 4,0).</p> <p>TÖÖLE KANDIDEERIMINE 1. CV koostamise põhitõed 2. Kandideerimisdokumendid: avaldus, kaaskiri, motiivatsioonikiri 3. Tööintervjuu</p>
iseseisev töö 30 tundi	<p>ÕV 1. ÕPITEE PLANEERIMINE: õpiplaani koostamine (teema / eesmärgid / strateegiad / vahendid, ressursid/ hindamine / refleksioon) ÕV 2. ANALÜÜS JA KAVANDAMINE: koostab oma isikliku eelarve juhendi alusel ja analüüsib oma majanduslikke võimalusi; koostab juhendi alusel tuludeklaratsiooni A vormi; analüüsib oma majanduslikke võimalusi töötajana ja tööandjana oma eriala valdkonnas; leiab informatsiooni seadustest (tööandja õigused ja kohustused / töövõtja õigused ja kohustused / tööleping / töökorraldus / puhkus); vormistab etteantud juhendi abil oma erialast tuleneva näidistöölepingu. ÕV 3. MINIURIMUS: koostab uurimuse kuidas ettevõtted (3-5 ettevõtte näitel) viivad ellu vastutustundliku ettevõtluse printsiipe ja analüüsib selle tulemuslikkust ettevõttes. ÕV4. MONITOORING: monitoorib õpi-, töö- ja karjääriinfot; koostab monitooringu õpitavast erialast arvestades õpi- ja karjääri võimalusi ning lühi- ja pikaajalisi eesmäärke.</p>
praktika	Puudub

Õppemeetodid	Miniloeng, ajurünnak, miniuuring, vestlus, arutelu, reflekteerimine, esitlus, video analüüs, infootsing, individuaalne töö, paaristöö, rühmatöö, õpiobjekti koostamine, eneseanalüüs.
Hindamine	Mitteeristav
sh hindekriteeriumid	Hindekriteeriumid esitatakse konkreetse hindamisülesande juures mooduli rakendumisel
sh hindamisülesanded	<p>ÕV1. ÕPIPLAAN Õppija esitab elektroonilises keskkonnas, Google Drive või Moodle, õpiplaani, mille koostamisel on lähtunud dokumentide vormistamise heast tavast ja mida hinnatakse kirjaliku juhendi alusel. Hinne kujuneb kirjalikus juhendis ettenähtud kriteeriumite alusel</p> <p>ÕV2. ETTEVÕTLUSKESKKOND Õpiobjekti (rist sõna / mälumäng / kahoot vms) koostamine etteantud teemal, test, piirkonna ettevõtete ja organisatsioonide (või ainult oma valdkonna ettevõtete) kaardistamine, nende tegevusvaldkonna teada saamiseks ja ettevõtlusvormide erinevuste välja toomiseks; pankade poolt pakutavate teenuste ja teiste turul tegutsevat finantsasutuste analüüs; SWOT analüüs majanduses ja meeskonnatööna kohaliku majanduskeskkonna analüüs; töökorralduseeskirja olemus ja selle alusel töötamine; näidistöölepingu koostamine; ühe äriidee kohta visiooni, missiooni ja eesmärkide sõnastamine ning nende esitlemine; oma unistuse ettevõtte kirjeldamine (eesmärgid / võimalused / piirangud / enda roll)</p> <p>ÕV3. ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLIKKUS PEST ja PESTLE analüüs meeskonnatööna ühe vaadeldava ettevõtte kohta, probleemide väljatoomine ja sõnastamine, ühe probleemi välja valimine ja lahenduste pakkumine, ajurünnak meeskonna tööna ning kuidas läbi ettevõtlikkuse või ettevõtluse saaks seda probleemi lahendada, äriideede genereerimine: ajurünnak äriideeks (äriidee arenduse da Vinci mäng jm loovustehnikad ideede genereerimiseks), äriideede esitlus ja analüüs (teostamise võimalikkusest / mida on juba probleemi lahenduseks tehtud), ärimudeli koostamine ja esitlus oma valdkonnas meeskonnatööna, vastutustundliku ettevõtluse uurimine 3-5 ettevõtte kohta, kuidas neid printsiipe realselt ka ellu viiakse ettevõtetes ja meeskonna tööna analüüsi tegemine, meeskonna tööna sotsiaalse ettevõtte olemuse selgitamine ja näited 5 sotsiaalse ettevõtte kohta, mini turundusplaani koostamine loovalt ja mänguliselt, lihtsustatud finantsprognooside koostamine äriidee kohta, hinnapakumise ja arve koostamine.</p> <p>ÕV4. TÖÖINTERVJU SIMULATSIOON Õppija osaleb tööintervjuu simulatsioonil erinevates rollides ja analüüsib saadud kogemust, olles eelnevalt esitanud "Monitooringu". Hinne kujuneb kirjalikus juhendis ettenähtud kriteeriumite alusel</p>
sh hindamismeetodid	<p>ÕV1. Analüüs, arutelu, individuaalne vestlus, mõistete bingo, rühmatöö, tööleht, õppekäik</p> <p>ÕV2. Õppeprotsessis osalemine (koostöö / algatusvõime / meeskonnatöö / julgus oma arvamuse esitamisel / erinevate võimaluste leidmine / eriarvamuste aktsepteerimine / korrektne kõnekeel), tööleht, infootsing ja selle kriitiline analüüs, esitlus, õpiobjekti koostamine, test, SWOT analüüs, individuaalsed õpiülesanded (näidistööleping, äriidee kirjeldus, unistuste ettevõtte)</p> <p>ÕV3. Õppeprotsessis osalemine (koostöö / algatusvõime / meeskonnatöö / julgus oma arvamuse esitamisel / erinevate võimaluste leidmine / eriarvamuste aktsepteerimine / korrektne kõnekeel), tööleht, infootsing ja selle kriitiline analüüs, esitlus, PEST ja PESTLE analüüs, ajurünnak, rühmatöö, ärimudeli koostamine</p> <p>ÕV4. Eneseanalüüs, esitlus, individuaalne tagasiside, mõistekart / mõistete bingo, rollimäng, tööintervjuu simulatsioon, töökogemuse analüüs</p>

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli hinne on arvestatud kui õpilane on saavutanud kõik õpitulemused lävendi tasemel.
Õppematerjalid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Haritus ja professionaalsus https://arvamus.postimees.ee/1992139/hari-tus-ja-professionaalsus (12.01. 2003) 2. SA Kutsekoda kodulehel https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2016/04/Tulevikutrendid-1.pdf 3. OSKA raport "Töö ja oskused 2025" https://epale.ec.europa.eu/et/resource-centre/content/too-ja-osku-sed-2025-0 4. SA Kutsekoda video "Tulevikuoskused": https://www.youtube.com/watch?v=XLTles-WrvU&t=148s ja https://www.youtube.com/watch?v=zEyFW6k8Wsl 5. Video „Õppimise kolm vaala“ https://www.youtube.com/watch?v=k5O_plgF3kE 6. Archimedes kodulehega tutvumine. http://archimedes.ee/ 7. Öpiränne Taanis https://www.youtube.com/watch?v=L3vcCaKaZcs 8. Kvalifikatsiooniraamistik https://www.kutsekoda.ee/kvalifikatsiooniraamistik/ 9. Eesti kvalifikatsiooniraamistikku tutvustav videoklipp SA Kutsekoja kodulehel https://www.kutsekoda.ee/eesti-kvalifikatsiooniraamistik-ekr-alam/ 10. Üldised kompetentsid ja kvalifikatsiooniga seonduvad terminid https://www.tootukassa.ee/sites/tootukassa.ee/files/Uldised%20kompetentsid.pdf 11. Kutsestandardid: https://www.kutseregister.ee/standardid/standardid_top2/? 12. Euroopa keelemapp https://europass.ee/keelepapp 13. Ettevõtlus. 4. taseme kutseõpe https://www.opiq.ee/Kit/Details/223 14. Ettevõtlusõppe programm Edu&Tegu https://ettevotlusope.edu.ee/ 15. EAS koduleht https://www.eas.ee/ 16. Töötukassa koduleht https://www.tootukassa.ee/content/teenused/evat-taotlemine-ja-kasutamine 17. Opiq keskkond: https://www.opiq.ee/Packages/Details?packageKey=TeacherHighSchoolPackage 18. Innove SA Ettevõtlus 4.tase kutseõppes: https://www.opiq.ee/Kit/Details/223?fbclid=IwAR2ErepyhsQ_8oTweU84qv4ygaahLLOth4RvjIUnPmc-2ula3OdcqVStAUM 19. Rahajutud: https://www.opiq.ee/Kit/Details/223?fbclid=IwAR2ErepyhsQ_8oTweU84qv4ygaahLLOth4RvjIUnPmc-2ula3OdcqVStAUM 20. Rikkaks saamise õpiku autori koduleht: https://roosaare.com/ 21. Üks hea ja ajas vastu pidanud väärtushinnangute artikkel Peep Laja poolt: https://peeplaja.blogspot.com/2005/11/this-i-believe.html 22. Maksuameti koduleht: https://www.emta.ee/et 23. https://www.rmp.ee/ on majandusarvestuse ja ettevõtte majandamisega seotud infoleht 24. Finantsaabits : https://www.minuraha.ee/et/publikatsioonid/finantsaabits 25. Finantsinspektsiooni poolt loodud leht: https://www.minuraha.ee/ 26. Tööelu lehekülg: https://www.tooelu.ee/ 27. Tööinspektsiooni koduleht: https://www.ti.ee/est/avaleht/ 28. Äriidee potentsiaali hindamine, turukõlblikkuse ja realiseeritavuse hindamine "Ajujaht seminari video": https://www.youtube.com/watch?v=PY68Oy23T4M&t=7s 29. Ekspordi käsiraamat: https://www.eas.ee/ekspordi-kasiraamat/

9	PRAKTIKA	32	R. Jänes, H. Lavrentjev, K. Vreimann, praktikaettevõtted
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane saab ettevõttes kogemusi, omandab oskusi ja vilumusi tööks hobuhooldajana.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Planeerib praktikajuhendi alusel isiklikke praktika eesmärgid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab praktika olemust, praktikaks vajaminevate dokumentide esitamise nõudeid ning praktika protseduuri; • Hindab praktikale seatud eesmärgid ning koostab juhendi alusel isiklikud eesmärgid; • täidab juhendi alusel igapäevaselt praktikapäevikut; • koostab juhendi alusel arvutis keeleliselt ja vormiliselt korrektse praktika aruande ja esitleb seda. 		
2. Hooldab hobuseid lähtudes pidamisviisist ja hobuse vajadustest ning tagab hobuse heaolu ja inimese turvalisuse	<ul style="list-style-type: none"> • Järgib ja hindab visuaalselt hobuse üldist heaolu, teeb lähtuvalt pidamisviisist hobusele asemed, ladustab allapanu ja sõnniku; • Puhastab, peseb ja pügab hobuseid vastavalt vajadusele, lähtudes hobuste pidamisviisist ja rakendusala; • Fikseerib, talutab ja jooksub hobuseid vastavalt vajadusele, valmistab hobused kopeldamiseks ja karjatamiseks ette, kopeldab ja karjab hobused arvestades hobuste ja inimeste turvalisust. 		
3. Söödab ja joodab hobuseid söödaratsiooni alusel	<ul style="list-style-type: none"> • Ladustab söödad vastavalt söödaliigile arvestades etteantud juhiseid; • Hindab visuaalselt hobuste toitumust pidades silmas hobuste anatoomiat, füsioloogiat, pidamisviisi, rakendusala, vanust, tõugu ja tervislikku seisundit; • valmistab söödad söötmiseks ette, söödad ja joodab hobuseid vastavalt etteantud ratsioonile ja pidamisviisile. 		
4. Osaleb taastootmisprotsessiga seonduvates töodes lähtudes hobuse heaolust ja inimeste turvalisusest	<ul style="list-style-type: none"> • Jälgib visuaalselt sugu- ja noorhobuste heaolu; • Tuvastab visuaalselt inna, valmistab sughobused paarituseks või seemenduseks ette, abistab paaritusel või seemendusel meeskonnas vastavalt juhiste; • Tuvastab poegimiseelse seisundi, osutab vajaduse korral varssumisel abi, jälgib varsa ja mära heaolu; • Talutab varsaga märasid, õpetab varssu ja noorhobuseid sotsialiseerima, võõrutab varsad vastavalt spetsialisti juhistele. 		

<p>5. Kasutab ning hooldab ratsa- ja rakendivarustust, ratsutab ja juhib rakendit algtasemel ning õpib hobuseid ümber õpetama ning ratsa ja rakendis käima arvestades oma töös hobuse heaolu ja inimese turvalisusest</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab ja hooldab ratsa- ja rakendivarustust ning treeninginventari; • Ratsutab algtasemel (samm-traav-galopp), rakendab hobuseid ja juhib turvaliselt rakendi; • Valmistab ette hobuse välimiku vastavalt kasutamise eesmärgile; • Annab hobusele ratsastamis- ja rakendamiseelse algväljaõppe ning kasutab treeninginventari vastavalt väljaõppe eesmärgile; • Abistab hobuse laadimist transpordivahendisse.
<p>6. Hindab hobuse tervislikku seisundit ja märkab kõrvalekaldeid, viib loomaarsti juhendamisel läbi lihtsamaid raviprotseduure</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste tervislikku seisundit ja arutleb näitajate üle juhendaja või loomaarstiga; • Tuvastab enamlevinud ägedaloomulised ja kiiret sekkumist vajavad seisundid; • Viib läbi lihtsamaid raviprotseduure loomaarsti ettekirjutusel.

Teemad, alateemad	<p>ÕV1 Praktikadokumentatsioon Dokumentatsiooni täitmine</p> <p>ÕV2 Hobuse põhivajadused Allapanu - kvaliteet, tüübid, hoiustamine, töövahendid, töövõtted/meetodid. Naha ja karvastiku hooldus. Igapäevane hooldus. Laka hooldus. Saba hooldus. Hooldustarvikud/vahendid. Hobuse kuivatamine, pesemine, pügamine. Lihashooldus. Hobuse väljaõppe faasid. Hobuse fikseerimine. Hobuse talutamine. Hobuse kopeldamise invetaar. Kopeldamisega kaasnevad ohud. Karjaia hooldus. Karjatamise planeerimine, hooaeg ja grupid.</p> <p>ÕV3 Söötisõpetus. Söödad. Söötade hoiustamine. Söödaratsioon. Söötisvead Söötade ettevalmistamine ja hobuste söõtmine ning jootmine</p> <p>ÕV4 Täku liigiomane käitumine ja sugutäku kohtlemine. Paaritus ja seemendus. Nõuded suguhobuste ja noorhobuste pidamiseks. Mära innatunnused. Mära ettevalmistus poegimiseks, poegimise etapid. Poegimise asendid, sünnitusabi. Varsa esmane hooldus Noorhobuse kohtlemine ja turvalisus. Noorhobuse karja hierarhia käitumine. Varsa võõrutamine. Praktiline tegevus paaritusprotsessis Varsaga märade talutamine. Varssade sotsialiseerimise õpetamine, varsa võõrutamine.</p> <p>ÕV5 Varustus, Saduldamine, Looga – ja sorirakend. Varustuse hooldus ja hoiustamine, Treeninginvetaar. Inimese ja hobuse turvalisus käsitsemisel. Hobuste sotsialiseerumine ja turvalisus. Groomitöö. Maa töö. Oheldamine/topeltkorde. Käekõrval talutamine. Turvalisus. Vabahüpped. Hobuveokid, laadimine, hooldamine transportimisel. Ratsa- ja rakendivarustuse kasutamine Ratsa- ja rakendivarustuse ning treeninginventari hooldamine Rakendamine ja ratsutamine</p> <p>ÕV6 Hobuse tervisliku seisundi näitajaid. Haigustunnustega hobuse tuvastamine. Hobuste kapjade hooldus. Esmaabivõtted. Hobuse fikseerimine ja loomaarsti abistamine protseduuride juures. <u>Hobuste hooldamine haiguslike seisundite puhul.</u></p>
sh iseseisev töö 12 tundi	Praktikadokumentatsioon. Praktikapäevik-aruande koostamine ja esitamine
sh praktika	Puudub

Õppemeetodid	Praktika ettevõttes, interaktiivne loeng, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline dokumentatsiooni täitmine, esitlus
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Hindamisülesanne: 1. Ettevõtte hinnang 2. Praktikapäevik aruande vormistamine 3. Praktika avalik kaitsmine
sh hindekriteeriumid	Hinne „3“ – „rahuldav“ õpiväljundid on saavutatud lävendi tasemel kui täidab praktikajuhendaja poolt antud ülesanded, järgib rangelt töökeskkonnaohutuse ja -tervishoiu nõudeid, samuti sorteerib ning utiliseerib jäätmed nõuetekohaselt, peab kinni tööajast ning töödistsipliinist; Hinne „4“ – „hea“ õpiväljundid on saavutatud lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite eesmärgipärane kasutamine; Hinne „5“ – „väga hea“ õpiväljundid on saavutatud lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav. Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite 1 - 6 kaalutud keskmisena sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, esitlus
Õppematerjalid	Praktikadokumentatsioon www.jkhk.ee

Üldõpingute moodulid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	KEEL JA KIRJANDUS	6	L. Vassar M. Jürjen E. Rõuk
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab loetud tekste ning väljendab ennast õppekeeles selgelt ja arusaadavalt nii suuliselt kui ka kirjalikult.		

Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
<p>Õpilane</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Väljendub selgelt, eesmärgipäraselt ja kirjakeele normile vastavalt nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses 2. Arutleb teemakohaselt ja põhjendatult loetud, vaadatud või kuulatud teksti põhjal 3. Koostab eri liiki tekste, kasutades alustekstidena nii teabe- ja ilukirjandustekste kui ka teisi allikaid neid kriitiliselt hinnates 4. Loeb ja mõistab sidumata tekste (tabel, graafik, diagramm), hindab neis esitatud infot, teeb järeldusi ja loob uusi seoseid 5. Väärtustab lugemist, suhestab loetut iseendaga ja tänapäeva elunähtustega, oma kodukohaga 6. Tõlgendab ja analüüsib kirjandusteost, seostab seda ajastu ühiskondlike ja kultuuriliste sündmustega 	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kõneleb arusaadavalt, valib sobiva sõnakasutuse vastavalt suhtlussituatsioonile 2. Koostab ja vormistab teksti vastavalt juhendile, järgides kirjutamisel õigekirjareegleid 3. Leiab sidumata tekstist vajaliku info ja kasutades saadud teavet eesmärgipäraselt suulises esinemises või enda loodud tekstides 4. Koostab etteantud faktide põhjal tabeli või diagrammi 5. Kasutab erinevatest infoallikatest saadud teavet enda loodud tekstides ja igapäevaelus, põhjendab infoallika valikut 6. Põhjendab oma lugemiseelistusi ja –kogemusi 7. Tutvustab loetud kirjandusteose autorit, kirjeldab tegevusaega ja –kohta ning olulisi sündmusi, iseloomustab tegelasi 8. Avaldab ja põhjendab oma arvamust, kasutab oma väidete kinnitamiseks tekstinäiteid ja tsitaate 9. Arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust 10. Selgitab ja kasutab teksti analüüsimiseks tarvilikke põhimõisteid

Teemad, alateemad	<p>I kursus KEEL KUI SUHTLUSVAHEND (20) Suulise ja kirjaliku suhtluse erinevused (2). Õigekiri. Sõnastus, sõnavara. Võõrsõnad, tsitaatsõnad (14). Kirjakeel ja kõnekeel (4). FUNKTSIONAALNE LUGEMINE JA KIRJUTAMINE (20) Tsiteerimine, viitamine, refereerimine.(4) Loovtekst: arutlemine, teema arendus, lõpetus. Sõnastus- ja lauseõpetus.(10) Vormiõpetus (6)</p> <p>II kursus ILUKIRJANDUS KUI KUNST (20) Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid (2). Maailmakirjandus (antiikkirjandus, keskaeg, renessanss, valgustus, romantism, realism, modernism, postmodernism (12). Teksti analüüs (6) MEEDIA JA MÕJUTAMINE (20) Tekstiliigid: teabe- ja ilukirjandustekstid. Stiil: ametlik, ilukirjanduslik, teaduslik, ajakirjanduslik ja argistiil. Teksti tunnused ja ülesehitus (tarbetekstid, ametikirjad) (6). Meedia (6). Meediažanrid (8).</p> <p>III kursus ILUKIRJANDUS KUI KUNST (20) Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid (2). Eesti kirjandus 20.-21. sajandil (12). Teksti analüüs (6). KEEL KUI SUHTLUSVAHEND (20) Loovtekst: arutlemine, teema arendus, lõpetus. Sõnastus- ja lauseõpetus.(16) Sidumata tekstid (tabelid, graafikud, diagrammid).(4)</p>
iseseisev töö 36 tundi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Töölehtede täitmine: harjutused - õigekiri, sõnavara, võõrsõnad (6) I kursus 2. Referaadi koostamine (6) I kursus 3. Telemeedia uudiste/reklaami võrdlus/analüüs (6) II kursus 4. Tervikteose lugemine ja analüüs (6) II kursus 5. Tervikteose lugemine ja analüüs lugemine (6) III kursus 6. Teabeotsing (info leidmine ette antud eesti kirjaniku kohta) (6) III kursus
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Rollimäng, praktiline harjutus, analüüs, loovharjutus, tekstiloome, tekstiliikude eristamine ja analüüs, rühmatöö, ajurünnak, mõistekaart
Teema, alateemad	<p>I kursus KEEL KUI SUHTLUSVAHEND (20) Suulise ja kirjaliku suhtluse erinevused (2). Õigekiri. Sõnastus, sõnavara. Võõrsõnad, tsitaatsõnad (14). Kirjakeel ja kõnekeel (4). FUNKTSIONAALNE LUGEMINE JA KIRJUTAMINE (20) Tsiteerimine, viitamine, refereerimine.(4) Loovtekst: arutlemine, teema arendus, lõpetus. Sõnastus- ja lauseõpetus.(10) Vormiõpetus (6)</p>

Hindamine I kursus 2EKAP 40+12 HKR: 1, 2, 3, 5, 8, 10	<u>Esimene õppeaasta</u> Kokkuvõtva hindamise eelduseks on õpilase tööde esitamine õpetaja poolt määratud ajaks.		
	1. Paberkandjal õpimapi hindamine (õpimapp sisaldab tunnis tehtud õigekirjaharjutusi, ÕIT raames tehtud töölehti, lühikirjandit, etteütlust, arutlust või jutustust).		
	Hinne „3“ Esitab õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esineb suuremaid puudujääke, kuid nõutud materjali on olemas.	Hinne „4“ Esitab korrektse õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esinevad mõningad puudused.	Hinne „5“ Esitab korrektse õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esinevad üksikud väiksemad puudused.
	2. Ortograafiaalane arvestuslik kontrolltöö		
	Hinne „3“ Kasutab keeleõpetuse põhimõisteid ning õigekirjutuse põhireegleid, teeb kirjas kergemaid ja mõningaid raskemaid õigekirjavigu.	Hinne „4“ Kasutab keeleõpetuse põhimõisteid ning õigekirjutuse põhireegleid, teeb kirjas kergemaid õigekirjavigu.	Hinne „5“ Järgib keeleõpetuse põhimõisteid ja õigekirjutuse põhireegleid teeb üksikuid kergemaid vigu.
	3. Referaat õpitava eriala kohta (esitab elektrooniliselt, vormistatud vastavalt kirjalike tööde vormistamise juhendile.		
	Hinne „3“ Refereerib kokkuvõtlikult loetut ja kuulatut, ent teksti põhiidee välja toomine valmistab raskusi. Väljendab teksti põhjal oma arvamust. Koostab ja vormistab teksti vastavalt juhendile, järgides kirjutamisel õigekirjareegleid. Viitamine ja kasutatud materjali esitamisel esinevad mõned raskemad vead.	Hinne „4“ Refereerib kokkuvõtlikult loetut ja kuulatut, toob välja teksti põhiidee. Analüüsib teksti ja teeb järeldusi ja loob seoseid varem loetuga. Koostab ja vormistab teksti vastavalt juhendile, järgides kirjutamisel õigekirjareegleid Viitamisel ja kasutatud materjalide koostamisel esinevad mõningad vead.	Hinne „5“ Refereerib kokkuvõtlikult loetut ja kuulatut, toob välja teksti põhiidee. Analüüsib teksti ja teeb järeldusi ja loob seoseid varem loetuga. Kasutab saadud infot oma tekstides ja igapäeva elus. Koostab ja vormistab teksti vastavalt juhendile, järgides kirjutamisel õigekirjareegleid Viitamine ja kasutatud materjal on korrektselt esitatud.

Teema, alateemad	II kursus ILUKIRJANDUS KUI KUNST (20) Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid (2). Maailmakirjandus (antiikkirjandus, keskaeg, renessanss, valgustus, romantism, realism, modernism, postmodernism (12). Teksti analüüs (6) MEEDIA JA MÕJUTAMINE (20) Tekstiliigid: teabe- ja ilukirjandustekstid. Stiil: ametlik, ilukirjanduslik, teaduslik, ajakirjanduslik ja argistiil. Teksti tunnused ja ülesehitus (tarbetekstid, ametikirjad) (6). Meedia (6). Meediažanrid (8).		
Hindamine II kursus 2 EKAP 40+12 HKR: 1, 2, 3,4, 5,6, 8, 9,1	Teine õppeaasta Kokkuvõtva hindamise eelduseks on õpilase tööde esitamine õpetaja poolt määratud ajaks. 1. Paberkandjal õpimapi hindamine (õpimapp koosneb tunnis tehtud ortograafiaharjutustest, tekstitöödest (tegelase või tegevuse vms analüüs), etteütlusest, arutlevast kirjandist).		
Hinne „3“ Esitab õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esineb suuremaid puudujääke, kuid nõutud materjal on olemas.	Hinne „4“ Esitab korrektse õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esinevad mõningad puudused.	Hinne „5“ Esitab korrektse õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esinevad üksikud väiksemad puudused.	
2. Maailmakirjanduse tervikteose analüüs			
Hinne „3“ Loeb vähemalt ühe tervikteose. Põhjustab oma lugemiseelistust ja – kogemust. Tutvustab loetud kirjandusteose autorit, kirjeldab tegevusaega ja –kohta ning olulisi sündmusi, iseloomustab tegelasi. Avaldab ja põhjustab oma arvamust, kasutab oma väidete kinnitamiseks tekstinäiteid ja tsitaate. Arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust. Selgitab ja kasutab teksti analüüsimiseks tarvilikke põhimõisteid.	Hinne „4“ Loeb vähemalt kaks tervikteost. Väljendab loetud teoste kohta suuliselt või kirjalikult oma arvamust. Põhjustab oma lugemiseelistusi. Suhestab loetut iseendaga, tänapäeva elunähtustega. Arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust. Selgitab ja kasutab teksti analüüsimiseks tarvilikke põhimõisteid.	Hinne „5“ Loeb vähemalt kaks tervikteost. Arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, kasutab oma väidete kinnitamiseks tekstinäiteid ja tsitaate teosest. Suhestab loetut iseendaga, tänapäeva elunähtustega ja varem loetuga. Selgitab ja kasutab teksti analüüsimiseks tarvilikke põhimõisteid.	

	3. Meedia ja mõjutamine. Ülesande lahendamine etteantud juhendi alusel.				
	<p>Hinne „3“</p> <p>1. Analüüsib sidumata tekste, hindab neis esitatud infot, teeb järeldusi, loob uusi seoseid – analüüs on pinnapealne, argumenteerimisoskus on nõrk. Koostab etteantud faktide põhjal tabeli. Leiab sidumata tekstist vajaliku info ja kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt suulises esinemises või enda loodud tekstides.</p>	<p>Hinne „4“</p> <p>Analüüsib sidumata tekste, hindab neis esitatud infot, teeb järeldusi, loob uusi seoseid, argumenteerimisoskus on hea. Koostab tabeli või esitluse vastavalt juhendile. Leiab sidumata tekstist vajaliku info ja kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt ja ladusalt suulises esinemises või enda loodud tekstides. Kaasõpilastelt saadud tagasiside on pigem tagasihoidlik.</p>	<p>Hinne „5“</p> <p>Analüüsib sidumata tekste, hindab neis esitatud infot, teeb järeldusi, loob seoseid varem õpituga. Koostab tabeli või esitluse vastavalt juhendile. Argumenteerimisoskus on väga hea. Leiab sidumata tekstist vajaliku info ja kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt suulises esinemises või enda loodud tekstides ladusalt ja illustreerib näidetega. Kaasõpilastelt saadud tagasiside on väga hea.</p>	<p>esitlus päraselt</p>	
<p>Teemad. Alateemad</p>	<p>III kursus ILUKIRJANDUS KUI KUNST (20) Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid (2). Eesti kirjandus 20.-21. sajandil (12). Teksti analüüs (6). KEEL KUI SUHTLUSVAHEND (20) Loovtekst: arutlemine, teema arendus, lõpetus. Sõnastus- ja lauseõpetus.(16) Sidumata tekstid (tabelid, graafikud, diagrammid).(4)</p>				

<p>Hindamine</p> <p>III kursus 2 EKAP</p> <p>40+12</p> <p>HKR: 1,2,4,8,7,9,10</p>	<p>Kolmas õppeaasta</p> <p>Kokkuvõtva hindamise eelduseks on õpilase tööde esitamine õpetaja poolt määratud ajaks.</p> <p>1. Paber kandjal õpimapi hindamine (õpimapp koosneb tunnis tehtud ortograafiaharjutustest, tekstitöödest (tegelase või tegevuse vms analüüs), arutlevast kirjandist, etteütlusest, arvandmete põhjal koostatud tabelist ja analüüsist).</p>		
	<p>Hinne „3“</p> <p>Esitab õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esineb suuremaid puudujääke, kuid nõutud materjal on olemas.</p>	<p>Hinne „4“</p> <p>Esitab korrektse õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esinevad mõningad puudused.</p>	<p>Hinne „5“</p> <p>Esitab korrektse õpimapi, töölehed ja muud tehtud kirjalikud tööd, milles esinevad üksikud väiksemad puudused.</p>
	<p>2. Eesti kirjanduse tervikteose analüüs ja ülevaade teose autori elust ja loomingust</p>		
	<p>Hinne“3“</p> <p>Tutvustab ainekava piires vähemalt ühe loetud kirjandusteose autorit, kirjeldab tegevusaega ja –kohta ning olulisi sündmusi, iseloomustab tegelasi. Vastab autori ja tema loomingu kohta esitatavatele küsimustele. Arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust. Selgitab ja kasutab teksti analüüsimiseks tarvilikke põhimõisteid.</p>	<p>Hinne“4“</p> <p>Iseloomustab ainekava piires vähemalt kahe loetud kirjandusteose autoreid, kirjeldab tegevusaega ja –kohta ning olulisi sündmusi; iseloomustab, analüüsib ja võrdleb tegelasi kirjandusteose raames. Arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust. Selgitab ja kasutab teksti analüüsimiseks tarvilikke põhimõisteid. Annab ülevaate autori ja tema loomingu kohta.</p>	<p>Hinne“5“</p> <p>Võrdleb ainekava piires vähemalt kaht loetud kirjandusteost, kirjeldab teoste tegevusaega ja –kohta, olulisi sündmusi, iseloomustab, analüüsib ja võrdleb erinevate kirjandusteoste tegelasi omavahel. Arutleb teose probleemide ja väärtushinnangute üle, toob sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust. Selgitab ja kasutab teksti analüüsimiseks tarvilikke põhimõisteid. Annab ülevaate autorist ja analüüsib tema loomingut.</p>
<p>3. Tekstimõistmis- ja tekstilooeoskus. Ülesande lahendamine etteantud juhendi alusel.</p>			

	<p>Hinne“3“ Mõistab loetut rahuldavalt, mõistab loetut osaliselt, ülesanne on lahendatud osaliselt. Põhjendused, järeldused ja/või hinnangud on esitatud osaliselt. Käsitlus on pealiskaudne ja/või laialivalguv. Mõtted on kohati ebaselged ja/või esineb sisulisi küsitavusi. Vastuse ülesehituses on vastuolusid ja/või vormistuses on puudujääke. Kirjandi tekst põhineb ülesandes esitatud probleemil, on arutlev. Probleemikäsitlus on pealiskaudne, analüüs pinnaline ning argumentatsioon väheveenev. Sõnastus on konarlik ja ühekülgne, kuid arusaadav. Ülesehituses on vastuolud. Teeb kirjas kergemaid ja mõningaid raskemaid õigekirjavigu.</p>	<p>Hinne“4“ Mõistab loetut hästi, mõistab loetut selle pea- ja üksikasjades, kuid vastuses on väiksemaid puudusi. Põhjendused, järeldused ja/või hinnangud tulenevad alustekstist. Mõtted on esitatud selgelt, vastuse ülesehitus on üldiselt loogiline, kuid vastuse vormistamisel esineb väiksemaid puudusi. Kirjandi tekst põhineb ülesandes esitatud probleemil, on arutlev. Probleemikäsitlus on piisav. Kirjutaja analüüsib ja argumenteerib. Sõnastus on üldiselt ladus, kuid kohati konarlik ja ühekülgne, sõnavara on piisav. Tekst on ülesehituselt tervik, kuid esineb vigu teksti liigendamisel lõikudeks. Kasutab keeleõpetuse põhimõisteid ning õigekirjutuse põhireegleid, teeb kirjas kergemaid õigekirjavigu.</p>	<p>Hinne „5“ Mõistab loetut detailselt ja põhjalikult. Põhjendused, järeldused ja/või hinnangud tulenevad alustekstist ning on ammendavad. Mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt. Vastuse ülesehitus on loogiline ja terviklik. Kirjandi tekst põhineb ülesandes esitatud probleemil, on arutlev. Probleemikäsitlus on põhjalik. Kirjutaja kirjutab korrektselt ja suudab argumenteerida. Teksti sõnastus on selge ja ladus, sõnavara on mitmekülgne. Tekst on ülesehituselt tervik. Järgib keeleõpetuse põhimõisteid ja õigekirjutuse põhireegleid. Teeb üksikuid kergemaid õigekirjavigu.</p>	
sh hindekriteeriumid	Eristav ja kujundav hindamine			
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli hinde saamise eelduseks on kõikide hindamisülesannete sooritamine lävendi tasemel ja kõikide iseseisvate tööde esitamine.</p> <p>Mooduli hinne kujuneb kompleksülesande „Tekstimõistmis- ja tekstiloomeoskus“ alusel, mis hõlmab hindamiskriteeriume 1-10. Kompleksülesanne kontrollib, kas mooduli lõpetaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loeb, mõistab, analüüsib, tõlgendab ja loob tekste; • mõtleb loovalt ja kriitiliselt ning arutleb; • väljendab end kirjalikult ja suuliselt; • teadvustab eesti keele süsteemi ja eripära; • on omandanud õppekava üld- ja valdkonnapädevused. <p>Hindamisülesanne on kirjalik ja koosneb kahest osast:</p>			

	<p>1. Kirjutamisosa ülesanded (ortograafia)</p> <p>2. Lugemistekstid ja lugemisosa küsimused</p>
sh hindamismeetodid	<p>Meetodid:</p> <p>Arutelu ja analüüs, õpimapp, etteantud ülesannete lahendamine, praktiliste tööde sooritamine.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Õpimapp (õpimapp sisaldab tunnis tehtud õigekirjaharjutusi, ÕIT raames tehtud töölehti, lühikirjandit, etteütlust, arutlust või jutustust jt samalaadseid kirjalikke töid). 2. Keel kui suhtlusvahend Venni diagramm (sarnasuste ja erinevuste leidmine), teksti analüüs, kontrolltöö 3. Eesti sõnavara Praktiline harjutus, kontrolltöö, tekstiloome, tekstiliikide eristamine ja analüüs, loovtöö 4. Funktsionaalne lugemine ja kirjutamine Teksti koostamine ja pealkirjastamine, referaadi või stendiettekande koostamine, vormistamine ja ettekandmine, tabelite ja diagrammide analüüs 5. Ilukirjandus kui kunst Ilukirjandusteksti (loetud raamatu) analüüs, alusteksti põhjal arutluse kirjutamine, retsensiooni koostamine loetu või nähtu põhjal
Õppematerjalid	<p>Eesti Keele Instituut - http://portaal.eki.ee/</p> <p>Eesti keele käsiraamat (2007). Erelt, Mati. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 2007</p> <p>Eesti õigekeelsussõnaraamat (2016, 2019). Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus,</p> <p>Võõrsõnastik (2005). Tallinn : TEA Kirjastus, 2005.</p> <p>Keeleviit : kutseõppeasutuse eesti keele õpik / Annika Kilgi, Viivi Maanso Tallinn : Koolibri, 2004</p> <p>Eesti ortograafia (2005). Erelt, Tiiu. Tallinn : Eesti Keele Sihtasutus, 2005</p> <p>Eesti kirjandus tekstides 1.osa, lugemik keskkoolile (1996). Tallinn : AVITA, 1996</p> <p>Keelemeel Eesti keele käsiraamat õppijale Krista Mägi, Tiiu Puik, Piibe Leiger, Ivika Hein (2019) Tallinn: Kirjastus Maurus</p> <p>Kirjandus ja selle liigid. Gümnaasiumiõpik Mart Väljataga (2014) Tallinn: Mauruse Kirjastus OÜ</p> <p>Kirjanduse mõistevaramu. Gümnaasiumi lisamaterjal Piret Järvela, Edward Kess (2012) Tallinn: Mauruse Kirjastus OÜ</p> <p>Meedia ja mõjutamine Lauri Tankler, Eve Tisler (2019) Tallinn: Mauruse Kirjastus OÜ</p> <p>Maailmakirjandus kutseõppeasutustele (2003). Rebane, Mihkel. Tallinn : Ilo, 2003</p> <p>Kutseõpe. Leht, Ojamaa "Väliskirjandus "</p> <p>Uuem kirjandus Jan Kaus (2015) Tallinn: Mauruse Kirjastus OÜ</p> <p>ERRi arhiiv - http://arhiiv.err.ee/</p>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
2	MATEMAATIKA	5	E. Sissas
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kasutab oma matemaatikaalaseid teadmisi elus edukalt toimetulekuks.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> Kasutab õpitud matemaatikateadmisi ja oskusi uutes situatsioonides ning eluliste ülesannete lahendamisel, analüüsid ja hinnates tulemuste tõepärasust. Kasutab vajadusel erinevaid teabeallikaid ning saab aru erinevatest matemaatilise info esitamise viisidest. Seostab matemaatikat teiste õppeainetega, kasutades õppimisel oma matemaatikaalaseid teadmisi ning oskusi. Esitab oma matemaatilisi mõttekäike loogiliselt, väljendades oma mõtet selgelt ja täpselt nii suuliselt kui kirjalikult. Kasutab matemaatika võimalusi enda ja teiste tegevuse tasuvuse ning jätkusuutlikkuse hindamise. 	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> Sõnastab ülesande mõtte, toob/kirjutab välja andmed, määrab otsitavad suurused toob/kirjutab välja vajalikud seosed ja valemid. Kirjeldab lahenduskäiku, vajadusel illustreerib seda joonisega/skeemiga, teeb vajalikud arvutused, vormistab lahenduskäigu, kontrollib lahenduskäigu õigsust. Kasutab vajadusel õpetaja koostatud juhendmaterjale ja näpunäiteid ülesande õigeks lahendamiseks. Teeb järeldusi tulemuse tõepärasuse kohta, lähtudes igapäevaelust. Kasutab vajaliku teabe leidmiseks nii paberikandjal kui ka internetis leiduvaid teabeallikaid. Leiab tekstist, tabelist, jooniselt, graafikult, diagrammilt vajaliku info. Koostab tabelleid, jooniseid, graafikuid ja diagramme õpitud materjali ulatuses. Nimetab järguühikuid ja teisendab pikkus-, raskus-pindala, ruumala, mahu, aja-ja rahaühikuid, arvutab protsente ja promille. Kasutab muutumist ja seoseid käsitlevat matemaatikat, võrdleb erinevaid suurusi. Valib ja kasutab ülesannete lahendamisel ülesande sisust lähtuvalt õigeid valemeid ja matemaatilisi sümboleid. Kasutab analoogiat objektidevaheliste seoste leidmiseks. Kasutab loogikat etteantud probleemide lahendamisel ning eristab olulist ebaolulisest. Teab ja kasutab matemaatilise statistika ja tõenäosusteooria elemente. Selgitab matemaatiliste tehete abil loteriide ja laenudega seotud riske. Arvutab bruto- ja netopalka ning mitmesuguseid igapäevaeluga seotud tulusid ja kulusid ning teisendab enamkasutatavaid valuutasid. Arutleb säästmise vajalikkuse üle, toob näiteid tarbimise ja kulutamise tasakaalustamise võimaluste kohta. 		
Teemad, alateemad I Kursus 2 EKAP	Arvutamine Tehted ratsionaalarvudega; arvuhulgad (naturaalarvud N, täisarvud Z, ratsionaalarvud Q, irratsionaalarvud I, reaalarvud R). Ümardamine. Arvu absoluutväärtus (mõiste ja geomeetriline tähendus). Täisarvulise, negatiivse ja ratsionaalarvulise astendajaga aste (arvu juur). Tehted astmetega. Arvu kümme astmed. Arvu standardkuju. Arvutamine taskuarvutiga.		

40 +12	<p>Ühend ja ühisosa kasutamine; ülesanded hulkade ühendi ja ühisosa kohta, graafiline kujutamine. Elulise sisuga tekstülesanded (raha igapäevane kasutamine, pere eelarve, vahemaad, majapidamine jms).</p> <p>Mõõtühikud Mõõtühikute vahelised seosed, teisendamine. Elulise sisuga tekstülesanded. Ühikute teisendamine teabeallikate kasutamisega. Interaktiivsed testid. Näitlikustamine (pinna, mahu jms ühikutevahelistest seostest, näitlikke jooniseid võivad õpilased ka ise koostada). Kodune kontrolltöö (vilumuse tagamiseks ja tööharjumuse kujundamiseks) õppimisoskuse arendamiseks.</p> <p>Avaldised. Võrrandid ja võrratused Ratsionaalavaldiste lihtsustamine. Võrre. Võrdeline jaotamine. Valemite teisendamine. Võrdeline suurendamine ja vähendamine (mõõtkava, plaan). Lineaarvõrrand. Ruutvõrrand. Kahe tundmatuga lineaarvõrrandisüsteem. Arvtelje erinevad piirkonnad. Lineaarvõrratuse mõiste ja omadused ja lahendamine. Elulise sisuga tekstülesanded.</p> <p>Protsent Osa ja tervik, protsent, promill. Elulise sisuga tekstülesanded.</p>														
iseseisev töö I kursus 12 tundi	<p>Arvude ümardamine, astendamine, arvu standardkuju Teisendab mõõtühikuid Vabalt valitud kaardi mõõtkava arvutus ja ülesannete tegemine kaasõpilastele e-poodide toodete käibemaksu ja hinnamuutuste protsendi arvutamine</p>														
praktika	Puudub														
Õppemeetodid	Loeng arutelu, paaristöö, ülesannete lahendamine, rühmatöö, praktiline töö mõõtkava või plaani kasutamise kohta. Infootsing internetist, interaktiivsed testid														
Hindamine	Eristav Arvutamine: kontrolltöö; Avaldised, võrrandid ja võrratused: kontrolltöö; Protsent ja mõõtühikud: kontrolltöö														
sh hindekriteeriumid	<p>Arvutamine</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>„3“</th> <th>„4“</th> <th>„5“</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Teostab tehted õiges järjekorras. Ümardab arve etteantud täpsuseni. Lahendab konspekti/näidete abil elulisi tekstülesandeid</td> <td>Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Teostab tehted õiges järjekorras. Ümardab arve etteantud täpsuseni. Lahendab iseseisvalt elulisi sõnalisi tüüpülesandeid.</td> <td>Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Ümardab arve, kasutades ligikaudse arvutamise reegleid. Lahendab iseseisvalt ja loovalt elulisi tekstülesandeid ja vormistab korrektse lahenduskaigu</td> </tr> </tbody> </table> <p>Mõõtühikud</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>„3“</th> <th>„4“</th> <th>„5“</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Teisendab pikkus-, raskus- pindala, ruumala, mahu, aja- ja rahaühikuid. Esitab tõepäraseid vastuseid lähtuvalt igapäevaelust.</td> <td>Teisendab tekstülesannetes mõõtühikuid vastavalt teksti sisule.</td> <td>Koostab ja lahendab elulisi mõõtühikute teisendamist nõudvaid tekstülesandeid.</td> </tr> </tbody> </table>			„3“	„4“	„5“	Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Teostab tehted õiges järjekorras. Ümardab arve etteantud täpsuseni. Lahendab konspekti/näidete abil elulisi tekstülesandeid	Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Teostab tehted õiges järjekorras. Ümardab arve etteantud täpsuseni. Lahendab iseseisvalt elulisi sõnalisi tüüpülesandeid.	Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Ümardab arve, kasutades ligikaudse arvutamise reegleid. Lahendab iseseisvalt ja loovalt elulisi tekstülesandeid ja vormistab korrektse lahenduskaigu	„3“	„4“	„5“	Teisendab pikkus-, raskus- pindala, ruumala, mahu, aja- ja rahaühikuid. Esitab tõepäraseid vastuseid lähtuvalt igapäevaelust.	Teisendab tekstülesannetes mõõtühikuid vastavalt teksti sisule.	Koostab ja lahendab elulisi mõõtühikute teisendamist nõudvaid tekstülesandeid.
„3“	„4“	„5“													
Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Teostab tehted õiges järjekorras. Ümardab arve etteantud täpsuseni. Lahendab konspekti/näidete abil elulisi tekstülesandeid	Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Teostab tehted õiges järjekorras. Ümardab arve etteantud täpsuseni. Lahendab iseseisvalt elulisi sõnalisi tüüpülesandeid.	Arvutab reaalarvudega peast ja taskuarvutiga. Ümardab arve, kasutades ligikaudse arvutamise reegleid. Lahendab iseseisvalt ja loovalt elulisi tekstülesandeid ja vormistab korrektse lahenduskaigu													
„3“	„4“	„5“													
Teisendab pikkus-, raskus- pindala, ruumala, mahu, aja- ja rahaühikuid. Esitab tõepäraseid vastuseid lähtuvalt igapäevaelust.	Teisendab tekstülesannetes mõõtühikuid vastavalt teksti sisule.	Koostab ja lahendab elulisi mõõtühikute teisendamist nõudvaid tekstülesandeid.													

	Avaldised. Võrrandid ja võrratused.		
	„3“ Lihtsustab avaldisi kasutades summa ja vahe ruudu ning ruutude vahe valemit, lahendab lihtsamaid lineaarvõrrandeid ja lineaarvõrrandisüsteeme ning normaalkujulisi ruutvõrrandeid. Lahendab lihtsamaid lineaarvõrratusi. Elulisi tekstülesandeid lahendab konspekti või näidete abil.	„4“ Lahendab võrrandeid lihtsustamise valemeid kasutades. Lahendab lineaarvõrrandeid ja lineaarvõrrandisüsteeme ning ruutvõrrandeid. Lahendab lineaarvõrratusi ja võrratuse-süsteeme. Lahendab iseseisvalt ja elulisi tüüpülesandeid, vormistab korrektse lahenduskäigu.	„5“ Lahendab võrrandeid lihtsustamise valemeid kasutades. Lahendab lineaarvõrrandeid ja lineaarvõrrandisüsteeme ning ruutvõrrandeid. Lahendab lineaarvõrratusi ja võrratusesüsteeme. Lahendab iseseisvalt ja loovalt elulisi tekstülesandeid, vormistab korrektse lahenduskäigu.
	Protsent		
	„3“ Arvutab protsenti (osa) tervikust. Arvutab tervikut protsendimäära (osamäära) ja osa kaudu. Leiab, mitu protsenti üks suurus moodustab teisest. Arvutab promilli (nt. alkoholisaldust veres) Vormistab korrektselt lahenduskäigu.	„4“ Lahendab kolme tehaga elulisi protsentülesandeid (näiteks niiskusekadu, lahuse ülesanded, suuruste muutumise ülesanded). Vormistab korrektselt lahenduskäigu.	„5“ Lahendab iseseisvalt ja loovalt vähemalt kolme tehaga elulisi protsentülesandeid. Vormistab korrektselt lahenduskäigu. Vajadusel põhjendab saadud tulemust. Valib erinevate võimaluste vahel ökonoomsema lahenduskäigu.
Teemad ja alateemad	Trigonomeetria Pythagorase teoreem. Teravnurga siinus, koosinus, tangens. Täisnurkse kolmnurga lahendamine. Elulise sisuga tekstülesanded.		
II Kursus 2 EKAP	Jooned tasandil Punkti asukoha määramine tasandil. Lõigu pikkus, kahe punkti vaheline kaugus, vektori mõiste ja tähistamine, vektori pikkus, nullvektor, ühikvektor, vastandvektor, vektorite geomeetiline liitmine.		
40 +12	Planimeetria Tasapinnaliste geomeetriliste kujundite (kolmnurk, ruut, ristkülik, rööpkülik, romb, trapets, korrapärase kuusnurk, ring) elemendid, ümbermõõdud ja pindalad. Elulise sisuga tekstülesanded.		
iseseisev töö 12 tundi	Stereomeetria Püstprisma, korrapärase püramiidi, silindri, koonuse ja kera (sfääri) elemendid, pindalad ja ruumala. Elulise sisuga tekstülesanded.		
	Eluliste ülesannete koostamine kaasõpilastele, jooned igapäevaelus- foto ja sellelt joonte leidmine. Geogbras tasapinnaliste geomeetriliste kujundite tegemine.		
praktika	Puudub		

Õppemeetodid	Loeng-arutelu, ülesannete lahendamine. Test (teooria tundmine), õpiring (ülesannete lahendamine ja koostamine), praktiline töö programmiga Geogebra ja wiris.		
Hindamine	Eristav Trigonomeetria: kontrolltöö; Jooned tasandil: kontrolltöö; Planimeetria ja stereomeetria: kontrolltöö		
Hindekriteeriumid	Trigonomeetria		
	„3“	„4“	„5“
	Oskab korrektselt (teeb joonise, kirjutab andmed, valemid ja vastuse) lahendada konspekti/näidete abil (elulisi) ülesandeid kasutades valemikaarti. Oskab valemikaardi abil leida õigeid elementidevahelisi seoseid, übermõõdu ja pindala valemeid.	Oskab korrektselt (teeb joonise, kirjutab andmed, valemid ja vastuse) lahendada (elulisi) ülesandeid kasutades valemikaarti. Liigitab tasandilisi kujundeid, oskab valemikaardi abil leida õigeid elementidevahelisi seoseid, übermõõdu ja pindala valemeid. Esitab tõepärased vastused lähtuvalt igapäevaelust.	Lahendab iseseisvalt (abimaterjale kasutamata) elulisi ülesandeid trigonomeetriateadmisi rakendades ja esitab tõepäraseid vastuseid lähtuvalt igapäevaelust. Liigitab tasandilisi kujundeid ja teab elementidevahelisi seoseid, übermõõdu ja pindala valemeid. Lahendab iseseisvalt ja loovalt elulisi tekstülesandeid ja vormistab korrektse lahenduskaigu.
	Jooned tasandil		
„3“	„4“	„5“	
Kujutab vektorit tasandil algus- ja lõpp- punkti koordinaatide järgi. Arvutab vektori pikkust vektori koordinaatide järgi. Joonestab võrrandi järgi sirge tasandil. Oskab leida võrrandi järgi sirge, parabooli, ringjoone ja joone järgi võrrandi.	Kujutab vektorit tasandil algus- ja lõpp- punkti koordinaatide järgi. Arvutab vektori koordinaate. Arvutab lõigu ja vektori pikkust algus- ja lõpp- punkti koordinaatide järgi, vektori pikkust vektori koordinaatide järgi. Liidab vektoreid geomeetriliselt. Joonestab võrrandi järgi sirge, parabooli. Koostab konspekti abil sirge võrrandi, kui sirge on antud: kahe punktiga; punkti ja sihivektoriga; tõusu ja algordinaadiga; punkti ja tõusuga ning teisendab üldvõrrandiks.	Kujutab vektorit tasandil algus- ja lõpp- punkti koordinaatide järgi. Arvutab vektori koordinaate, vektori algus- ja lõpp- punkti koordinaate. Arvutab lõigu ja vektori pikkust algus- ja lõpp- punkti koordinaatide järgi, vektori pikkust vektori koordinaatide järgi. Liidab vektoreid geomeetriliselt. Joonestab võrrandi järgi sirge, parabooli. Koostab sirge võrrandi, kui sirge on antud: kahe punktiga; punkti ja sihivektoriga; tõusu ja algordinaadiga; punkti ja tõusuga ning teisendab üldvõrrandiks, võrrandiks tõusu ja algordinaadi järgi.	
Planimeetria			

	„3“ Teeb tasapinnaliste kujundite joonised ja lahendab antud andmetega kujundi pindala ja ümbermõõdu.	„4“ Teisendab ühikud ja vormistab lahenduskäigu korrektselt.	„5“ Teeb tasapinnaliste kujundite joonised ja arvutab kujundite pindala ja ümbermõõdu. Lahendab loovalt elulisi ülesandeid trigonomeetria - ja planimeetriateadmisi rakendades ja esitab tõepäraseid vastuseid lähtuvalt igapäevaelust.
	Stereomeetria		
	„3“ Lahendab näidisülesannete tasemel elulisi stereomeetria ülesandeid valemite lehe abi, teeb joonis, vajadusel teisendab mõõtühikuid, annab vastuse lähtudes igapäevaelust. Esitleb iseseisva töö ja vastab mõnele esitatud küsimusele	„4“ Lahendab näidisülesannete tasemel elulisi stereomeetria ülesandeid, teeb joonis, vajadusel teisendab mõõtühikuid, esitab vastuse lähtudes igapäevaelust. Esitleb iseseisva töö ja vastab esitatud küsimustele	„5“ Lahendab elulisi stereomeetria ülesandeid, esitab põhjaliku lahenduskäigu, teeb joonis, vajadusel teisendab mõõtühikuid, annab vastuse lähtudes igapäevaelust, suudab hinnata vastuse õigsust. Esitleb iseseisva töö mis on sooritatud programmiga geogebra ja vastab kõigile esitatud küsimustele
Teemad ja alateemad III Kursus 1 EKAP 18+8	Töenäosusteooria ja statistika Sündmuse tõenäosus, tõenäosuse summa ja korrutis (sh tõenäosus loteriis ja hasartmängudes). Statistika põhimõisted ja arvkarakteristikud. Statistiline ja variatsioonirida, sagedustabel ja suhteline sagedus, diagrammid keskväärtus, kaalutud keskmine, mediaan, mood, maksimaalne ning minimaalne element, standardhälve. Statistiliste andmete kogumine, süstematiseerimine, statistiline andmetöötlus. Majandusmatemaatika elemendid Raha ja valuuta. Liht-ja liitintress. Laen ja hoiustamine, laenu tagasimakse-graafik. Palk ja kehtivad maksud Töövõtjale ja tööandjale. Käibemaks, hind käibemaksuga ja käibemaksuta. Hinnamuutused (soodushind, hinnatõus jt). Diagrammide lugemine.		
iseseisev töö 8 tundi	Diagrammide koostamine excelis - lõiming sotsiaalainetega - teemad: majandus ja rahvastik, pere eelarve koostamine, hindade võrdlus e-poodides, kiiralaenufirmade võrdlus.		
praktika	Puudub		
Õppemeetodid	Loeng-arutelu, diagrammide lugemine ja koostamine, infootsing, internetis laenu- ja liisingukalkulaatorite kasutamine, ülesannete lahendamine ja koostamine		
Hindamine	Eristav Töenäosusteooria ja statistika: kontrolltöö. Majandusmatemaatika elemendid: iseseisev töö + kontrolltöö		
Hindekriteeriumid	Töenäosusteooria ja statistika		
	„3“	„4“	„5“

	Lahendab tõenäosusteooria ja statistika näidisülesandeid. Selgitab loteriide ja hasartmängudega seotud riske.	Lahendada tõenäosusteooria ja statistika näidetele baseeruvaid ülesandeid, lahendab statistika ülesandeid excelis.	Lahendab tõenäosusteooria ja statistika teooriale baseeruvaid, kuid loogilist mõtlemist ja järeldusoskust nõudvaid probleemülesandeid. Koostab statistika ülesandeid excelis (koos diagrammidega)
Majandusmatemaatika elemendid			
	„3“ Teisendab erinevaid valuutasid. Kasutab sellekohaseid teabematerjale. Arvutab liht- ja liitintressi; käibemaksu ja kauba jaehinda, hinnamuutusi. Teeb vahet neto- ja brutopalgal, teab palgaga kaasnevaid makse. Kasutab palgakalkulaatoreid internetis. Selgitab laenudega seotud riske, arutleb säästmise vajalikkuse ja kiiralaenude üle. Teeb vahet erinevatel diagrammidel, suudab lugeda neilt andmeid.	„4“ Loeb tekstis, tabelist, jooniselt vajaliku info, analüüsib seda ja teeb järeldusi. Teeb excelis diagramme.	„5“ Kasutab infotehnoloogilisi vahendeid ülesannete lahendamisel. Lahendab probleemülesandeid. Esineb avalikult ja kaitseb oma seisukohti.
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli hinde saamise eelduseks on kõikide arvestuslike tööde sooritamine vähemalt lävendi tasemel ja kõikide iseseisvate tööde esitamine. Mooduli hinne kujuneb kõikide arvestuslike hinnete aritmeetilise keskmisena.		
sh hindamismeetodid	Kontrolitöö		
Õppematerjalid	<p>Interneti keskkonnad: wizer.me, sorative.com, kahoot.com</p> <p>Oks, A., Taperson, H. Gümnaasiumi kitsas matemaatika I töövihik. Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused. Avita, 2012.</p> <p>Afanasjeva, H. jt. Gümnaasiumi kitsas matemaatika I. Arvuhulgad. Avaldised. Võrrandid ja võrratused. Avita, 2011.</p> <p>Afanasjeva, H. jt. Gümnaasiumi kitsas matemaatika II. Trigonomeetria. Avita, 2011.</p> <p>Afanasjeva, H. jt. Gümnaasiumi kitsas matemaatika IV. Tõenäosus ja statistika. Avita, 2012.</p> <p>Leego, T., Vedler, L., Vedler, S. Matemaatika õpik kutseõppeasutustele. Tartu: AS Atlex, 2002.</p> <p>Leego, T., Vedler, L., Vedler, S. Matemaatika töövihik kutseõppeasutustele. 1. osa, Tartu: Atlex, 2003.</p> <p>Leego, T. Matemaatika töövihik kutseõppeasutustele. 2. osa, Tartu: Atlex, 2003.</p> <p>Lepmann, L., Lepmann, T., Velsker, K. Matemaatika 10. klassile. Tallinn: Koolibri, 2000.</p> <p>Lepmann, L., Lepmann, T., Velsker, K. Matemaatika 11. klassile. Tallinn: Koolibri, 2001.</p>		

	Tõnso, T., Veelmaa, A. Matemaatika 10. klassile. Tallinn: Mathema, 1998. Levin, A., Tõnso, T., Veelmaa, A. Matemaatika 11. klassile. Tallinn: Mathema, 1995.
--	---

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	LOODUSAINED	6	E. Takk, R. Lippur
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omab loodusteadlikku maailmapilti, väärtustab ja järgib jätkusuutliku arengu põhimõtteid		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> Mõistab loodusainete omavahelisi seoseid ja eripära, saab aru mudelite tähtsusest reaalsete objektide kirjeldamise Mõtestab ja kasutab loodusainetes omandatud teadmisi keskkonnas toimivate nähtuste selgitamisel ja väärtustamisel ning igapäevaelu probleemide lahendamise. Mõistab teaduse ja tehnoloogia saavutuste mõju looduskeskkonnale ja inimesele. Saab aru ümbritseva keskkonna mõjust inimese tervisele. Leiab iseseisvalt usaldusväärset loodusteaduslikku informatsiooni ja kasutab seda erinevate ülesannete lahendamisel. 	Õpilane: <ol style="list-style-type: none"> Kirjeldab Maa sfääre kui süsteeme ja nendega seotud mudeleid. Kirjeldab Maa evolutsioonilist arengut, elus- ja eluta looduse tunnuseid. Kirjeldab abiootiliste tegurite toimet organismidevahelisi suhteid ja looduses toimivaid aineringe. Kirjeldab organismide ehitust, aine- ja energiavahetust, paljunemist ja arengut (eristab rakutüüpe). Iseloomustab inimese keemilist koostist ja mõistab pärandumise seaduspärasusi. Kirjeldab mehaanika nähtusi ja kasutab selleks õigeid füüsikalisi suurusi ja mõisteid. Kirjeldab korrektsete mõistete ja füüsikaliste suurustega elektromagnetismi nähtusi ja nendevahelisi seoseid. Iseloomustab soojusenergia muutmise viise, nähtusi, seaduspärasusi. Kirjeldab õigete füüsikaliste suurustega ja mõistetega valguse tekkimise, levimise ja kadumise nähtusi. Kirjeldab tähtsamaid mikromaailma mudeleid, tuumareaktsioone ning radioaktiivsuse seaduspärasusi. Kasutab keemiliste elementide perioodilisustabelit ja ühendite molekulaarmudeleid mikromaailma kirjeldamisel ja ainete omaduste selgitamisel. Selgitab evolutsiooni kulgu ning seostab protsesse looduses nähtavaga. Nimetab majandustegevusega kaasnevaid looduskeskkonna probleeme. Selgitab loodus- ja sotsiaalkeskkonnas omavahelisi seoseid ja probleeme. Võrdleb erinevate piirkondade kliima, mullastiku, taimestiku ja loomastiku omavahelisi seoseid. Võrdleb looduslikke ja tehismaterjale ning nende omadusi. Selgitab tervisliku toitumise põhimõtteid. Selgitab nakkushaiguste vältimise võimalusi. Kirjeldab orgaaniliste ja anorgaaniliste ainete toimet inimestele ja keskkonnale. Kirjeldab inimese arengut ja tervislikku seisundit sõltuvalt sotsiaalsest, majanduslikust või looduskeskkonnast. Nimetab loodusteaduste ning tehnoloogia arengu positiivseid ja negatiivseid ilminguid ning võrdleb erinevaid eetilisi-moraalseid seisukohti ning nende usaldusväärsust. Kirjeldab ja toob näiteid loodusteaduste, tehnoloogia ja ühiskonna vahelistest seostest. 		

	<p>23. Kirjeldab teaduse ning tehnoloogia võimalusi ja piiranguid ühiskonna heaolu ja majanduse arengu tagamiseks.</p> <p>24. Kirjeldab oma elukoha (loodus) keskkonda, uurides ja analüüsides seal erinevaid probleeme.</p> <p>25. Lahendab loodusteaduslike ülesandeid ja probleeme, kasutades erinevaid usaldusväärseid teabeallikaid.</p> <p>26. Koostab erinevate andmete põhjal tabeleid ja graafikuid.</p> <p>27. Kirjeldab ja kohandab korrektsete lähteandmetega ülesandele õige lahendusmudeli ning fikseerib otsitavad suurused, kasutab õigesti mõõtühikute süsteeme.</p> <p>28. Teostab õigesti arvutused, kontrollib saadud tulemust ning vormistab ülesande vastuse korrektselt.</p>
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>Universum ja selle kujunemine. Maakera kui süsteem - Maa teke, areng ja geoloogiline ajaskaala. Maa sfäärid (B, G; 1.kursus); Universumi evolutsioon - evolutsiooniteooriate põhiseisukohad. Mikro- ja makroevolutsioon (B; 1.kursus); Astronoomia (F, 2.kursus); Kehad, nende mõõtmised ja mõõtühikute süsteemid ja teisendamine – liikumine ja selle mõõtmine. Taustsüsteemid. Vastasmõjud. Jõud, mass ja energia (F; 1.kursus)</p> <p>Mikromaailm ja aineehitus. Aatomi ja molekuli ehitus ja mudelid – keemilise elemendid Maal. Keemiline side. Anorgaanilised aineklassid. Metallid, mittemetallid (K; 1.kursus); Mikromaailma ehitus (F; 1.kursus); Elektromagnetism (F; 2.kursus).</p> <p>Organism kui tervik. Orgaanilised ained eluslooduses – organismide keemiline koostis. Biomolekulide tähtsus eluslooduses. Toiduainete toiteväärtus, lisaained ning tervislikkuse seos koostisega. Organismide energiavajadus. (B; 1.kursus); Organismide ehitus ja talitus – rakkude ehitus ja talitus. Organismide aine- ja energiavahetus. Paljunemine ja areng. Pärilikkus. Inimene kui tervikorganism (B; 2.kursus).</p> <p>Loodusteaduste rakendusvõimalused. Loodusteaduste rakendusvõimalused tehnoloogias ja majanduses – geeni- ja biotehnoloogia. Transgeensed organismid. Nakkushaigused ja nende vältimine. Bioenergeetika. (B; 2.kursus); Loodusteaduste rakendusvõimalused tehnoloogias ja majanduses – nanotehnoloogia ja kaasaegne materjaliteadus. Organismid kahjustava ained. Orgaanilised ained. (K; 2.kursus)</p> <p>Keskkond ja keskkonnakaitse. Majanduskeskkond (G; 3.kursus). Elukeskkond, selle süsteemid ja kaitse (B G; 3.kursus). Tehnoloogiline ehk tehiskeskkond (K; 3.kursus). Õppekäik (B; 3.kursus)</p>
<p>iseseisev töö 32 tundi</p>	<p>Evolutsiooniteooriad (B; 1.kursus; 2 tundi)</p> <p>Makroelemendid elusorganismis (B; 1.kursus; 2 tundi)</p> <p>Inimorganismi ehitus. (B; 1.kursus; 2 tundi)</p> <p>Kliimavõõtmised (G; 1.kursus; 4 tundi)</p> <p>Metallid ja mittemetallid (K; 1.kursus; 1 tundi)</p> <p>Tänapäeva puhastusvahendite kasutamine, nende koostis ja mõju tervisele (K; 1.kursus; 2 tundi)</p> <p>Arvutusülesannete lahendamine mehaanika kohta. (F; 1.kursus; 3 tundi)</p> <p>Mehaanika, termodünaamika ja optika põhiprotsesside kirjeldamine (F; 1.kursus; 2 tundi)</p> <p>Lühiülevaade biotehnoloogia rakendusvõimalustest (B; 2.kursus; 2 tundi)</p> <p>Orgaaniliste ainete ehitus, liigitus ja mõju inimorganismile (K; 2.kursus; 2 tundi)</p> <p>Arvutusülesannete lahendamine elektromagnetismi kohta. (F; 2.kursus; 3 tundi)</p> <p>Referaat „Elekter minu kodus“ (F; 2.kursus; 3 tundi)</p> <p>Esitlus „Päikesesüsteem“ (F; 2.kursus; 2 tundi)</p>

	<p>Õpimapp „Keskkond ja keskkonnakaitse“ (F, G, B; 3.kursus) Õppekäigu aruande koostamine (B; 3.kursus; 2 tundi)</p>
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Loeng, demonstratsioon, referaat, õppekäik, arutus, essee, ülesannete lahendamine, paaristöö, rühmatöö, test, probleemõpe, video, esitlus, kaaslaste hindamine, enesehindamine.
Hindamine	<p>MITTEERISTAV</p> <p>Eelduseks on õpilase osalemine õppetöös ja iseseisvate tööde tähtaegne esitamine Õppeprotsessis toimub läbivalt kujundav hindamine.</p> <p>Hindamisülesanded I kursus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evolutsiooniteooriad – õpilane koostab kirjaliku ülevaate evolutsiooniteooriatest • Makroelemendid elusorganismis – õpilane kirjeldab makroelementide mõju elusorganismile • Inimorganismi ehitus. - õpilane kirjeldab inimorgansüsteemi ehitust, talitlust, paiknemist ja seoseid teistega • Kliimavõõtmel - referaat kliimavõõtmete kirjelduse või tekke kohta; kliimavõõtmel seos loodusvõõndiga • Metallid ja mittemetallid – õpilane kirjeldab metalle ja mittemetalle • Tänapäeva puhastusvahendite kasutamine, nende koostis ja mõju • Arvutusülesannete lahendamine mehaanika kohta. • Mehaanika, termodünaamika ja optika põhiprotsesside kirjeldamine <p>Hindamisülesanded II kursus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lühiülevaade biotehnoloogia rakendusvõimalustest (B; 2.kursus; 2 tundi) • Orgaaniliste ainete ehitus, liigitus ja mõju inimorganismile (K; 2.kursus; 2 tundi) • Arvutusülesannete lahendamine elektromagnetismi kohta. (F; 2.kursus; 3 tundi) • Referaat „Elekter minu kodus“ (F; 2.kursus; 3 tundi) • Esitlus „Päikesesüsteem“ (F; 2.kursus; 2 tundi) <p>Hindamisülesanded III kursus</p> <p>Õpimapp „Keskkond ja keskkonnakaitse“ (F, G, B; 3.kursus) Õppekäigu aruande koostamine (B; 3.kursus; 2 tundi)</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Hinne kujuneb kõigi õpiväljundite saavutamisel lävendi tasemel
sh hindamismeetodid	Rühmatöö; referaat, lühikirjeldus, esitlus; kontrolltöö; aruande koostamine, referaat, ülesannete lahendamine

Õppematerjalid

Füüsika:

Õpetaja märkmed, konspekt.

e-koolikott.ee

Füüsika õpik kutsekoolidele. E.Pärgmäe Tartu 2002

Füüsika käsiraamat. K.Tarkpea, H.Voolaid Tln. 2002 Füüsika tehnikumidele.

Füüsika ülesannete kogu keskkoolile. M.Kask, M.Reemann Tln. 1992

Geograafia:

Õpetaja koostatud õppematerjalid

e-koolikott.ee

Geograafia õpik gümnaasiumile II kursus Üldmaateadus, maa kui süsteem"Avita" 2014

Geograafia õpik gümnaasiumile 3 kursus Maaailma ühiskonnageograafia. Loodusvarade majandamine ja keskkonnaprobleemid "Avita"2017

„Üldmaateadus gümnaasiumile" 2004

Üldmaateaduse töövihik 2004

kogumik „Geograafia riigeksamiks"

Loodusgeograafia I, II, III ja IV

ajakiri „Geo"; ajakiri „Eesti Loodus"

Regio õppemapid, erinevad atlase kaardid

National Hurricane Center kodulehekülg; Google Earth programm; U.S Geological Survey kodulehekülg; Vulkaanide maailma kodulehekülg

Keemia:

Õpetaja koostatud konspekt ja ülesanded

e-koolikott.ee

„ Keemia õpik kutseõppeasutusele" E. Külanurm 2003

„Keemia lühikursus gümnaasiumile „ N. Katt 2003

„Keemia töövihik kutseõppeasutusele" E. Kõo 2004;

www.cemicum.com 101 keemia katset

Bioloogia:

õpetaja koostatud õppematerjalid;

"Bioloogia ja geograafia raudvara" Lars Trunin 2012

„Keskkonnakaitse" Vello Keppart 2006

„Evolutsioon" Koolibri 2001

Bioloogia lühikursus gümnaasiumile Avita 2003

Bioloogia gümnaasiumile I- III osa Eesti Loodusfoto 2006

Bioloogia õpik gümnaasiumile I kursus .Bioloogia, kui teadus. "Avita"2016

Bioloogia õpik gümnaasiumile II kursus. Organismide energiavajadus, areng ja regulatsioon " Avita" 2016

Bioloogia õpik gümnaasiumile III kursus . Molekulaarbioloogia. Viirused ja bakterid. Pärilikkus "Avita" 2016

Bioloogia õpik gümnaasiumile IV kursus. Evolutsioon, ökoloogia . Keskkonnakaitse "Avita"2016

Bioloogia töövihikud gümnaasiumile I- IV osa Tuuli Sepp "Avita"2016

ajakiri „Eesti Loodus“, ajakiri „Imeline teadus“, ajakiri „National Geographic“

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	VÕÖRKEEL	4,5	E. Pener
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane suhtleb õpitavas võõrkeeles argisuhtluses nii kõnes kui kirjas iseseisva keelekasutajana.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: <ol style="list-style-type: none">Suhtleb õpitavas võõrkeeles argisuhtluses nii kõnes kui kirjas iseseisva keelekasutajana; esitab ja kaitseb erinevates mõttevahetustes/suhtlussituatsiooni des oma seisukohti.Kirjeldab võõrkeeles iseennast, oma võimeid ja huvisid, mõtteid, kavatsusi ja kogemusi seoses valitud erialaga.Kasutab võõrkeelesõskuse arendamiseks endale sobivaid võõrkeele õppimise strateegiaid ja teabeallikaid, seostab võõrkeeleõpet elukestva õppega.Mõistab eesti ja teiste rahvaste elukeskkonda ja kultuuri ning arvestab nendega võõrkeeles suhtlemisel.On teadlik edasiõppimise ja tööturul kandideerimise rahvusvahelistest võimalustest; koostab tööleasumiseks vajalikud võõrkeelsed taotlusedokumentid.	Õpilane: <ol style="list-style-type: none">Kasutab iseseisvalt võõrkeelset põhisoonavara ja tuttavat olukorras grammatiliselt üsna õiget keeltEsitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti erinevates mõttevahetustesVäljendab end/suhtleb keelekasutuse erinevate osaoskuste kaudu (loeb, kuulab, räägib, kirjutab B1 tasemel)Tutvustab vestluse käigus iseennast ja oma sõpra/eakaaslastKoostab oma kooli (lühil) tutvustusePõhjendab kooli ja erialavalikut, hindab oma sobivust valitud erialal töötamiseksHindab oma võõrkeele õskuse tasetPõhjendab võõrkeele õppimise vajalikkust, loob seoseid eriala- ja elukestva õppegaEristab võõrkeelseid teabeallikaid info otsimiseks, kasutab neid ja hindab nende usaldusväärsustKirjeldab oma kasutatavaid suhtluskeskkondi (nende eeliseid, puudusi ja ohte) ja suhtlemist nendes keskkondadesVõrdleb sihtkeele /emakeele maa(de) ja Eesti elukeskkonda, kultuuritraditsioone ja –normeArvestab sihtkeele kõnelejate kultuurilise eripäragaTutvustab (oma eakaaslasel välismaal) Eestit ja soovib külastada mõnda sihtkohtaKirjeldab võõrkeeles oma tööpraktikat ja analüüsib oma osalemist sellesTutvustab õpitavas võõrkeeles oma eriala hetkeseisu tööturul ja edasiõppimise võimalusiKoostab võõrkeeles töökohale/praktikakohale kandideerimise avalduse, CV/Europassi, arvestab sihtmaa eripäragaSooritab näidistööintervjuu vastavalt juhisteile.		
Teemad, alateemad	1. Mina ja maailm (2 EKAP) (52 t)		

	<p>1.1. Mina ja eakaaslased 1.2. Mina ja kool 1.3. Mina ja Eesti 1.4. Erinevad inimesed ja rahvad</p> <p>2. 1.Keskkond ja tehnoloogia (1,5 EKAP) (39 t) 2.1. Suulise esitluse ülesehitus (PowerPoint slaidid) 2.2. Kasutatavad suhtluskeskkonnad (eelised, puudused, ohud) 2.3. Tehnoloogia arengu mõju keskkonnale 2.4. Keskkonnakaitse ja jäätmekäitlus 2.5. Tervislikud eluviisid</p> <p>3. Haridus ja töö (1 EKAP) (26 t) 3.1. Töökuulutused 3.2. Europassi CV, avaldus ja motivatsioonikiri 3.3. Intervjuu ülesehitus, riietus, kehakeel, viisakus jne. 3.4. Töötamine välismaal 3.5. Telefonivestlused: Kuupäevad, kellaajad, nädalapäevad, tähtpäevad</p> <p>Kõik teemad I-III aastal sisaldavad grammatikaõpet ning läbivad teemat „Infootsingu võimalused, allikad ja usaldusväärsus“.</p>
<p>iseseisev töö I kursus 12 tundi II kursus 10 tundi III kursus 6 tundi</p>	<p>I aasta iseseisev töö Kogub materjali Eesti ja ühe vabalt valitud inglise keelt kõneleva maa kohta hindamisülesande sooritamiseks ja õpimapis esitlemiseks.</p> <p>II aasta iseseisev töö Kogub ja töötab läbi õppematerjali ettekande ülesehitusest. Koostab suulise esitluse arvestades ettekande ülesehitust. Kasutab tunnitööna valminud materjale ühest leiutisest ning selle mõjust keskkonnale ja inimese tervisele.</p> <p>III aasta iseseisev töö Töötab läbi töökuulutused ja leiab neist omandatava eriala kutseoskustega seonduva sõnavara.</p> <p>Läbib teema I – III aasta: info otsimine teabeallikatest, grammatika</p>
<p>praktika</p>	<p>Puudub</p>
<p>Õppemeetodid</p>	<p>Paaristöö, grupidöö, rollimängud ja suhtlussituatsioonid, info selekteerimine, võrdlus, esitlus, analüüs, intervjuu, abimaterjalide nagu (elektroonilised) sõnastikud ja teatmikud kasutamine, juhendatud iseseisev töö.</p>
<p>Hindamine</p>	<p>I AASTA Hindamisülesanne</p>

Kompleks-/projektülesanne teemal „Mina ja maailm“.

Kogub materjali (iseseisev töö) Eesti ja ühe vabalt valitud inglise keelt kõneleva maa kohta, koostab kirjalikult võrdleva teksti ja esitab teksti kokkuvõtte suuliselt:

- tutvustab ennast
- tutvustab kooli ja regiooni, kus kool asub
- esitab fakte Eesti Vabariigi kohta
- põhjendab riigi valikut
- võrdleb kahe riigi elanikkonda (rahvaarv, rahvuslik koosseis, keeled, usundid) ja kultuuritraditsioone

Hindamisülesanne käsitleb järgmiseid õpiväljundeid: 1-4

Hindamisülesanne käsitleb järgmiseid hindamiskriteeriume: 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 13

II AASTA

Hindamisülesanne

Individaaltöö/Kompleksülesanne teemal „Keskond ja tehnoloogia“

Suulise esitluse (PowerPoint slaidid) koostamine tunnitööna valminud materjalide põhjal (iseseisev töö 9 t) ühest leiutisest ning selle mõjust keskkonnale ja inimese tervisele.

- kirjeldab kasutatavaid suhtluskeskkondi (eelised, puudused, ohud)
- kirjeldab vabalt valitud leiutist ja selle kasutusvaldkonda
- põhjendab leiutise mõju keskkonnale (positiivne/ negatiivne)
- nimetab leiutisega seonduvaid võimalikke ohte inimese tervisele

Hindamisülesanne käsitleb järgmiseid hindamiskriteeriume: 1, 2, 3, 7, 9, 10, 11

Käsitleb järgmisi õpiväljundeid: 1, 2, 3

III AASTA

Hindamisülesanne

Kompleksülesanne teemal „Haridus ja töö“

Õppija loeb erinevaid töökuulutusi ja leiab neist omandatava eriala kutseoskustega seonduva sõnavara (iseseisev töö): koostab (Europassi) CV ja motivatsioonikirja; lepib kokku tööintervjuu (telefonivestlus).

Paaristöö

Mõlemad valmistuvad õppeaine viimastes kontakttundides nii intervjuerija kui intervjueeritava rolliks ja esitavad ettevalmistatud rollimängu suuliselt.

	<p>Hindamisülesanne käsitleb järgmisi õpiväljundeid: 1,2,3,5 Hindamisülesanne käsitleb järgmisi hindamiskriteeriume: 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10,12, 14, 15, 16, 17</p>
sh hindekriteeriumid	<p>1. I aasta hindamisülesanne: Individuaaltöö Koostab kirjalikult ja esitab individuaalselt suuliselt: Oma kooli tutvustus, Eesti ja 1 inglise keelt kõneleva riigi võrdlus</p> <p><u>Hindekriteeriumid:</u></p> <p>“rahuldav” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitlus on loogilise ülesehitusega, kuid esineb mitmeid puudusi. Moodustab valdavalt lihtlauseid ja kasutab teemasid läbivat põhisõnavara. Häälde ja kirjaõige esineb vigu.</p> <p>“hea” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitlus on loogilise ülesehitusega, kuid esineb üksikuid puudusi. Moodustab nii liht- kui ka liitlauseid, kuid keerukamates lausekonstruktsioonides esineb vigu. Esitluse sõnavara on hea. Häälde ja kirjaõige esineb üksikuid vigu.</p> <p>“väga hea” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitlus on loogilise ülesehitusega. Moodustab enamasti liitlauseid, keerukamates lausekonstruktsioonides esineb üksikuid vigu. Esitluse sõnavara on lai ja mitmekesine. Häälde ja kirjaõige on valdavalt korrektsed.</p> <p>II aasta hindamisülesanne: Iseseisva töö tulemusena kogutud materjali esitlemine ühest leiutisest ja selle mõjust keskkonnale ja tervisele.</p> <p><u>Hindekriteeriumid:</u></p> <p>“rahuldav” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitlus on loogilise ülesehitusega, kuid esineb mitmeid puudusi. Moodustab valdavalt lihtlauseid ja kasutab teemasid läbivat põhisõnavara. Häälde ja kirjaõige esineb vigu.</p> <p>“hea” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitlus on loogilise ülesehitusega, kuid esineb üksikuid puudusi. Moodustab nii liht- kui ka liitlauseid, kuid keerukamates lausekonstruktsioonides esineb vigu. Esitluse sõnavara on hea. Häälde ja kirjaõige esineb üksikuid vigu.</p> <p>“väga hea” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitlus on loogilise ülesehitusega. Moodustab enamasti liitlauseid, keerukamates lausekonstruktsioonides esineb üksikuid vigu. Esitluse sõnavara on lai ja mitmekesine. Häälde ja kirjaõige on valdavalt korrektsed.</p> <p>III aasta hindamisülesanne:</p>

	<p>Individaaltöö+Paaristöö (Europassi) CV, motivatsioonikiri. Valmistumine tööintervjuuks.</p> <p><u>Hindekriteeriumid:</u> “rahuldav” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitab iseseisva tööna koostatud Europassi CV ja motivatsioonikirja, mis vastab lävendile. Tööintervjuu on loogilise ülesehitusega, kuid esineb mitmeid puudusi. Moodustab valdavalt lihtlauseid ja kasutab teemasid läbivat põhisonavara. Häälduses esineb vigu.</p> <p>“hea” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitab iseseisva tööna koostatud Europassi CV ja motivatsioonikirja, mis vastab lävendile. Tööintervjuu on loogilise ülesehitusega, kuid esineb üksikuid puudusi. Moodustab nii liht- kui ka liitlauseid, kuid keerukamates lausekonstruktsioonides esineb vigu. Kasutatud sõnavara on teemakohane ja hea. Häälduses esineb üksikuid vigu.</p> <p>“väga hea” - õppija väljendab ennast nii suuliselt kui kirjalikult läbitud teemade/hindamisülesande teemade raames. Esitab iseseisva tööna koostatud Europassi CV ja motivatsioonikirja, mis vastab lävendile. Tööintervjuu on loogilise ülesehitusega. Moodustab enamasti liitlauseid, keerukamates lausekonstruktsioonides esineb üksikuid vigu. Kasutatud sõnavara on teemakohane, lai ja mitmekesine. Hääldus on valdavalt korrektne.</p> <p><u>Iseseisva töö: Mitmeeristav hindamine.</u></p> <p>„arvestatud“ (<i>lävend</i>) - Europassi CV ja kaaskiri on koostatud juhendi alusel ning korrektset inglise keeles. Kirjeldab lihtlauseid nii oma kutseoskusi kui ennast kui töötajat tööturul arusaadavalt, kasutades õiget terminoloogiat.</p>
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Esitab õpimapi mooduli jooksul läbitud tunniülesannete, tagasiside ja iseseisvate tööde ülesannetega. Õpimappi hinnatakse mitmeeristavalt.</p> <p>Kõik õpiväljundid on saavutatud vähemalt lävendi tasemel (rahuldav), hindamisülesanded ja iseseisvad tööd on sooritatud ning kokkuvõttev hinne kujuneb arvestuslike hinnete (hindamisülesanded) kaalutud keskmisena. Kõik ülesanded on võrdse kaaluga.</p>
sh hindamismeetodid	<p>Kirjalik kirjeldus. Suuline esitlus.</p> <p>Paaristöö/individaaltöö, tööintervjuu, rollimäng, analüüs.</p> <p>Juhendatud iseseisev töö: Europassi CV, kirjalik võrdlus, motivatsioonikiri, õpimapp.</p>
Õppematerjalid	<p>Liz and John Soars (2019): New Headway: Intermediate B1: Student's Book, 4th Revised edition. Oxford University Press</p> <p>Liz and John Soars (2011): New headway. Elementary. Student's Book. Oxford University Press.</p> <p>Liz and John Soars (2019): New Headway. Intermediate B1 Workbook with Key, 4th Revised edition. Oxford University Press</p> <p>John and Liz Soars (2019): New Headway. Upper-Intermediate Student's Book, 4th Revised edition. Oxford University Press</p> <p>Stuart Redman and Ruth Gairns (2011): Test Your English Vocabulary in Use Pre-intermediate and Intermediate with Answers, 3rd Revised edition, Cambridge University Press.</p>

	<p>Raymond Murphy (2019): English Grammar in Use. A Self-study Reference and Practice Book for Intermediate Learners of English, 5th Revised edition. Cambridge University Press.</p> <p>Elektronilised õppematerjalid ja tugiülesannete keskkonad: app.wizer.me quizlet.com learningapps.org</p> <p>https://www.perfect-english-grammar.com https://www.ego4u.com/en/cram-up/vocabulary https://www.english-4u.de/grammar_exercises.htm https://www.really-learn-english.com https://www.englishclub.com https://www.englishgrammar.org/category/business-writing/ https://learnenglish.britishcouncil.org/business-english/english-for-emails https://www.myenglishpages.com/site_php_files/speaking.php https://www.english-hilfen.de/en/exercises_list/phrasal.htm www.jkhk.ee www.europass.cedefop.europa.eu</p> <p>Internetimaterjalide põhjal koostatud konspekt.</p>
--	--

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
5	SOTSIAALAINED	7	J. Raevald, R. Lippur
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab ühiskonna arengu põhjuslikke seoseid, teeb teadlikke valikuid seonduvalt iseenda ja sotsiaalse keskkonnaga, lähtub ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest ning toimib kõlbelse ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena. Õpilane on Eesti Vabariigi lojaalne kodanik		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Omab teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis toetavad tervikliku ja	Õpilane: 1. Analüüsib juhendamisel enda isiksust ja kirjeldab enda tugevusi ja nõrkusi, lähtudes erinevatest rollidest ja kohustusest ühiskonnas.		

<p>terviseeadliku inimese kujunemist.</p> <p>2. Saab aru esinevatest nähtustest, protsessidest ja konfliktidest ühiskonnas ning nende seostest ja vastastikusest mõjust</p> <p>3. Mõistab kultuurilise mitmekesisuse ning demokraatia ja selle kaitsmise tähtsust ning jätkusuutliku arengu vajalikkust, aktsepteerides erinevusi:</p> <p>4. Hindab üldinimlikke väärtusi, nagu vabadus, inimväärikus, võrdõiguslikkus, ausus, hoolivus, sallivus, vastutustunne, õiglus, isamaalisus ning lugupidamine enda, teiste ja keskkonna vastu</p>	<p>2. Analüüsib üksikisiku, perekonna ja erinevate institutsioonide rolli ühiskonna arengus.</p> <p>3. Nimetab ja teab terviseriske ning võimalikke vigastusi, kirjeldades nendele reageerimist ja ennetamise võimalusi.</p> <p>4. Tegeleb teadlikult ja võimetekohaselt tervisespordiga, treenides sobiva koormusega ning sooritab treeningujärgselt taastumist soodustavaid harjutusi.</p> <p>5. Selgitab nüüdisühiskonna kujunemist, struktuuri ja korraldust.</p> <p>6. Määratleb Eesti ajaloo olulisemad pöördepunktid sündmused muinasajast tänapäevani, paigutades tähtsamad Eesti ajaloo ja kultuuri sündmused õigesse ajaperioodi ja Euroopa ning maailma ajaloo konteksti.</p> <p>7. Selgitab, millised muutused on toimunud taasiseseisvumisjärgses Eesti majanduses, õigusruumis, valitsemiskorralduses, riigikaitstes ja kultuurielus, eristades põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>8. Toob asjakohaseid näiteid sotsiaalainetes käsitletavate ja ühiskonnas esinevate nähtuste omavaheliste seoste kohta.</p> <p>9. Arutleb teiste rahvaste kommete, traditsioonide ja religiooni ning nende omavaheliste konfliktide teemadel.</p> <p>10. Iseloomustab demokraatliku valitsemiskorralduse toimemehhanisme Eesti ja Euroopa Liidu näitel.</p> <p>11. Nimetab Eesti ja rahvusvaheliste organisatsioonide NATO, EL ja ÜRO vastastikused õigused ja kohustused</p> <p>12. Kirjeldab poliitilisi ideoloogiasid ja selgitab nende erisusi, lähtudes Eesti poliitmaastikust.</p> <p>13. Kirjeldab Eesti riigikaitse laiapindset käsitlust</p> <p>14. Oskab hinnata enamlevinud ohte teda ümbritsevas keskkonnas, teab, kuidas nendeks valmistuda ning oskab ohu korral õigesti käituda (sh leida infot ja käitumisjuhiseid kriisiolukorras tegutsemiseks ning abistada abivajajaid end ohtu seadmata)</p> <p>15. Põhjendab inimeste ja riikide jätkusuutliku käitumise vajalikkust</p> <p>16. Analüüsib teabeallikate abil riigi majanduse struktuuri ning panust maailma majandusse</p> <p>17. Tunneb üleilmastumise majanduslikke, poliitilisi, sõjalisi ja kultuurilisi tahke, nimetab erineva arengutasemega riike</p> <p>18. Analüüsib kaartide ja statistiliste andmete põhjal riigi või regiooni rahvaarvu muutumist, rahvastiku paiknemist ja soolis-vanuselist struktuuri</p> <p>19. Kasutab teabeallikaid sh geograafilisi, poliitilisi ja topograafilisi kaarte info leidmiseks ja rakendamiseks, määrab enda asukohta kaardil, kasutades koordinaatide süsteemi, mõõdab vahemaid ja määrab asimuuti</p> <p>20. Selgitab inimõiguste olemust ja nende vajalikkust, analüüsib inimõiguste tähenduse muutumist 20.-21. sajandil ning toob näiteid üksikisiku põhiõiguste muutumisest ajaloo vältel</p> <p>21. Selgitab enda õigusi ja kohustusi kodanikuna</p> <p>22. Orienteerub õigusaktides, kasutades erinevaid infokanaleid</p> <p>23. Kasutab kontekstis sotsiaalainete põhimõisteid</p> <p>24. Nimetab kaasaja julgeolekuriske, sh Eesti Vabariigile ning selgitab nende maandamise võimalus</p>
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>Mina ja tervis (52 tundi, 22 t I kursuses, 26 tundi II kursuses, 4 tundi III kursuses)</p> <p>Kehalise aktiivsuse tähtsus ja mõju. Koormuse arvestamine kehalisel tegevusel. Vigastuste vältimine sportimisel, ohutusnõuded erinevate spordialade puhul. Erinevad treeningud ja teadmised iseseisvalt sportimiseks Kooli ja lähikonna sportimisvõimalused. Mitmekülgse arendamine spordis. Kehaliste võimete arendamine. Taastumise vajalikkus. Taastumine spordis. Kalorid ja tervislik toitumine, terviseriskid. Sõltuvusained ja nendega kaasnevad riskid. Suhted. Suhete areng. Seksuaalkasvatus. Konfliktid ja nende lahendamine. Minapilt, enesehinnang ja vaimne tervis. Inimese areng ja elukaar. Ealised iseärasused. Inimestevahelised erinevused. Teiste rahvaste kombes, traditsioonid.</p> <p>Mina teise ühiskonna liikmena - erinevad riigid ja ühiskonnakorraldused (22 tundi III kursuses)</p>

	<p>Ühiskonna areng ja moderniseerumine, info- ja teadmusühiskonna kujunemine. Nüüdisühiskonna kujunemine. Ühiskonnaelu reguleerivad normid ja väärtused. Arengumaad ja arenenud riigid. Taasiseseisvumisjärgne Eesti. Tänapäevane Eesti ühiskonnakorraldus. Poliitilised ideoloogiad. Demokraatliku riigi valitsemiskorraldus. NATO, EL ja ÜRO ning Eesti seotus nende organisatsioonidega.</p> <p>Minu perekond/sugulased/tuttavad taasiseseisvunud Eestis (12 tundi I kursus) Perekonna mõiste ja kujunemine. Perekonna ülesanded ja vormid. Soorollid perekonnas. Perekonna roll ühiskonnas. Kooselu ajalugu ja nüüdisaegse perekonna kujunemine. Eluolu nõukogude perioodil, taasiseseisvunud Eestis ja tänapäeval. Üleminek plaanimajanduselt turumajandusele, omandireform perekonna kontekstis. Muutused kultuurivaldkonnas.</p> <p>Minu õigused ja kohutused (12 tundi II kursus) Inimõiguste olemus ja vajalikkus, tähenduse muutumine 20.-21. sajandil. Õpilase õigused ja kohutused lähtuvalt seadusandlusest (põhiseadus, lastekaitseadus jt seadused, kooli sisekorra- ja õppekorralduseeskiri jne). Õigusriigi põhimõtted. Kodu ja perekonnaelu, pereliikmete vajadused ja väärtused. Eesti Vabariigi põhiseadus ja riigiparaadi ümberkujundamine. Erakondade teke ja areng ning erisused.</p> <p>Teekond läbi aja (48 tundi, sellest 24 I kursusel, 24 II kursusel) Ajaloo periodiseerimine. Euroopa ja maailma ajalugu. Ajaloollikad ja allikakriitika. Arheoloogia ja ajalooteadus. Eesti mäluasutused ja seal leiduvad ajalooallikad. Eesti muinasaeg. Eesti keskaeg. Sõdade periood (Liivi sõda, Põhjasõda, sõjad Euroopas ja nende mõju siinsetele aladele). Eesti erinevate riikide võimu all (Poola aeg, Rootsi aeg, Vene aeg). Eesti vabariigi tekkimine ja areng II maailmasõda ja eestlaste erinevad saatused Nõukogude okupatsioon. Taasiseseisvumine.</p> <p>Majandus ja rahvastik (16 tundi II kursus) Rahvastiku muutumine ajas ja selle põhjused. Üleilmastumine. Immigratsioon. Töehõive. Riigi ja maailma majandus Jätkusuutlik areng. Üksikisik turumajanduskeskkonnas. Kaardi kasutamine. Asukoha määramine kaardil.</p> <p>Riigikaitse teemapäevad (20 tundi I kursus) Ajateenistus. Esmaabi Kaitseväge üldfüüsiline test Riigikaitse institutsioonid (sh Kaitsepolitsei, Naiskodukaitse, noorteorganisatsioonid). Riigikaitse taastamine. Vabadussõda, I maailmasõda, II maailmasõda. ÜRO, NATO, ja EL asutamise põhjused ja funktsioonid tänapäeval. Riigikaitsestrateegia ülesehitus ja ressursid. Julgeolekuriskid ja hädaolukorrad. Kriiside tekkimine, sõja ja mässu erinevused</p>
<p>iseseisev töö I kursus 12 tundi II kursus 26 tundi III kursus 7 tundi</p>	<p>I kursus Mina ja tervis Treeningpäeviku täitmine ja iseseisev treenimine 4t Minu perekond Küsimustiku täitmine ja analüüs 2t Riigikaitse Eneseanalüüsi koostamine 6t</p> <p>II kursus Mina ja tervis Paaristööna teiste rahvaste kommete ja traditsioonide kirjeldamine 7t Minu õigused ja kohutused Arutlus ja mõistekaart valitud teemal (erakonnad, valimissüsteemid või inimõigused) 3t Teekond läbi aja Eesti ajaloo tähtsamate sündmuste kaardistamine 12t Majandus ja rahvastik Paaristööna ülevaade rahvusvahelisest organisatsioonist või suurfirmast 4t</p> <p>III kursus Mina ja tervis Toitumispäeviku täitmine ja selle analüüs 2t Mina teise ühiskonna liikmena Esitluse koostamine 5t</p>

praktika	Puudub
Õppemeetodid	Praktilised harjutused, arutelu, juhtumianalüüs, liikumismängud, rollimäng, rühmatöö, paaristöö, intervjuu, loeng, teksti analüüs, õppefilmide vaatamine ja analüüsimine
Hindamine	<p>I kursus</p> <p>Mina ja tervis</p> <p>1. Koostatud elustiile kajastav treeningpäevik 7 päeva kohta. Päevikule lisatud järeldused, kus õpilane nimetab koos põhjendustega oma tervisekäitumise kõige suuremad eksimused analüüsitud perioodil ning mida peaks tegema oma tervisekäitumise parandamiseks.</p> <p>Minu perekond</p> <p>2. Täidetud etteantud küsimustik erinevate nähtuste kohta ühiskonnas kindlatel aastatel. 3-4 tabelis esitatud mõõdiku puhul on eraldi välja toodud, miks asjad on muutunud</p> <p>Riigikaitse</p> <p>3. Koostatud on eneseanalüüs, mille vahel on töölehed ja eneseanalüüs, mida ma õppisin.</p> <p>II kursus</p> <p>Mina ja tervis</p> <p>1. Paaristööna valmib ülevaade teiste rahvaste kommete ja traditsioonide ühe rahvuse põhjal (toit, muusika, rahvapillid, tavad, rahvuspühad jne).</p> <p>Minu õigused ja kohustused</p> <p>2. Arutlus valitud teemal (erakonnad, valimissüsteemid või inimõigused)</p> <p>3. Koostatud on mõistekaart teemal (erakonnad, valimissüsteemid või inimõigused)</p> <p>Teekond läbi aja</p> <p>4. Ülevaade Eesti ajaloost</p> <p>Majandus ja rahvastik</p> <p>5. Paaristööna valmib ühe rahvusvahelise organisatsiooni või suurfirma kirjeldus ja analüüs (teke, mõju majandusele ja rahvastikule jne)</p> <p>III kursus</p> <p>Mina ja tervis</p> <p>1. Koostatud elustiile kajastav toitumispäevik 7 päeva kohta. Päevikule lisatud järeldused, kus õpilane nimetab koos põhjendustega oma tervisekäitumise kõige suuremad eksimused analüüsitud perioodil ning mida peaks tegema oma tervisekäitumise parandamiseks.</p> <p>Mina teise ühiskonna liikmena</p> <p>2. esitlus välisriigist või rahvusvahelisest organisatsioonist, selle esitlus. Esitluses on läbivalt kajastunud võrdlus Eestiga.</p>

sh hindekriteeriumid	<p>MITTEERISTAV</p> <p>Eelduseks on õpilase osalemine õppetöös, iseseisvate - ja rühmatööde tähtaegne esitamine. Õppeprotsessis toimub läbivalt kujundav hindamine (sh tunnikontroll, kontrolltööd, töölehed jne). Hindamisülesanne 1 Elustiile kajastava treening- ja toitumispäeviku täitmine läbi kolme kursuse I-III kursus. Iga kursuse lõpuks vajalik treeningpäeviku täitmine ettenatud tasemele koos analüüsiga. Hindamisülesanne 2 Küsimustiku täitmine erinevate ühiskonnaähtuste kohta. I kursus Hindamisülesanne 3 Eneseanalüüsi koostamine. I kursus Hindamisülesanne 4 Ülevaade teiste rahvaste kommetest ja traditsioonidest II kursus Hindamisülesanne 5 Arutlus ja mõistekaardi koostamine. II kursus Hindamisülesanne 6 Ülevaade Eesti ajaloo II kursus Hindamisülesanne 7 Ülevaade rahvusvahelisest organisatsioonidest või suurfirmadest III kursus</p> <p>Iseseisev töö mis on koostatud originaalselt ja korrektselt</p>
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav.</p> <p>Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd.</p>
sh hindamismeetodid	<p>Praktiline töö, rühmatöö, eneseanalüüs, õpimapp, kirjalik töö.</p>
Õppematerjalid	<p><u>Mina ja tervis</u></p> <p>Perekonnaõpetus. Gümnaasiumi inimeseõpetuse õpik. Inger Kraav, Katrin Kullasepp, Margit Kagadze. “Turvalise armastuse nimel”metoodiline õppematerjal noortega töötavatele spetsialistidele. www.narko.ee www.hiv.ee www.amor.ee Arro “Uimasti ajastu” Tervise Arengu Instituudi poolt koostatud toitumisalased brožüürid http://www.toitumine.ee; http://www.terviseinfo.ee,http://www.alkoinfo.ee Lühifilm „Mõteteaine“ – lisainfo filmist Lühifilm „Suits“ – lisainfo filmist Film Nime poolest võitja (2001) Peep Vehm Rääkimata lugu – üksteist aastat hiljem Pink, A. ja Pink, J. 2006. Kodune kaloriraamat. Kerge on olla kerge Kokassaar, U; Lill, A; Zilmer, M. 2012. Normaalse söömise kursuste käsiraamat. Harro, J. 2005. Uimasti ajastu. Jalak, R.2006. Tervise treening. Jalak, R.2006. Enesetestimise käsiraamat. Weineck, J. ja Jalak, R. 2008. Kehalised võimed ja organism.</p>

Teekond läbi aja

Usundid (Silmaringi Teatmik), Philip Wilkinson, Varrak, Tallinn 2009

[Eesti kultuuriloo õppematerjal](#) (2013)

[11 000 aastat hiljem. Tasane tulek](#) (2008)

[Ajalik ja ajatu. Tule ja mõõgaga, 2](#) (2006)

[Eesti Muuseumide Infokeskus](#)

[Rahvusarhiiv](#)

Mina teise ühiskonna liikmena – erinevad riigid ja ühiskonnakorraldused

Kodaniku raamat. Heiki Raudla. Tallinn 2002 Siseministeerium.

Ühiskonnaõpetus Gümnaasiumiõpik. Katrin Olenko ja Anu Toots, Koolibri, 2005

Ühiskonnaõpetus. Maidu Varik, Koolibri, 2006

Valmistume Ühiskonnaõpetuse Riigieksamiks Ülesanded. Mai Kahru, Ilo, 2009

Valmistume Ühiskonnaõpetuse Riigieksamiks Raudvara. Mai Kahru, Ilo, 2009

Valmistume Ühiskonnaõpetuse Riigieksamiks 2011. Mai Kahru, TEA Kirjastus, 2010

<http://filmikogu.maailmakool.ee/>

Minu õigused ja kohustused

[Maailma konstitutsioonide veebileht](#)

[Eesti Vabariigi Põhiseadus](#)

[Riigi Teataja](#)

[Võtmekompetentsused ühiskonnaõpetuses. Käsiraamat keskkoolile](#)

Maailma majandus ja rahvastik

[Rahvastiku võimalikud arengutrendid 2012-2030](#)

<http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Majandus/databasetree.asp>

<http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Rahvastik/databasetree.asp>

https://www.eesti.ee/est/riik/rahandus_ja_riigieelarve/

<http://www.fin.ee/riigieelarve-ja-majandusulevaated/?searchCurrent=>

Globaliseeruv maailm:

<http://1maailm.ee/gm/>

<http://www.maailmakool.ee/>

Riigikaitseõpetus

[Riigikaitseõpik](#) (2019)

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
6	KUNSTIAINED	1,5	J. Raevald

Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kasutab kunstialaseid teadmisi ja kogemusi elukvaliteedi tõstmiseks ning isiksuse mitmekülgseks arendamiseks.
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Eristab näidete alusel kunstiliike ja muusikažanreid 2. Tunneb maailma ning Eesti kunsti ja muusika olulisi teoseid ning seostab neid ajalooga. 3. Analüüsib oma suhet kultuuriga ja loomingulisust läbi vahetu kogemuse 4. Kasutab kunsti ja muusikat elukvaliteedi tõstmiseks ja isiksuse arendamiseks 5. Väljendab ennast läbi loomingulise tegevuse.	Õpilane: 1. Võrdleb näidete alusel erinevaid kunstiliike ja muusikažanreid. 2. Määrab kunsti ja muusikakultuuri ajastuid ajateljel. 3. Tutvustab Eesti kunsti ja muusika eripära ja tähtteoseid. 4. Uurib ja kirjeldab kunsti ja muusikateoste ajaloolist ja kultuuriloolist tausta . 5. Koostab oma Eesti lemmikteostest virtuaalse kogu (3 kunstiteost + 3 muusikateost), asetab valitud teosed ja nende autorid „suuremasse pilti”, analüüsides nende suhet vastava ajastu ja teiste autoritega ning esitleb seda. 6. Kirjeldab kogetud kunsti ja muusikaelamust ja/või omaloomingu eelistusi. 7. Mõistab ja esitleb ühte enda jaoks tähendusrikast muusika või kunstiteost ja põhjendab oma valikut, kirjeldades selle emotsionaalset mõju endale.
Teemad, alateemad	Kunstiliigid ja muusikažanrid Kehakunst, graffiti, tegevuskunst, elektrooniline kunst, disain. Muusikamaastik minevikus, tänapäeval, tulevikus. Audio- ja visuaalse kunsti seosed. Kultuur elukvaliteedi tõstjana. Rahvakunst ja –muusika identiteedi kujundajana. Vanaajast tänapäeva Muusika ja kunsti roll inimkonna arengus. Ajastud ja kultuurilugu. Gootika Eestis. Mitmehäälsuse kujunemine, noodikiri. Renessanss. Trükipress ja maadeavastused, arhitektuur. Polüfoonilise muusika areng, ilmalik laul. Barokk kunstis ja muusikas. Klassitsism ja romantism. Instrumentaalmuusika areng. Rahvuslikkus. 19. ja 20. Sajand meil ja mujal. Eesti kunst ja muusika
iseseisev töö	Koostab õpimapi - illustreeritud leksikoni - kogu läbitud temade lõikes ,mis on õpilase eneseanalüüsi osaks.
praktika	Puudub
Õppemeetodid	visuaal- ja audiositlusega loeng; praktiline tegevus (muusika kuulamine); vaatus; jalutuskäik-seminar tutvustamiseks ajastute ilminguid keskkonnas; ajatelje koostamine-kandes teljele erinevad ajastud ning kunsti-ja muusikateosed ning autorid,mida õpilane kasutab ja täiendab edaspidi üldajaloo ja erialaajaloo ainetes; valikute võrdlemine ja põhjendamine
Hindamine	Mitteeristav Eelduseks mooduli hinde kujunemisel on õpilase osalemine õppetöös

	Hindamisülesanne 1 Õppeprotsessi käigus koostada illustreeritud leksikon Hindamisülesanne 2 Esitluse koostamine ja esitlemine: õpilase poolt valitud ajastu kunstiilgi ja muusika stiili näitel, kasutades audio- visuaalset esitlust võimaldavaid IKT vahendeid
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli hinne kujuneb tunnist osavõtu, õpimapi esitamise ja esitluse ettekandmise tulemuse järgi.
sh hindamismeetodid	Õpimapp, esitlus
Õppematerjalid	Muusikaõpetuse õppematerjalid: K.Spence "Raamat muusikast" „Alma Litera „, Vilnius 1995 I.Kull , O.Tuisk "Muusikaajalugu" Valgus 1982 J.Jürisson „Vanast muusikast "Eesti Riiklik Kirjastus 1961 T.Siitan " Öhtumaade muusikaajalugu". Talmar ja Põhi Evita 1998 A..Kaarlep „Eesti Muusikalugu. Kunstmuusika“ , "Talmar ja Kaalep 2007 Kunstiõpetuse õppematerjalid: Leesi, L. Kunstilugu koolidele. Avita 2001 Õpetaja koostatud PowerPoint esitlused üldise kunstiajaloo kuulsamate teostest, kaasaegsest kunstist. Näiteid YouTubest erinevate vahendite ja tehnikate kasutamisest.

Valikainete moodulid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	HOBUSTE RATSASTAMINE	9	R. Jänes
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodulid hobumajanduse alused ja hobuste hooldamine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab treeningu põhimõtteid ja meetodikat, treenib vastutava isiku juhendamisel hobuseid ning võistleb ratsaspordis, analüüsib oma arengut treeningprotsessis		

Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õppija: 1. Treenib hobuseid vastavalt vastutava isiku juhistele ratsa	Õppija: <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuse liikumise biomehhaanikat lähtudes hobuse anatoomiast ja liikumisviisidest; • Selgitab hobuste treeningu ja treeningplaani koostamise põhimõtteid ja meetodikaid ratsaspordis; • Koostab arvutis treeningplaani lähtuvalt hobuste väljaõppe tasemest ning eesmärgist; • Treenib hobuseid nii ratsa kui maast vastutava isiku juhendamisel arvestades hobuse ja inimese ohutust ning heaolu.
2. Võistleb hobustel ratsa lähtudes vastutava isiku juhistest	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab üles vajalikud nõuded spordiorganisatsioonide määrustikest, rakendab vajalikke nõudeid treeningul ja võistlustel; • Võistleb ohutult ratsa (a-tase koolisõidus ja 100 cm takistussõidus) lähtudes vastutava isiku juhistest ning arvestades hobuste iga, tõugu ja ettevalmistuse eesmärgi; • Analüüsib treeningprotsessi võrreldes püstitatud eesmärgi saavutatud tulemusega; • Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust.
Teemad, alateemad	Hobuse treenimise alused Treeningplaani koostamine Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta Hobuse õpetamine maast ja ratsa
iseseisev töö 54 tundi	Treeningplaani koostamine /maht (abimaterjaliga tutvumine) e-õppe ülesanded Noore hobuse hooldamine Praktiline töö maast
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Õppija koostab portfoolio noore hobuse treenimisest (portfoolio sisaldab treeningplaani, eneseanalüüsi ja hobuse arengu analüüsi. 2. Õppija võistleb hobusel koolisõidus ja takistussõidus.
sh hindekriteeriumid	Puuduvad

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	S. E. Harris „Ratsutamise ja ratsastamise õpetus 1. Ratsaniku ja hobuse põhiväljaõpe“ 2008 Moodle E- kursused: R. Jänes „Hobuse kasutamine ja ratsutamise algõpetus“, JKHK 2012 R. Jänes „Noorhobuse ratsastamine“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Ratsasport“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Ratsastamine ja ratsahobuse ümberõpe“ JKHK 2013 K. H. Leutonen „Noorhobuse õpetamine“ JKHK 2011 www.ratsaliit.ee , www.fei.org

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
2	HOBUSTE RAKENDAMINE	9	H. Lavrentjev
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodulid hobumajanduse alused ja hobuste hooldamine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab treeningu põhimõtteid ja meetodikat, treenib vastutava isiku juhendamisel hobuseid rakendis ning võistleb rakendispordis, analüüsib oma arengut treeningprotsessis		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Treenib hobuseid vastavalt vastutava isiku juhiste rakendis	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuse liikumise biomehhaanikat lähtudes hobuse anatoomiast ja liikumisviisidest • Selgitab hobuste treeningu ja treeningplaani koostamise põhimõtteid ja meetodikaid rakendispordis • Koostab arvutis treeningplaani lähtuvalt hobuste väljaõppe tasemest ning eesmärgist • Treenib hobuseid maast ja rakendis vastutava isiku juhendamisel arvestades hobuse ja inimese ohutust ning heaolu 		
2. Võistleb hobustel rakendis lähtudes vastutava isiku juhistest	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab üles vajalikud nõuded spordiorganisatsioonide määrustikest, rakendab vajalikke nõudeid treeningul ja võistlustel • Võistleb rakendis lähtudes vastutava isiku juhistest ja arvestades hobuse heaolu, iga, tõugu ja ettevalmistuse eesmäärke ning ohutust • Analüüsib treeningprotsessi võrreldes püstitatud eesmärki saavutatud tulemusega • Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust 		

Teemad, alateemad	Rakendihobuste valikuomadused Hobuveokite tüübid Noorhobuse või hobuse õpetamine rakendisse Rakendamise võtted Traavisport, Sorirakend, Loogarakend, Hobukärutamine Hobuinventari ja –rakmete hoidmine Ühehobuseveoki etterakendamine ja juhtimine Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta Hobuse õpetamine maast ja ratsa ja rakendis
sh iseseisev töö 54 tundi	Koostab arvutis treeningplaani lähtuvalt hobuste väljaõppe tasemest ning eesmärgist Leiab üles vajalikud nõuded spordiorganisatsioonide määrustikest, rakendab vajalikke nõudeid treeningul ja võistlustel Analüüsib treeningprotsessi võrreldes püstitatud eesmärki saavutatud tulemusega Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
sh praktika	Puudub
Õppemeetodid	Praktiline töö, analüüs, interaktiivne loeng, küsimuste esitamine ja/või vastamine
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Rakendab hobuse vankri ette 2. Läbib vigadeta koonusraja.
sh hindekriteeriumid	ÕV1 Lävend: Selgitab hobuse liikumise biomehhaanikat lähtudes hobuse anatomiast ja liikumisviisidest Lävend: Selgitab hobuste treeningu ja treeningplaani koostamise põhimõtteid ja meetodikaid rakendis Lävend: Koostab arvutis treeningplaani lähtuvalt hobuste väljaõppe tasemest ning eesmärgist Lävend: Treenib hobuseid maast ja rakendis vastutava isiku juhendamisel arvestades hobuse ja inimese ohutust ning heaolu ÕV2 Lävend: Leiab üles vajalikud nõuded spordiorganisatsioonide määrustikest, rakendab vajalikke nõudeid treeningul ja võistlustel Lävend: Võistleb rakendis lähtudes vastutava isiku juhustest ja arvestades hobuse heaolu, iga, tõugu ja ettevalmistuse eesmärgi ning ohutust Lävend: Analüüsib treeningprotsessi võrreldes püstitatud eesmärki saavutatud tulemusega Lävend: Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	Moodle E- kursused: R. Jänes „Noorhobuse ratsastamine“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Ratsasport“, JKHK 2012 K. H. Leutonen „Ratsastamine ja ratsahobuse ümberõpe“ JKHK 2013 K. H. Leutonen „Noorhobuse õpetamine“ JKHK 2011 www.ratsaliit.ee , www.fei.org

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	SUHTLEMINE JA ASJAAJAMINE	1	R. Türk , E. Rõuk R. Lippur
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õppija omandab ettekujutuse suhtlemise ja asjaajamise olemusest ja viisidest; õpib valima sobivat kirjalikku ja suulist suhtlemisviisi ja suudab kontrollida oma käitumist.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Mõistab suhtlemisprotsesside seaduspärasusi ning oskab süsteemselt mõelda, konflikte lahendada ja oma tegevust reflekteerida	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Suhtleb nii verbaalselt kui mitteverbaalselt etteantud situatsioonile sobivalt, järgides üldtunnustatud käitumistavasid; • Mõistab suulise ja kirjaliku suhtlemise erisust; • Kasutab erinevaid suhtlemisvahendeid, sh järgib telefoni- ja internetisuhtluse head tava; • Kasutab erinevaid suhtlemistehnikaid; • Lahendab ja analüüsib tavapäraseid suhtlussituatsioone; • Selgitab tulemusliku meeskonnatöö eeldusi; • Loetleb ja kirjeldab meeskonnatööna kliendikeskse teeninduse põhimõtteid; • Mõistab kultuuridevahelisi erinevusi ja arvestab nendega suhtlemissituatsioonides. 		

2. Kasutab suhtlemisel korrektset asjaajamiskeelt	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab ja vormistab iseseisvalt juhendi alusel elektroonilise algatus- ja vastuskirja ning e-kirja, sh allkirjastab digitaalselt; • Koostab ja vormistab iseseisvalt juhendi alusel avalduse, seletuskirja, volikirja, protokoll; • Kirjeldab iseseisvalt dokumentide säilitamise vajadust organisatsioonis ja seostab seda isiklike dokumentide säilitamisega; • Valib kohase suulise või kirjaliku keelekasutuse lähtuvalt olukorra ametlikkuse määrast.
Teemad, alateemad	<p>SUHTLEMINE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Suhtlemisvajadused ja –ülesanded; 2. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine; 3. Suuline ja kirjalik suhtlemine; 4. Ametlik ja mitteametlik suhtlemine. Telefonisuhtlus. Internetisuhtlus ja suhtlusvõrgustikud; 5. Erinevad suhtlemissituatsioonid ja käitumine suhtlemissituatsioonides; 6. Konfliktid ning nende tekkepõhjused. Toimetulek konfliktidega. Enesejuhtimine; 7. Meeskonnatöö põhimõtted; 8. Klienditeenindus. Kliendikeskse teeninduse põhimõtted. Teenindussituatsioonid ja nende lahendamine 9. Kultuuridevahelised erinevused <p>ASJAAJAMINE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Asjaajamise, dokumendi ja dokumendihalduse mõiste; 2. Asjaajamise õiguslik keskkond; 3. Dokumentide loomine, dokumentide säilitamine; 4. Meilietikett, virtuaalne suhtlemiskultuur 5. E-kiri ja e-kirjutis, e-kirjade hea tava, vajalikud elemendid, nende vormistamine; 6. Dokumentide vormistamine vastavalt juhendile.
iseseisev töö 6 tundi	<p>ÕV1. SUHTLUSSITUATSIOON lahendab iseseisvalt juhendi alusel tavapäraseid suhtlussituatsioone</p> <p>ÕV2. E-KIRI, AMETIKIRI digitaalselt allkirjastatud avalduse, algatus- ja vastuskirja koostamine ja vormistamine vastavalt juhendile ning edastamine e-kirjaga</p>
praktika	puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö
Hindamine	Mitteeristav
sh hindekriteeriumid	Hindekriteeriumid esitatakse konkreetse hindamisülesande juures mooduli rakendumisel
sh hindamisülesanded	<p>ÕV1. JUHTUMIANALÜÜS etteantud suhtlussituatsioonide analüüs, reaalse käitumissituatsioonide märkamine ja nende analüüs, rollimängud suhtlussituatsioonide lahendamisel</p> <p>ÕV2. AMETIKIRI juhendi alusel ametikirjade koostamine (avaldus, seletuskiri, volikiri, protokoll)</p> <p>MEILIJETIKETT, E-KIRI: enamlevinud vigade analüüs ja kirjavahetuse vormistamine ülesande alusel. Digiallkirja lisamine</p>

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli hinne on arvestatud kui õpilane on saavutanud kõik õpitulemused lävendi tasemel.
sh hindamismeetodid	Miniloeng, rühmatöö, vestlus, eneseanalüüs, rollimäng, juhtumianalüüs Miniloeng, praktiliste ülesannete lahendamine, iseseisev töö, rühmatöö, analüüs
Õppematerjalid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Salumaa, Tarmo Aktiivõppe meetodid. I - II / Tarmo Salumaa, Mati Talvik, Alvar Saarniit Tallinn: Merlecons & Co, 2006 ([Tallinn : Pakett]) 2. Klienditeeninduse alused lihtsas keeles / koostaja Sirje Schumann ; Tallinna Tööstushariduskeskus Tallinn : Tallinna Tööstushariduskeskus, 2019 ([Tartu] : [Paar]) 3. Suhtlemisoskustest õpetamisel ja juhtimisel / Heiki Krips Tartu : Tartu Ülikooli Kirjastus, c2005 ([Tartu : Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda]) [2.], täiend. tr. 4. Kidron, Anti Suhtlemine : inimsuhted ja suhtlemispsühholoogia / Anti Kidron [Tallinn] : Mondo, 2004 ([Tallinn] : Ühiselu) 5. Jaskolka, A „Kuidas lugeda ja kasutada kehakeelt“ 2005 Kirjastus Ersen 6. Asjaajamiskorra ühtsed alused: https://www.riigiteataja.ee/akt/72783 7. Asjaajamine: https://www.hariduskeskus.ee/opiobjektid/asjaajamine/ 8. Terminoloogia sõnastik: http://www.dokumendihaldus.ee/dokumendihaldus/terminoloogia-sonastik 9. Meilietikett: http://kollis.pri.ee/turvalisus/meilietikett.html

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	KAPJADE HOOLDAMINE	2	U. Martin, V. Lehtsaar
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused, hobuste hooldamine ja hobuste tervishoid		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane hindab vastavalt juhendamisele hobuste jäsemete olukorda ja värgib ning rautab juhendamisel hobuste kapju		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Hindab vastavalt juhendamisele hobuste jäsemete olukorda	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hobuste kapjade hooldamise võtteid lähtudes jäsemete anatoomiast ja füsioloogiast; • Hindab vastavalt juhendamisele hobuste jäsemete ja kapjade olukorda, jälgides hobust nii seistes kui liikudes, teeb kindlaks seisuvead. 		
2. Värgib vastavalt juhendamisele hobuste kapju	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab värgimise põhimõtteid, sh planeerimist, ohutuid töövõtteid ja kirjeldab tööriistu, abivahendeid ning nende kasutamist; • Värgib hobuste kapju vastavalt juhendamisele ettenähtud tööriistade ja abivahenditega, arvestades hobuste jäsemete ja kapjade anatoomiat, füsioloogiat, psüühikat, hobuse heaolu ning inimese turvalisust. 		

3. Rautab vastavalt juhendamisele hobuste kapju	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab rautamise põhimõtteid, sh planeerimist, viise, ohutuid töövõtteid (tööohutus) ja kirjeldab tööriistu, abivahendeid ning nende kasutamist; • Rautab vastavalt juhendamisele hobuste kapju kasutades raudu ja ettenähtud abimaterjale arvestades hobuste jäsemete ja kapjade anatoomiat, füsioloogiat, psüühikat, hobuse heaolu ning inimese turvalisust.
Teemad, alateemad	Kabja ehitus Jalgade seisud. Levinumad haigused Kabjahooldus Värkimine, rautamine Praktilised tööd: 1-3 õpiväljundite kohta
iseseisev töö 12 tundi	E-õppematerjali läbitöötamine Leiab erinevatelt hobustel kabjaprobleeme ning analüüsib neid Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
praktika	puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Teadmiste kontroll kabja ja jalgade kohta 2. Õpilane värgib vastavalt juhendamisele hobuste kapju 3. Õpilane rautab vastavalt juhendamisele hobuste kapju
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	Moodle E- kursused: K. H. Leutonen „Sepatööd (hobuste rautamine)“, JKHK 2013

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
5	TALLITÖÖ KORRALDAMINE	4	A. Kupp, E. Kadastik, R. Türk, K. Vreimann

Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused, karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane korraldab oma pädevuse piires turundust ja tallitööd, suhtleb klientide ja koostööpartneritega; kasutab peamisi arvutirakendusi teabe loomiseks, mõistmiseks ja esitamiseks
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Suhtleb klientide ja koostööpartneritega lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ning eripärast	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Leiab erinevatest infoallikatest materjale ettevõtluse, turunduse, klienditeeninduse ja dokumendihalduse põhimõtete kohta ning rakendab neid oma töös; • Loob oma töös head suhted klientide, kolleegide ja koostööpartneritega, lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja eripärast; • Sõlmib vajalikud kokkulepped talli majandamiseks, pakkudes erinevaid lahendusvõimalusi lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja eripärast.
2. Korraldab turundust ning müügitööd vastavalt vajadusele ja lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja eripärast	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab turundus- ja müügitöö korraldamise põhimõtteid erinevates olukordades ja lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ning eripärast; • Suhtleb klientidega ning teenindab kliente järgides teeninduse head tava ning tulles loovalt toime erinevate kultuuritaustaga klientidega erinevates keelekasutus- ja töösituatsioonides.
3. Värbab töötajad, arvestades organisatsiooni vajadust	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab töötajate värbamise põhimõtteid, arvestades organisatsiooni vajadust; • Korraldab ja juhendab töötajate tööd lähtudes organisatsiooni eripärast ning töösisekorraeskirjadest.
4. Haldab talli tööga seotud dokumente ja finantse	<ul style="list-style-type: none"> • Haldab oma pädevuse piires talli tööga seotud dokumente ja finantse, lähtudes organisatsiooni eesmärkidest ja eelarvest; • Vormistab dokumendid kasutades teksti- ja tabelitöötlusprogramme korrektsetes eesti keeles.
Teemad, alateemad	Ettevõtluse alused Klienditeenindus Suhtlemise alused Organisatsiooni juhtimine Asjaajamise alused Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta 2 EKAP
iseseisev töö 24 tundi	Õpilane koostab õpimapi õpiväljundite 1-4 kohta Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
praktika	puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö

Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Esitab ja esitleb iseseisva töö käigus koostatud materjale.
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	Moodle e-kursused: A. Kupp „Majandus ja ettevõtlus“ JKHK 2009 A. Seletski „Asjaajamise alused“ S. Shumann, Klienditeeninduse alused lihtsas keeles 2012 A. Oja Klienditeenindus valguses ja varjus. Äripäev 2005 Scholtes, Peter R. Juhi käsiraamat. Kirjastus TEA, Tallinn 2001 M. Vadi Organisatsioonikäitumine. TÜ kirjastus, Tartu 2004 Varendi, M. Teder, J. Ettevõtte hindamine ja arendamine, SA Innove 2008 Virovere, A., Alas, R., Liigand, J. Organisatsiooniline käitumine. Kirjastus Külim. Tallinn 2005 www.juhtimine.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
6	MEHCHANISMIDE JA MOOTORSÕIDUKITEGA TÖÖTAMINE	4	H. Kilk, M. Kõbu
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused, hobuste hooldamine ja hobuste kasutamine ja õpetamine.		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kasutab ohutult tallimehhanisme, traktoreid ja hobustranspordivahendeid ning järgib liiklusohutuse nõudeid		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

1. Kasutab tallimehhanisme ja traktoreid järgides vastutava isiku juhiseid	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab liiklusseaduse ja loomade transporti sätestavatest määrustest olemust ja toob näiteid nende kohta; • Kasutab traktoreid erinevates hobumajandustöodes, arvestades liiklus- ja tööohutust ning järgides vastutava isiku juhiseid; • Nimetab sööda-, allapanu-, sõnnikulaadimis- ja veovahendite tüüpe, kasutab neid järgides kasutusjuhendeid, tööohutust ja vastutava isiku etteantud juhiseid; • Nimetab ja kasutab transportööre sõotade varumisel, tallitöödel jm, arvestades kasutusjuhendeid, tööohutust ja vastutava isiku etteantud juhiseid.
2. Kasutab hobustranspordivahendeid hobuste veoks	<ul style="list-style-type: none"> • Põhjendab hobuste turvalisuse- ja heaolunõudeid transportimisel erinevate hobustranspordivahenditega; • Kasutab hobustranspordivahendeid rakendades hobuste veoks vajalikke juhtimisvõtteid, arvestades inimeste ja hobuste turvalisust.
Teemad, alateemad	Liiklusseadus Tallimehhanismid ja traktorid Kasutamine ja hooldus Hobustranspordivahendeid Kasutamine ja hooldus Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta
iseseisev töö 24 tundi	Liiklusseaduse läbitöötamine Referaat erinevate hobustranspordivahendite kohta Analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi ning selle põhjal edasist tegevust
praktika	puudub
Õppemeetodid	Intervjuu, interaktiivne loeng, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Esitab ja esitleb iseseisva töö käigus koostatud referaadi 2. Teoreetiliste teadmiste kontroll: oskuste, käitumise ja hoiakute tundmine vastavalt liiklusseadusele 3. Praktilise sõidu teostamine ja masina käsitlemine. Tulemust hinnatakse vaatluse teel, jälgides sealjuures kõiki liikluse, töö- ja keskkonnakaitse nõudeid
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	Konspekt „Traktorid, liikurmasinad ja eritöömasinad koostaja“ Aide Autokool Liiklusseadus, liiklustestid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
7	HOBUMAJANDUSSÜNDMUSTE KORRALDAMINE	6	A. Nilk, M. Einaste, R. Nüüd
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodulid hobumajanduse alused, hobuste aretus ja taastootmine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõtleb loovalt, planeerib ja korraldab hobumajandussündmusi, analüüsib oma tegevuse tulemusi		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Planeerib hobumajandussündmusi vastavalt eesmärgile	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Annab ülevaate traditsioonilistest hobumajandussündmustest ja nende korraldamisest; • Koostab meeskonnatööna ideekavandi hobumajandussündmuse kohta; • Planeerib ja koostab eelarve hobumajandussündmuse korraldamise kohta. 		
2. Korraldab ja juhib hobumajandussündmuste protsessi	<ul style="list-style-type: none"> • Korraldab meeskonnatööna hobumajandussündmuse, arvestades ressursse (eelarve, aeg, tööjõud, reklaam jm); • Juhib hobumajandussündmuse protsessi järgides varem tehtud kavandit ning reageerib paindlikult muutustele; • Analüüsib sündmust ja teeb kokkuvõttes lähtudes püstitatud eesmärgist. 		
Teemad, alateemad	Hobumajandussündmuste liigid Kehtivad nõuded ja määrustikud hobumajandussündmustele Jõudluskontroll Võistlused erinevatel aladel (takistussõit, koolisõit, kestvusratsutamine, rakendisport) Kokkuvõtete tegemine ja analüüs Võistluste planeerimine (nõuded, eelarve, reklaam, ametnikud, juhendi koostamine) Kokkuvõtete tegemine ja analüüs Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta Noorhobuste ülevaatus planeerimine (nõuded, eelarve, reklaam, ametnikud, juhendi koostamine) Noorhobuste ettevalmistamine Noorhobuste ülevaatus läbiviimine Võistluste ettevalmistus ja läbiviimine Rajameistri töö		

iseseisev töö 36 tundi	Jõudluskontrolli nõuetega tutvumine Eesti Ratsaspordi Liidu määrustikega tutvumine Koostab iseseisvalt ideekavandi hobumajandussündmuse kohta kus planeerib ja koostab eelarve hobumajandussündmuse korraldamise kohta
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Loeng, iseseisev materjaliga tutvumine, praktiline töö, meeskonnatöö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Kolmandal õppeaastal</i> 1. Juhiste järgi meeskonnatööna ideekavandi koostamine hobumajandussündmuste kohta (juhendid, nõuded, eelarve, reklaam, ametnikud) 2. Korraldab meeskonnatööna (ametnikud, kohtunikud, platsimeeskond jm) ja viib läbi noorhobuste ülevaatuse järgides varem tehtud kavandit 3. Korraldab meeskonnatööna (ametnikud, kohtunikud, platsimeeskond jm) ja viib läbi ratsavõistlused järgides varem tehtud kavandit
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Suuline intervjuu, iseseisev töö ideekavandi koostamine, rühmatöö (planeerimine), sündmuste korraldamine
Õppematerjalid	Moodle e-kursus A. Niik „Hobuste valik ja aretus“ JKHK 2009 www.estsporthorse.ee , www.ehs.ee , www.vet.agri.ee Aretusprogrammid ja jõudluskontrolli eeskirjad www.pria.ee ERL alade määrustikud (www.ratsaliit.ee , www.fei.org) Hobusündmuste reklaamikanalid: www.hobumaailm.ee , www.ratsanet.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
8	HOBUIINVENTARI TOOTE KAVANDAMINE, TOOTMINE JA PARANDAMINE	6	M. Reedla, H. Kingisepp, L. Kuhi

Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused ja hobumajandushoonete, rajatiste ja hobuinventari hooldamine
Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õppilane hooldab, parandab ning kavandab ja valmistab uut hobuinventari arvestades hobuse heaolu.
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Hooldab ja parandab hobuinventari vastavalt vajadusele, kasutusjuhendile ja tellimustele	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Eristab materjale ja käsitseb neid vastavalt kasutuseesmärgile; • Hooldab ja parandab hobuinventari vastavalt vajadusele ja kasutuseesmärgile.
2. Kavandab ja valmistab hobuinventari	<ul style="list-style-type: none"> • Kavandab hobuinventari toote, arvestades tootespetsiifikat, hobuse heaolu, ohutust, materjali, kasutuseesmärki; • Valmistab hobuinventari toote, arvestades tootespetsiifikat, hobuse heaolu, ohutust, materjali, kasutuseesmärki; • Analüüsib oma töö kvaliteeti tehtud töö põhjal.
Teemad, alateemad	Hobuinventar Materjalid, hooldus, parandamine Toote kavandamine Materjalid, kasutuseesmärk Toote valmistamine Spetsiifika, kasutuseesmärk, vajadus, materjalid Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta
iseseisev töö 36 tundi	Hobuinventari hooldamine ja parandamine Kavandatud hobuinventari valmistamine
praktika	puudub
Õppemeetodid	Loeng, iseseisev materjaliga tutvumine, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Puidust takistuste valmistamine 2. Hobuinventari hooldamine ja parandamine 3. Hobuinventari kavandamine ja valmistamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad

sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli hinde „arvestatud“ saamise eelduseks on iseseisva tööna ideekavandi esitamine ja hindamisülesannete 1-4 täitmine.
sh hindamismeetodid	Suuline intervjuu, iseseisev töö, praktiline töö
Õppematerjalid	Moodle E- kursused: K. H. Leutonen „Hobuvarustus“, JKHK 2012

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
9	HOBUSTE KÄSITSEMINE	4	H. Kilk, M. Linder, praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane käsitseb ja hooldab hobuseid lähtudes pidamisviisist ja hobuse vajadustest ning tagab hobuse heaolu ja inimese turvalisuse.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane:	Õpilane:		
1. Korrastab hobusele asemed, ladustab allapanu ja sõnniku	<ul style="list-style-type: none"> • Korrastab hobuste asemed igapäevaselt, lähtudes allapanu liigist ja hobuste heaolust; • Ladustab allapanu ja sõnniku vastavalt keskkonnanõuetele ning etteantud juhistele. 		
2. Puhastab ja peseb hobuseid vastavalt vajadusele, lähtudes hobuste pidamisviisist ja rakendusala	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste puhastamise ja pesemise vajadust; • Puhastab ja peseb hobuseid lähtudes hobuste pidamisviisist, heaolust ja rakendusala, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid. 		
3. Fikseerib ja talutab hobuseid vastavalt vajadusele arvestades hobuste ja inimeste turvalisust	<ul style="list-style-type: none"> • Valib hobuste fikseerimise viisi vastavalt vajadusele, fikseerib hobuseid kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõudeid; • Talutab hobuseid ohutult lähtudes hobuse omapärasest, väljaõppe tasemest ja soost. 		
4. Valmistab hobused kopeldamiseks ette ning kopeldab hobused vastavalt etteantud juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab hobused kopeldamiseks ette kasutades selleks ettenähtud abivahendeid; • Kopeldab hobused vastavalt etteantud juhistele, kasutades kopeldamiseks ettenähtud varustust ning arvestades hobuste ja inimeste turvalisust. 		
5. Söödab ja joodab hobuseid vastavalt etteantud ratsioonile ja pidamisviisile	<ul style="list-style-type: none"> • Söödab ja joodab (sh automaatjootjad) hobuseid vastavalt ratsioonile ning söötmissgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit. 		

Teemad, alateemad	<p>Hobuse põhivajadused Allapanu Kvaliteet, tüübid, hoiustamine, töövahendid, töövõtted/meetodid. Turvaline ja hügieeniline keskkond.</p> <p>Naha ja karvastiku hooldus Igapäevane hobustehooldus Laka hooldus, saba hooldus</p> <p>Hobuse kuivatamine, pesemine Hobuse fikseerimine Hobuse kopeldamine Kopeldamise invetaar. Kopeldamisega kaasnevad ohud</p> <p>Hobuste söödad Söötade ettevalmistamine ja hobuste söötmine ning jootmine</p> <p>Praktilised tööd: 1-5 õpiväljundite kohta Hobuste asemete igapäevane korrastamine, lähtudes allapanu liigist, keskkonnanõuetest ja hobuste heaolust Hobuste puhastamine ja pesemine kasutades selleks ettenähtud töövahendeid Hobuste fikseerimine ja talutamine kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõuetega Hobuste turvaline kopeldamine</p>
iseseisev töö 24 tundi	Praktiliste oskuste kinnistamine läbi tööde teostamise tallis
praktika	Puudub
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Teeb lähtuvalt pidamisviisist hobusele asemed, ladustab allapanu ja sõnniku. 2. Puhastab ja peseb hobuseid vastavalt vajadusele 3. Kopeldab ja karjatab hobused 4. Hobuste söötmine ja jootmine (sh automaatjootjad) vastavalt ratsioonile ning söötmissgraafikule

sh hindekriteeriumid	<p>ÕV1 Lävend: Korrastab hobuste asemed igapäevaselt, lähtudes allapanu liigist ja hobuste heaolust; Lävend: Ladustab allapanu ja sõnniku vastavalt keskkonnanõuetele ning etteantud juhistele.</p> <p>ÕV2 Lävend: Hindab visuaalselt hobuste puhastamise ja pesemise vajadust; Lävend: Puhastab ja peseb hobuseid lähtudes hobuste pidamisviisist, heaolust ja rakendusala, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid</p> <p>ÕV3 Lävend: Valib hobuste fikseerimise viisi vastavalt vajadusele, fikseerib hobuseid kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõudeid; Talutab hobuseid ohutult lähtudes hobuse omapärasest, väljaõppe tasemest ja soost.</p> <p>ÕV4 Lävend: Valmistab hobused kopeldamiseks ette kasutades selleks ettenähtud abivahendeid; Lävend: Kopeldab hobused vastavalt etteantud juhistele, kasutades kopeldamiseks ettenähtud varustust ning arvestades hobuste ja inimeste turvalisust.</p> <p>ÕV5 Lävend: Söödab ja joodab (sh automaatjootjad) hobuseid vastavalt ratsioonile ning söötmisgraafikule arvestades hobuste rakendusala, pidamisviisi, vanust, tõugu ning tervislikku seisundit.</p>
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: A. Nilk „Hobuste pidamine-tallitööd“ JKHK 2012 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK M-M. Urve „Hobuste söötmine“ JKHK M-M Urve „Hobuste söötmisnormid ja söödaratsioonide koostamine“ 2009 J.Kaarde, R.Säre "Loomatervishoiu käsiraamat" 1961 H. Muring "Hobusekasvatuse ja ratsasport" 1988

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
10	VARSSADE HOOLDUS JA ESMAABI	2	U. Martin
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul hobumajanduse alused, hobuste hooldamine, hobuste aretus ja taastootmine ja hobuste tervishoid.		

Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õpilane hindab vastsündinud varsa seisundit, vajadusel annab esmast abi ja hooldab vastsündinud varssa.
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. Hindab vastsündinud varsa seisundit vastavalt füsioloogilistele näitajatele ja abistab varssa	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab vastsündinud varsa füsioloogilisi näitajaid (hingamine, imemisrefleks, nabaväädi seisund) • Abistab varssa püstitõusmisel, imemisel ja rooja väljutamisel.
2. Eristab varssadel esinevaid haiguslikke seisundeid ja osutab vajalikku abi hooldusel	<ul style="list-style-type: none"> • Loetleb varssadel esinevaid haiguslikke seisundeid ja nende seisundeid organsüsteemide kaupa; • Hooldab haigusliku seisundiga varssa vastavalt etteantud juhistele.
Teemad, alateemad	Vastsündinud varsad Seisundid ja füsioloogilised näitajad Haiguslikud seisundid Esmaabi Hooldus Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta
iseseisev töö 12 tundi	Varsavalve kooli õppetallis
praktika	puudub
Õppemeetodid	Loeng, iseseisev materjaliga tutvumine, praktiline töö, demonstratsioon
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: <i>Kolmandal õppeaastal</i> 1. Situatsioonülesande lahendamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Suuline intervjuu, iseseisev töö, praktiline töö
Õppematerjalid	Moodle e- kursus: U. Martin, U. Lehtsalu „Hobuste tervishoid ja taastootmine“ JKHK 2011

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
11	HOBUSTE MASSAAŽI JA FÜSIOTERAAPIA ALUSED	2	J. Nõgene
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodul koduloomade anatoomia ja füsioloogia		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab massaaži ja füsioteraapia võimalusi		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Hindab looma liikumist	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Teab ja näitab looma luude, liigeste ja lihaste asukohta töö käigus; • Iseloomustab suur- ja väikeloomade normaalse liikumise tunnuseid, • Eristab liikumishälbed visuaalselt. 		
2. Hindab lihaste omadusi	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab lihaste omadusi käsitsi; • Hindab lihaste omadusi müomeetriga. 		
3. Valdab lihtsamaid massaaživõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • Loob loomaga turvalise kontakti; • Hindab looma seisundi põhjal kas on vaja ja kas on võimalik masseerida; • Rakendab töös lihtsamaid massaaživõtteid. 		
Teemad, alateemad	Looma liikumine Liikumise tunnused Liikumishälbed Lihased Lihaste omadused Massaž ja massaaži võtted Praktilised tööd: 1-3 õpiväljundite kohta		
sh iseseisev töö 18 tundi	Leiab teabeallikatest infot loomade massaaži kohta		
sh praktika	Puudub		
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö		
Hindamine ja hindamismeetodid	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Hindab hobuse liikumist, eristab longet ja jalgade väärasendeid liikumisel 2. Kasutab põhilisi massaaži võtteid		

sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Õppematerjalid	Õpetaja konspekt

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
12	RIIGIKAITSEÕPETUS	2	V. Hanko, R. Lippur
Nõuded mooduli alustamiseks	Puudub		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et mooduli läbinu on teadlik oma riigikaitsealastest kohustustest ja õigustest ning kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1) Tunneb Eesti riigikaitse laia käsitluse põhimõtteid, eesmärki ning üldist korraldust ja on valmis tegutsema enda võimalustest ja kohustustest lähtuvalt, ka kutsealuse ja reservväelasena 2) Tunneb Eesti sõjaajaloo tähtsamaid sündmusi ja nende mõju ning tagajärgi Eesti ühiskonna arengule ja oma lähedastele; analüüsib peamisi aktuaalseid rahvusvahelisi probleeme ja nende mõju Eesti ühiskonnale 3) väärtustab kaitsevälase elukutset, kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ning selle eriorganisatsioonides	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab Eesti riigikaitse laia käsitluse põhimõtteid, eesmärki ning üldist korraldust, toetudes riigikaitse alusdokumentidele; • leiab ja kasutab vajaduse korral riigikaitseesse puutuvat olulist infot, sh Eesti riigikaitse üldist korraldust reguleerivaid õigusakte; • selgitab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhijooni rahvusvaheliste suhete ning Euroopa julgeoleku kontekstis, iseloomustab Eesti rolli NATO-s; • nimetab Eesti peamisi julgeolekuriske ning kirjeldab erinevaid hädaolukordi; selgitab, kuidas korraldatakse elanikkonnakaitset; • leiab infot oma kohustuste kohta kutsealuse ja reservis oleva isikuna portaali eesti.ee vahendusel; • kirjeldab enda võimalusi ja kohustusi riigi kaitsmisel; • nimetab siseturvalisuse tagamisega tegelevaid organisatsioone ja nende ülesandeid; • kirjeldab kodanikuühenduste eesmärke ja ülesandeid ning nendega liitumise võimalusi. • selgitab näidete kaudu, kuidas sõjapidamine on ajaloo jooksul muutunud; 		

4) tunneb rivilise liikumise ja relvaõppe, sh ohutuse põhialuseid; sooritab ohutult tiirulaskmise praktilisi harjutusi juhendaja kontrolli all; tunneb kaitsevaelist rutiini ja päevaplaani; orienteerub iseseisvalt maastikul kaardi ja kompassiga, osaleb välilaagri rajamisel ja seal elamisel, arvestades keskkonnakaitse põhimõtteid ning norme

5) käitub ohutult; oskab käituda ohu- ja kriisiolukordades ning abistada abivajajaid oma võimaluste piires

Jaotus tundides:
teoreetiline töö: 21
praktiline töö: 29
iseseisev töö: 2
kokku: 52

- nimetab Eesti ja Euroopa sõjaajaloo tähtsamaid sündmusi (I ja II maailmasõda ning Vabadussõda), nende põhjusi maailma ajaloo kontekstis, analüüsib nende sõdade tagajärgi ja mõju Eesti ühiskonna arengule ja inimeste saatusele;
- nimetab Eesti riigikaitse taasloomise olulisemaid sündmusi;
- nimetab nüüdisaja julgeoleku riske ja ohte;
- iseloomustab ja võrdleb erinevaid rahvusvahelisi sõjalisi kriise ja relvakonflikte, analüüsib nendega seotud arenguid ning kirjeldab nende reguleerimiseks ja ohjamiseks kasutatavaid meetodeid, sh rahvusvahelised missioonid ja operatsioonid;
- nimetab peamisi julgeolekuga tegelevaid organisatsioone ja iseloomustab nende rolli rahvusvaheliste sõjaliste kriiside ja relvakonfliktide lahendamisel;
- selgitab Eesti osalust rahvusvaheliste sõjaliste kriiside ja konfliktidega kaasnenud rahvusvahelistel missioonidel ja operatsioonidel;
- kirjeldab kaitseväe ja Kaitseliidu struktuuri;
- toob näiteid kaitseväe ja Kaitseliidu ülesannete kohta;
- nimetab kaitseväe väe- ja relvaliike;
- kirjeldab riigikaitstes vabatahtlikuna osalemise võimalusi;
- eristab kaitseväe vormiriietuse, auastmetunnused ja eraldusmärgid;
- kirjeldab kaitseväe ja Kaitseliidu traditsioone ning sümboolikat;
- kirjeldab kaitseväekohustuslase õigusi ja kohustusi
- kirjeldab kaitsevaelase elukutset ning teab ohvitseriks ja allohvitseriks õppimise võimalusi;
- selgitab rivikorra kujunemise ajalugu, kasutamise vajadust ja tähtsust;
- demonstreerib esmaseid rivivõtteid paigal ja liikumisel kolonnis ning järgib käsklusi;
- tegutseb ühtse meeskonnana organiseeritult jao ja rühma koosseisus;
- käitub lasketiirus turvaliselt laskmiskäskluste järgi; võtab õpetaja käsul laskeasendeid ning kasutab õiget päästmistehnikat.
- kirjeldab, milliseid topograafilisi kaarte ja mis eesmärgil Eesti kaitseväes kasutatakse;
- orienteerub kaardi ja kompassi abil vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul ning liigub mööda etteantud marsruuti;
- määrab kaardil direktsiooninurga, maastikul kompassi abil asimuudi ja kaitseväe kaardil UTMi koordinaate;
- kasutab peamisi moondamise ning varjatud liikumise võimalusi erineval maastikul ja erinevas valguses, nimetab õist orienteerumist piiravaid tegureid;
- rajab välilaagri ja täidab välitingimustes toitlustamise ja hügieeni reegleid;
- tegutseb meeskonna koosseisus kaaslas abistavalt ja toetavalt;
- väldib ohtusid ning kaitseb ennast ja abivajajaid võimalike ohtude eest;
- kirjeldab, kuidas valmistuda kodus nädalaseks iseseisvaks hakkamasaamiseks elutähtsate teenuste katkestuste (elekter, side, kütte, veevarustus jmt) korral;
- oskab hädaolukorras käituda ja ennast ning teisi abistada vigastuste, traumade, haigestumiste, erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral; oskab kutsuda abi;

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab otsida teavet ohtudest nii kodukandis kui ka välisriiki reisisid; • kasutab elupäästva ja jätkuva esmaabi võtteid ning erinevaid kannatanu transportimise võtteid.
Teemad, alateemad	<p>Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika. Riigikaitse lai käsitlus ja elutähtsad teenused. Elanikkonna kaitse põhimõtted. Eesti julgeolekuriskid. Eesti osalemine NATOs; NATO kollektiivse kaitse põhimõtted.</p> <p>Eesti kaitsejõud ja väeliigid. Reservväelase ja kutsealuse kohustuse; teenistus reservis; kutsealusena arvele võtmine ja tervises seisundi hindamine.</p> <p>Ametkondade, ühenduste ja igaühe roll turvalisuse tagamisel. Riskikommunikatsioon</p> <p>Sõjanduse osa ühiskonna ajaloos. Eesti sõjaajalugu üldise sõjaajaloo kontekstis. Eesti riigikaitse taastamine.</p> <p>Rahvusvahelised sõjalised kriisid ja relvakonfliktid 20. sajandi teises pooles valitud näidete toel. Nüüdisaegsed rahvusvahelised relvakonfliktid ja nende ohjamine. Psühholoogiline kaitse.</p> <p>Eesti kaitsejõudude struktuur ja ülesanded. Kaitseväge ja Kaitseliidu sümbolika ning traditsioonid Kaitseväelase elukutse</p> <p>Ajateenistus ja asendusteenistus;</p> <p>Vaidluste lahendamine ja vastutus.</p> <p>Rivikord ja praktiline riviõpe; Üksiksõduri riviõpe; Jagu koondrivis; Rühma koosseis</p> <p>Isiklik ja rühmavarustus. Rännak üksuse koosseisus ja üksikvõitleja liikumine maastikul</p> <p>Relvad ja relvasüsteemid Eesti kaitseväes. Lasu sooritamist mõjutavad tegurid. Ohutusnõuded ja esmaabi</p> <p>Kompass, magnetiline asimuut ja direktsiooninurk. Kaardi orienteerimine, maastikul orienteerumine, käsi-GPSi kasutamine.</p> <p>Välilaagri rajamine ja eluolu välitingimustes. Toitlustamine ja hügieen välitingimustes</p> <p>Kodu, vabaaja ja liiklusohutus. Isiku ja vara kaitse.</p> <p>Võimalikud hädaolukorrad Eestis ning tegutsemine nende korral</p> <p>Elupäästev esmaabi. Esmaabi vigastuste, traumade, haigestumiste, erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral</p> <p>Häta sattumine välisriigis. Riskikommunikatsioon</p>
iseseisev töö	<p>Ohututehnika lasketiirudes tundmaõppimine.</p> <p>Kaitseväge auastmete tundmaõppimine.</p> <p>Kirjalik tagasiside „Riigikaitseõpetuse“ mooduli läbiviimise kohta</p>
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Loeng, arutelud, vestlus, paaris- ning rühmatööd, praktilised õppused, õppekäigud, iseseisev töö
Hindamine	Mitteeristav
sh hindekriteeriumid	Hindekriteeriumid esitatakse konkreetse hindamisülesande juures mooduli rakendumisel

sh hindamise meetodid	Hindamisülesanne: 1. praktiline sooritus (rivivõtete demonstreerimine, sooritab tiirulaskmise harjutusi juhendaja kontrolli all, annab harjutusülesannetes esmaabiabi, sh elupäästvat abi, kasutab esmaseid kaitsevahendeid); 2. iseseisev töö (tunneb ja järgib relvadega ümberkäimise ohutus eeskirju ja –nõudeid, tunneb kaitseväge auastmeid, esitab kirjaliku tagasiside „Riigikaitse“ mooduli läbiviimise kohta); 3. riigikaitse laagris osalemine (kasutab ning hooldab isiklikku ja rühma varustust, osaleb välilaagri paiknemis-, söögi- ja hügieenialade ettevalmistavatel tegevustel, orienteerub maastikul ja vajadusel varjudes maastikul, osaleb rännakul).
Mooduli kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste, praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust õppeprogrammis taotletavatele õpitulemustele. Nii teoreetilist kui ka praktilist kursust hinnates arvestatakse ainealaste teadmiste ja oskuste taset, aktiivsust osalemisel praktilises tegevuses ning vastutustunnet ja kaaslaste toetamist ühistegevuses ja rühmatöös. Laagris hinnatakse praktilist tegevust.
Õppematerjalid	„Riigikaitse. Õpik gümnaasiumidele ja kutseõppeasutustele“, Avita 2019. „Reservväelase teatmik“, Eesti kaitseväge 2015 laiendatakse õpikeskkonda: muuseum, lasketiir õppetegevus välilaagris viiakse läbi päevaplaani alusel. Välilaagris on välitingimused: maastik, harjutusväli, lasketiir, väliõõbimise korral isiklik ja rühmavarustus; orienteerumisevahendid, esmaabi õppevahendid, matkevahendid näitlik õppematerjal; plakatid, joonised, relvad, laskemoon. Ajakirjandusväljaanded Riigi Kaitse, Diplomaatia, Kaitse Kodu, Sõdur, Sõdurileht

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
13	LIIKLUSÕPETUS	3	Luhtmaa, Rimmel
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised, oskused ja hoiakud vastavalt sõiduauto juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Teab ja järgib liiklusõigusakte ning liiklusohutusnõudeid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Selgitab ja analüüsib liiklusõigusaktides sätestatud; • Lahendab iseseisvalt liikluste ja analüüsib tulemusi. 		

2. Tunneb sõiduautole esitatavaid tehnilisi nõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • Teostab iseseisvalt sõiduauto igapäevase tehnilise seisukorra kontrolltoimingud.
3. Juhib sõiduautot ohutult	<ul style="list-style-type: none"> • Juhib sõiduautot sujuvalt ja ohutult; • Peab kinni liiklusohutuse nõuetest.
4. Tunneb ja rakendab esmaabivõtteid	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ja rakendab esmaabivõtteid.
Teemad, alateemad	<p>Liiklus kui süsteem ohutu liiklemise põhimõtted teiste liiklejatega arvestamine sõiduki turvalisus inimene sõidukijuhina</p> <p>Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites sõidujärjekord sõites sõidu eripära, asula teel, asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine käitumine liiklusõnnetuse korral</p> <p>Möödasõit, möödumine ja ümberpõige sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil, kaitslik sõiduviis keskkonda säästev auto kasutamine, säästlik sõit sõiduki juhtimine raskete tee ja ilmaoludes pimedal ajal sõiduki juhtimine- peatumisteedkonna pikkust mõjutavad tegurid</p> <p>Sõiduki tehniline kontroll sõidukile esitatavad nõuded juhi tööasend ja varustus sõiduki käsitlemine</p> <p>Sõiduauto juhtimine sõit vähese liiklusega teedel reguleerimata ristmike ületamine lihtsamate reguleeritud ristmike ja raudteeülesõidukohtade ületamine peatumine ja parkimine keerulisemate reguleeritud ristmike ületamine eriradade kasutamine ringliiklusega ristmike ületamine maantee sõit möödasõit, möödumine ja ümberpõige sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal keskkonda säästev sõiduki juhtimine</p>

Teemad, alateemad	pimeda ajal sõiduki juhtimine sõiduki juhtimine libedal Esmaabi andmine Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta
iseseisev töö 18 tundi	Liiklustestide läbitöötamine
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Loeng, arutelu, rühmatöö, praktilised ülesanded, analüüs, õppesõit.
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Liiklustestide lahendamine 2. Sõiduauto tehniline kontroll 3. Esmaabi rakendamine. 4. Sõiduauto ohutu juhtimine.
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Test, praktiline töö, analüüs, probleemsituatsiooni lahendamine, praktiline töö
Õppematerjalid	Liiklusseadus Liikluskindlustusseadus Liiklustestid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
14	ÕPIOSKUSED	2	E. Rõuk
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane juhib ise oma õppimist		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

<p>Õpilane: 1. Kavandab oma õppimist, seab eesmärgid lähtuvalt õpiprotsessist</p>	<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teadvustab õpitava laiemat konteksti ja õppimise vajadust; • Eesmärgistab oma tegevused; • Paneb oma tegevused tähtsuse järjekorda ja planeerib oma tegevused; • Koostab päevakava ja peab sellest kinni; • Koostab isikliku õppimisplaani.
<p>2. Valib õppimiseks sobiva õpistiili ja meetodi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Testib ennast; • Sõnastab soovitud tulemused; • Kasutab aja planeerimisel päevikut ja/või kalendrit; • Valib omale sobiva tempo õppimiseks; • Valib omale sobivad õpistiilid ja meetodid ja kavandab oma õppimist; • Seostab ja korrastab õpitud teadmised õppeainele või õppeteemadele vastavalt.
<p>3. Analüüsib oma õpitulemusi ja vajadusel muudab oma tegevusi õppimisel</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb saavutatud tulemusi soovitud tulemustega; • Teeb õpitulemuste analüüsi lähtuvalt oma õpiplaanist; • Märkab oma õpiplaanis vigu ja teeb parandused; • Muudab tegevusi õppimise kavandamisel; • Hindab oma õppimise tulemuslikkust.
<p>4. Loeb, mõistab, analüüsib ja seostab seotud (teabe- ja ilukirjandustekste) ja sidumata tekste (tabel, graafik, diagramm)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valib ja hindab kriitiliselt kasutatavaid infoallikaid ja neis esitatud teavet; • Leiab saadud informatsioonile rakendamise võimalusi, kasutab seda probleemide lahendamiseks ja arukate otsuste tegemiseks; • Avaldab ja põhjendab oma arvamust, loob seoseid, analüüsib ja toob näiteid; • Leiab tekstides esitatud sõnumitele alternatiive ning loob seoseid teiste valdkondade, varasemate teadmiste ja kogemustega; • Tajub graafiliselt esitatud informatsiooni tervikuna, võrdleb seda süsteemselt, teeb järeldused ja loob seosed oma varasemate teadmiste ja kogemustega; • Töötab erinevate juhendite alusel.

Teemad, alateemad	<p>ÕV1 Õppimise motiveerimine Õpitahe- ja õpihuvi Saavutusmotiiv Aja planeerimine Prioriteedid Õpiplaan Päevaplaan</p> <p>ÕV2 Õppimise kui töö organiseerimine Ajakasutus Õppimishügieen ja õpikeskkond Õpistiilid</p> <p>ÕV3 Enesekontroll ja hindamine läbi õpitulemuste Enesevaatlus Eneseanalüüs Enesekontroll- ja juhtimine</p> <p>ÕV4 Funktsionaalne lugemisoskus Lugemis-, kirjutamis-, kõnelemis-, kuulamis-, arutamise-, mõõtmise ja vaatlusoskus. Probleemide lahendamise oskus. Loov mõtlemine. Ideede ja informatsiooni tõlgendamine ja lõimimine. Õpiku, sõnastiku ning arvuti kasutamise oskus. Teabetekstide ja matemaatiliste tekstide analüüsimine. Juhendite lugemine</p>
iseseisev töö 12 tundi	Õpimapp, mis on koostatud kirjaliku juhendi alusel ja mis sisaldab töölehti, harjutusvara, tekste ja teisi jaotusmaterjale.
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Praktiline harjutus, analüüs, loovharjutus, tekstiliikide eristamine ja analüüs, rühmatöö, ideeskeem, kordamine
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Hindamisülesanne: Õpimapp ja selles olevad kirjaliku juhendi alusel koostatud tööd, töölehed, harjutusvara, tekstid ja teised jaotusmaterjalid. Õpimapp esitatakse elektroonilises keskkonnas Google Drive.
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Küsimustik, eneseanalüüsi lehed, tekstülesanded

Õppematerjalid	<p>„Üldoskused. Õpilase areng ja selle soodustamine koolis“, Tartu Ülikooli Õppekava Arenduskeskus, 2005 Kull ,M ;Saat, H „Sotsiaalsete toimetulekuoskuste õpetus“ Õpetajaraamat 7.-9.klassile ja gümnaasiumile. Tallinn: Ilo, 2004 Pedastsaar, T. „Õppima õppimine“ http://kool.kng.edu.ee/kooli_failid/Materjalid_opetajatele/L6imingukoogumik/oppima_oppimine.pdf Õpioskused. http://lepo.it.da.ut.ee/~lehti/opidisain/ptk1/index.html Pillike, E. „Õppimisoskused“ https://www.tlu.ee/sites/default/files/%C3%95ppeosakond/oppimisoskused.pdf Kurisoo, M. „Õpimapp: koostamise ja hindamise juhend“</p>
----------------	---

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
15	EESTI KEEL	2	E. Rõuk
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane õpilane mõistab loetud tekste ning väljendab ennast emakeeles nii suuliselt kui kirjalikult selgelt ja arusaadavalt ning tuleb toime esitluse läbiviimisega, mis lähtub sihtrühma eripärast ja eesmärgist, kasutades selles IT alaseid vahendeid		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust valdkonnaga seotud teemadel.	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Demonstreerib erinevad võtteid, mida kasutatakse nii suulistes kui ka kirjalikes tekstides. Töötab nii juhendamisel kui iseseisvalt läbi erialase terminoloogia; • Kirjutab individuaalselt vastavalt etteantud valdkondlikel teemadel lihtsamaid lühikokkuvõtteid, kasutades erialast terminoloogiat ning esitab selle kasutades sobilikke IT-vahendeid auditooriumi ees; 		

<p>2. Mõistab ja selgitab valdkonnaga seotud tekste ja sageli kasutatavaid erialaseid väljendeid.</p> <p>3. Põhjendab ning selgitab oma valdkonnaga seotud seisukohti ning tegevusi.</p> <p>4. Koostab erialast terminoloogiat nõudvaid ametialaseid kirju ning vastab lihtsamatele pöördumistele, osaleb tööülesandeid puudutavas suhtluses ja kirjavahetuses.</p> <p>5. Valmistab ette arvutis toetava kõneteksti koos illustreeriva abimaterjaliga ja viib läbi sihtrühma eripärast ning eesmärgist tuleneva esitluse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab ja selgitab valdkonnaga seotud tekste ja sageli kasutatavaid erialaseid väljendeid; • Põhjendab ning selgitab oma valdkonnaga seotud seisukohti ning tegevusi; • Koostab erialast terminoloogiat nõudvaid ametialaseid kirju ning vastab lihtsamatele pöördumistele, osaleb tööülesandeid puudutavas suhtluses ja kirjavahetuses; • Valmistab ette arvutis toetava kõneteksti koos illustreeriva abimaterjaliga ja viib läbi sihtrühma eripärast ning eesmärgist tuleneva esitluse.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p><i>I kursus</i></p> <p>KEEL SUHTLUS- JA TUNNETUSVAHENDINA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Suulise ja kirjaliku suhtluse ja teksti erinevused. 2. Kirjakeel ja kõnekeel, oskuskeel murdekeel ja släng. 3. Keeleline etikett, sh virtuaalkeskkonnas. <p>SÕNAVARA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sõnavara rikastamise võimalused 2. Keele kujundlikkus ja loov keelekasutus 3. Kriitiline ja teadlik lugemine. Fakti ja arvamuse eristamine. 4. Oma seisukoha eetilise ja asjakohane sõnastamine <p><i>II kursus</i></p> <p>FUNKTSIONAALNE LUGEMINE JA KIRJUTAMINE (20)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjutamise eesmärk, teksti ainestik, materjali kogumine ja süstematiseerimine. 2. Teksti ülesehitus ja selle sidusus. Lõigu ülesanne. 3. Oma teksti toimetamine ja pealkirjastamine. Tüüpilised stiilivead. <p>AMETIKEEL</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teabeotsing. 2. Seotud ja sidumata tekstid (nimestikud, tabelid, graafikud...). 3. Lihtsamad tarbetekstid, ametikirjad 4. Õigekirjaoskuse parandamine ja kinnistamine

iseseisev töö 12 tundi	Netisõnavara analüüs (erialase sõnavara analüüs) Koostab ettekandeid/dialoge/situatsioone vastavalt etteantud lihtsamatel teemadel (rollis kirjutamine: kirjutatakse mõne isiku keele- või sõnavarakasutusest; pankur, ärimees, talunik, vms) Koostab korrektses eesti keeles ametikirju		
praktika	Puudub		
Õppemeetodid	Rollimäng, praktiline harjutus, analüüs, loovharjutus, tekstiloomes, tekstiliikide eristamine ja analüüs, rühmatöö, ajurünnak, mõistekaart		
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Keel suhtlus- ja tunnetusvahendina 2. Sõnavara 3. Funktsionaalne lugemine ja kirjutamine 4. Ametikeel		
sh hindekriteeriumid	Eristav hindamine		
	Rahuldav	Hea	Väga hea
	õpilane on saavutanud kõik õpiväljundid lävendi tasemel;	õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite eesmärgipärane kasutamine	õpilane on saavutanud õpiväljundid lävendit ületaval tasemel, mida iseloomustab väljundite iseseisev, eesmärgipärane ja loov kasutamine
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite 1 - 5 aritmeetilise keskmisena sh täidetud iseseisvad tööd		
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu		
Õppematerjalid	Internet, virtuaalsed keeleabi allikad http://portaal.eki.ee/ Eesti õigekeelsussõnaraamat : 2013 / Eesti Keele Instituut ; koostanud Tiiu Erelt ... [jt.] ; toimetanud [ja eessõna:] Maire Raadik ; [kaane kujundanud Anna Kaarma] Eesti keele käsiraamat (1997). Erelt, Mati. Tallinn : Eesti Keele Instituut, 1997 (Tallinn : Pakett). 617, [1] lk. : ill. ; 21 cm. Võõrsõnade leksikon (2012). [Tallinn] : Eesti Keele Instituut ; Valgus, 2012 ([Tallinn] : Pakett). 1210, [3] lk. ; 25 cm. Eesti ametikeel (2006). Kuhhi, Merike. [Tallinn] : Ilo, 2006 (Tallinn : Iloprint). 168 lk. : ill. ; 24 cm. Kutseõpe.		

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
16	MATEMAATIKA	2	E. Sissas
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane kasutab oma matemaatikateadmisi elus edukalt toimetulekuks		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Kasutab õpitud matemaatikateadmisi ja oskusi uutes situatsioonides ning eluliste ülesannete lahendamisel, analüüsid ja hinnates tulemuste tõepärasust	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • sõnastab ülesande mõtte, toob/kirjutab välja andmed, määrab otsitavad suurused toob/kirjutab välja vajalikud seosed ja valemid; • kirjeldab lahenduskäiku, vajadusel illustreerib seda joonisega/skeemiga, teeb vajalikud arvutused, vormistab lahenduskäigu, kontrollib lahenduskäigu õigsust • kasutab vajadusel õpetaja koostatud juhendmaterjale ja näpunäiteid ülesande õigeks lahendamiseks; 		
2. Kasutab vajadusel erinevaid teabeallikaid ning saab aru erinevatest matemaatilise info esitamise viisidest 3. Koostab matemaatikat teiste õppeainetega, kasutades õppimisel oma matemaatikaalaseid teadmisi ning oskusi 4. Esitab oma matemaatilisi mõttekäike loogiliselt, väljendades oma mõtet selgelt ja täpselt nii suuliselt kui kirjalikult 5. Kasutab matemaatika võimalusi enda ja teiste tegevuse tasuvuse ning jätkusuutlikkuse hindamise	<ul style="list-style-type: none"> • teeb järeldusi tulemuse tõepärasuse kohta, lähtudes igapäevaelust; • kasutab vajaliku teabe leidmiseks nii paberkandjal kui ka internetis leiduvaid teabeallikaid; • leiab tekstist, tabelist, jooniselt, graafikult, diagrammilt vajaliku info; • kasutab muutumist ja seoseid käsitlevat matemaatikat, võrdleb erinevaid suurusi; • valib ja kasutab ülesannete lahendamisel ülesande sisust lähtuvalt õigeid valemeid ja matemaatilisi sümboleid; • kasutab analoogiat objektidevaheliste seoste leidmiseks; • kasutab loogikat etteantud probleemide lahendamisel ning eristab olulist ebaolulisest; • teab ja kasutab funktsiooni esitusviise; • selgitab funktsioonide omadusi; • teeb vahet aritmeetilisel ja geomeetrisel jadal, seostab jadasid elulisusega. 		
Teemad, alateemad	Funktsioonid Funktsiooni mõiste, määramis- ja muutumispiirkond. Funktsiooni graafik, esitusviisid. Funktsiooni nullkohad, positiivne ja negatiivne piirkond. Ekstreemumid, kasvamine ja kahanemine. Jadad Arvujada mõiste. Jada üldliige, aritmeetiline ja geomeetiline jada. Jada geomeetiline kujutamine.		
iseseisev töö 12 tundi	Funktsioonide joonestamine programmiga wiris ja geogebra Jadade kujutamine graafiliselt - esitus		

praktika	Puudub
Õppemeetodid	Loeng- arutelu, analüüs, ülesannete lahendamine, rühmatöö, töö arvutiklassis
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Funktsioonid 2. Jadad
sh hindekriteeriumid	<p>Funktsioonid</p> <p>„3“ Tunneb mõisteid, oskab joonestada graafikuid arvutis. Oskab leida valemiga lineaar- ja ruutfunktsiooni määramispiirkonda, nullkohti, negatiivset ja positiivset piirkonda. Vajab õpetajapoolset juhendamist.</p> <p>Jadad</p> <p>„3“ Tunneb mõisteid, arvutab jada üldliikmeid ja summat jada n- esimesele liikmele. Vajab õpetajapoolset juhendamist.</p> <p>„4“ Teab paaritu ja paarisfunktsiooni tingimust. Suudab skitseerida arvuti abita lihtsamaid funktsioone. Leiab kasvamis - ja kahanemisvahemikke.</p> <p>„5“ Teab funktsiooni ekstreemumite tähendust, suudab valemite abil määrata funktsiooni omadusi joonist kasutamata.</p> <p>„4“ Avaldab jada üldliikme ja summa valemist otsitavaid suursi. Lahendab lihtsamaid jadade tekstülesandeid.</p> <p>„5“ Lahendab keerulisemaid tekstülesandeid. Kujutab jadasid graafiliselt.</p>
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on eristav Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite 1 - 5 aritmeetilise keskmisena sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Kontrolltöö
Õppematerjalid	<p>Lepmann, L., Lepmann, T., Velsker, K. Matemaatika 10. klassile. Tallinn: Koolibri, 2000.</p> <p>Lepmann, L., Lepmann, T., Velsker, K. Matemaatika 11. klassile. Tallinn: Koolibri, 2001.</p> <p>Tõnso, T., Veelmaa, A. Matemaatika 10. klassile. Tallinn: Mathema, 1998.</p> <p>Levin, A., Tõnso, T., Veelmaa, A. Matemaatika 11. klassile. Tallinn: Mathema, 1995.</p> <p>http://torva.edu.ee/~valdeko/arv/arvusys.htm</p> <p>http://funktsioon.weebly.com/funktsioonide-uurimine.html</p> <p>www.staff.ttu.ee/~puusemp/Leal.doc</p> <p>http://arvutaja.blogspot.com/2012/09/aritmeetiline-jada.html</p> <p>http://korjus.eu/opik/osa3.pdf</p> <p>http://opetaja.edu.ee/kyllin/materjalid/Aritmeetiline_jada.pdf</p>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
17	SÖÖDATOOTMINE	3	A. Kalmus, M. Kõbu
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised sööda tootmisest ja seda mõjutavatest teguritest Eestis.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Arvestab rohumaaade vajaduse sööda tootmiseks ning rajab ja uuendab rohumaid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Eristab heintaimi ja nende seemneid ning tunneb nende omadusi ja kasutusvõimalusi; • Tunneb rohumaaade tüüpe, arvestab rohumaaade vajaduse sööda tootmiseks; • Tunneb rohumaaade pealtparandamise võtteid; • Valmistab maa ja seemned külviks ette lähtudes kasutatavast tehnoloogiast/kultuurist ja etteantud juhistest; • Seadistab vastavalt juhistele kasutatava tehnika; külvab heinaseemnesegu vastavalt juhistele. 		
2. Hooldab ja kasutab rohumaid ning varub rohusööda	<ul style="list-style-type: none"> • Hooldab niidud ja karjamaad arvestades kasvavaid kultuure; • Tunneb söödavarumise tehnoloogiaid; • Varub rohusööda ning hindab selle kvaliteeti. 		
Teemad, alateemad	Heintaimed Kõrrelised ja liblikõielised heintaimed, liikide iseärasused ja kasvunõuded Rohumaad Kliimatiliste tingimuste sobivus rohumaaaviljeluseks; muldade sobivus rohumaaaviljeluseks Taimede kasvu, arengu ja saagi kujunemise mõjurid. Rohumaade tüübid ja kasutusvõimalused; kultuurniidud ja kultuurkarjamaad, nende hooldamine, kasutamine, rohumaaade rajamine uuskülviga ja pealtparandamine Söödatootmine Sileerimine –mikroorganismid silo käärimisel, heintaimede sileeruvus, silo kindlustuslisandid, säilitamine Heina tegemine Rohusöötade kvaliteet Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta		
iseseisev töö 18 tundi	Õppematerjali leidmine, kogumine ja läbitöötamine arvutis Masinate tööjuhendite läbitöötamine		
praktika	Puudub		
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö		

Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Enamlevinud kõrreliste ja liblikõieliste heintaimede ning nende seemnete tundmine 2. Söödatootmiseks kasutatava tehnika seadistamine ja hooldamine juhise alusel
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	Moodle e- kursused: M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK M-M. Urve „Hobuste söötmine“ JKHK Moodle e-õpiobjekt: M-M Urve „Hobuste söötmisnormid ja söödaratsioonide koostamine“ 2009 A. Olt „Silo keemiline koostis ja toiteväärtus“ Tartu 2013 A. Bender „Eritüübiliste rohumaade rajamine ja kasutamine, I ja II osa.“ Jõgeva, 2006, 756 lk

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
18	TÖÖOHUTUS, TURVALINE TÖÖKESKKOND JA ESMAABI	3	E. Laurson, H. Luhtmaa
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpilane rakendab töötervishoiu- ja tööohutusalaseid teadmisi ning korraldab ettevõttes töötervishoiu- ja tööohutusalaseid töid.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Teab ja selgitab töökeskkonnaga ja tööolmega seonduvaid ohte ja riske	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Teab ja selgitab töökeskkonnaga ja tööolmega seonduvaid ohte ja riske; • Selgitab tööõnnetuse ja kutsuhaigestumise põhjuseid, nende ennetamise võimalusi ning täidab vastavasisulist dokumentatsiooni. 		
2. Tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korralduse nõudeid riigi ja ettevõtte tasandil	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub tööseadusandluses, töökeskkonna süsteemis ning riikliku järelevalve tavades; • Tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korraldamise nõudeid ettevõttes; • Kirjeldab sisekontrolli läbiviimist, töötervishoiu ja tööohutuse tegevuskava ning töötajate sisekontrolli kava koostamist. 		

3. Koostab riskianalüüsi, hinnates riske ning nende ohjamise abinõusid	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab riskianalüüsi arvestades töökeskkonna ohutegureid (füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised) ning nende mõju tervisele; • Kirjeldab riskide hindamise meetodeid ning nende ohjamiseks kasutatavaid abinõusid (tule- ja elektriõhutus ettevõttes, ergonoomika jm).
4. Kirjeldab esmaabi olemust ja annab esmaabi	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab kannatanu seisundit ja otsustab järgneva tegevuse; • Elustab kannatanu vastavalt situatsioonile; • Peatab verejooksu ja kutsub vajadusel kiirabi; • Selgitab haavade tekke põhjused ning seob haavad; • Iseloomustab traumasid ja luumurde ning nendega seonduvaid ohte. Fikseerib luumurru ja kutsub kiirabi; • Hindab füüsiliste ja keemiliste traumade ulatust ning raskusastet. Võimalusel annab esmaabi.
Teemad, alateemad	<p>Töökeskkonna ohutus Töökeskkonna mõiste. Töökeskkonnas esinevad ohud. Töökeskkonna ohutegurid, nende mõju tervisele (füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised ja psühholoogilised ohutegurid). Tööohutus kalakasvanduses erinevates tööprotsessides ja masinate ning seadmete käsitsemisel. Ergonoomia. Tööolme Riskianalüüs. Riskianalüüsi mõiste. Riski hindamise meetodid. Riskide ohjamise abinõud. Töötervishoiu ja tööohutuse korralduse õiguslikud alused Töötervishoiu ja tööohutuse korraldus riigi tasandil (struktuur töökeskkonnasüsteemis, riiklik järelevalve) ja ettevõtte tasandil (tööandja ja töötaja kohustused ning õigused, töökeskkonnaspetsialist, töökeskkonnavolinik, töökeskkonnanõukogu). Koostöö. Sisekontroll. Töötervishoiu ja tööohutuse tegevuskava. Töötajate tervisekontroll. Õnnetusohu. Tööõnnetus ja kutsehaigestumine. Tööandja ja töötaja vastutus</p> <p>Esmaabi Tegutsemine õnnetuskohal, elustamine, verejooksu peatamine, šokis kannatanu abistamine, esmaabi haavade, luumurdude, liigesevigastuste korral, sidumine esmaabi äkkhaigestumiste korral</p> <p>Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta</p>
iseseisev töö 38 tundi	Tutvub ohutus – ja kasutusjuhenditega 30 tundi Kontrollib esmaabikapi sisu säilivust ja olemasolu 8 tundi
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Arutelu, rühmatöö, harjutused, õppevideo analüüs, juhtumianalüüs

Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: 1. Teadmiste kontroll õpiväljundi nr 1 teemade kohta 2. Lahendab meeskonnatööna situatsioonülesande 3. Koostab riskianalüüsi juhendi abil 4. Elustamine 5. Sidumine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh on täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	suuline vestlus, teoreetiliste teadmiste kontroll, kirjalik töö, praktiline töö
Õppematerjalid	Sotsiaalministeerium. Töökeskkonna käsiraamat http://www.ti.ee/ott/raraamat.pdf Töötervishoiu ja tööohutuse seadus. https://www.riigiteataja.ee/akt/106072012060 Töölepingu seadus. https://www.riigiteataja.ee/akt/122122012030 http://www.tooelu.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
19	T-KATEGOORIA MOOTORSÕIDUKIJUHT	3	K. Kalmus
Nõuded mooduli alustamiseks	Vähemalt B- või C1- kategooria mootorsõiduki juhiluba		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab T- kategooria masinate juhtimiseks vajalikke liiklusalaseid teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi masinate ohutul käsitlemisel ning liiklemisel asulavälisel ning asula teedel, vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt kehtestatud nõuetele.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Käsitleb T-kategooria masina põhi-, lisa- ja abiseadmeid nõuetekohaselt	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Käsitleb T-kategooria masina põhi-, lisa- ja abiseadmeid, tagab masina häireteta juhtimise liikluses, korraldab nõuetekohaselt oma tööd masinal; • Hindab masina tehnilist seisukorda lähtudes liikluse ning töö- ja keskkonnakaitse nõuetest; • Järgib masina tehnohooldusgraafiku õigeaegset täitmist. 		

<p>2. Juhib T- kategooria sõidukit iseseisvalt ja ohutult jälgides liiklust ja arvestades liiklusseaduse nõuetega</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Juhib T- kategooria sõidukit iseseisvalt, jälgib liiklust, näeb ette võimalikke ohte ning hoiab need ära. Liikleb ohutult erinevates tee- ja ilmaoludes teisi liiklejaid arvestavalt. Traktoriga teedel ja tänavatel liigeldes täidab liiklusseaduse nõudeid; • Tegutseb õigesti liiklusõnnetuse korral.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>Liiklusreeglid ja käitumine liikluses Liiklusreeglid, käitumine erinevates liiklus- ja ilmastikuoludes. Juhi kohustused. Liiklusreeglite nõuded, liikluskorraldusvahendite tähendus. Sõiduki asukoht liikluses.</p> <p>Masina ehitus Masina ja masina mootori erinevate süsteemide, seadmete ning mehhanismide töötamise põhimõtted.</p> <p>Masina korrashoid, töökaitse ja ohustehnika Masinate korrashoiu põhimõtted, tööõiguse ja töötervishoiu alused, tööohutuse ja keskkonnakaitse nõuded.</p> <p>Liiklusohutus Üldteadmised liiklusohutusega seonduvast.</p> <p>Liikluspsühholoogia Üldteadmised liikluspsühholoogiast, inimese psühhofüsioloogilised omadused, liiklusohutust mõjuvad tegurid ja isikuomadused.</p> <p>Liiklusalased lisanõuded ja eeskirjad Masinajuhi ohte ennetavad ja keskkonda säästvad hoiakud.</p> <p>Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta 5 tundi</p> <p>Masina käsitlemine, harjutused õppeväljakul vastavalt traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele lisa 4 alusel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - töötervishoiu, tööohutuse - ja keskkonnakaitse nõuded enne masina käivitamist; - masina juhthoovad, nende otstarve, mootori ohutu käivitamine; - ohutud juhtimisvõtted; - masinaga manööverdamine erinevate käikude kasutamisel; - sõit haagise või agregaadid juurde, haagise ohutu haakimine ning sõit haakeseadmega. <p>praktiline sõit liikluses, ohutus maanteel ja asulas, vastavalt traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi liiklusalastele kvalifikatsiooni nõuetele lisa 5:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sõit liiklusvoos (gabariidid, aeglane sõiduk, kiirus, teiste liiklejatega arvestamine); - ristmike ületamine; - sõit ühesuunalisel teel; - peatumine ja parkimine; - möödasõit ja tagasipööre; - vähekaitstud liiklejad, nende ohutuse tagamine. <p>Sõit erioludes</p> <ul style="list-style-type: none"> - sõit udus, vihmas, lumesajus ja pimeajal; - kooli sõidueksam.

iseseisev töö 46 tundi	Teadmiste täiendamine kooli poolt väljastatud temaatilise õpimapi läbitöötamise käigus
praktika	Puudub
Õppemeetodid	Kontaktõpe. Loeng, vestlus, praktiline töö, arutelu ja analüüsimine.
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist</p> <p>Teemade hindamisülesanded:</p> <p>1. Teoreetiliste teadmiste kontroll: oskuste, käitumise ja hoiakute tundmine vastavalt T- kategooria juhi kvalifikatsiooninõuetele.</p> <p>Teadmiste test, mis koosneb 60 valikvastustega küsimusest. Testi positiivseks soorituseks on vaja vähemalt 55 õiget vastust</p> <p>2. Praktilise sõidu teostamine ja masina käsitlemine. Tulemust hinnatakse vaatluse teel, jälgides sealjuures kõiki liikluse, töö- ja keskkonnakaitse nõudeid</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Teadmiste test, praktiline sõidu ülesanne T kategooria masinaga, vestlus
Õppematerjalid	E-õppematerjalid „Tööohutusnõuded tõstukitega töötamisel“ Konspekt „Traktorid, liikurmasinad ja eritöömasinad koostaja“ Aide Autokool Liiklusseadus, liiklustestid

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
20	HOBUSTE PATSITAMINE	1	M. Juul
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised ja oskused erinevatest patside punumise viisidest ning arvestades hobuse välimikku patsitab laka.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		

Õpilane: 1. Iseloomustab erinevaid punumise viise ja vahendeid lähtudes hobuse välimikust ja eripärast	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Iseloomustab erinevaid punumise viise, vahendeid ja nende kasutamise võtteid, lähtudes hobuse omapärast ja töö eesmärgist; • Hindab visuaalselt hobuse laka hooldamise ja punumise vajadust, leiab nende tegevuse kohta infot eesti ja inglise keelsetest interneti allikatest
4. Valmistab ette hobuse laka ja patsitab laka arvestades ohutusnõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab hobuse laka patsitamiseks ette lähtudes hobuse omapärast, väljaõppe tasemest ja soost; • Patsitab hobuse laka kasutades ettenähtud abivahendeid ja arvestades ohutusnõudeid.
Teemad, alateemad	Laka hooldus (puhastamine, ettevalmistus punumiseks (trimmimine, kitkumine, lõikamine, lamandamine), töövahendid ja käsitsemise võtted). Punutised Hunter patsid Button patsid Banded punutis Running pats Võrk Töövahendid ja töövõtted Võistlused Ettevalmistused võistlusteks, nõuded
iseseisev töö 6 tundi	Õppematerjali leidmine, kogumine ja läbitöötamine arvutis
praktika	Puudub
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1. Erinevate punumisviiside analüüs 2. Hobuse laka punumine arvestades hobuse välimikku
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	S. E.Harris“ Grooming to Win“ 2008, Youtube.com

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
21	GROOMITÖÖ	9	M. Juul
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud on moodulid hobumajanduse alused ja hobuste hooldamine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane mõistab groomitöö põhimõtteid ja meetodikat, groomib hobuseid vastutava isiku juhendamisel igapäevasel treeningul ning võistlustel tagades hobuse heaolu ja inimese turvalisuse.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Groomib hobust igapäevaselt vastavalt etteantud juhiste järgides ohutusnõudeid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Hindab visuaalselt hobuste puhastamise, pesemise ja pügamise vajadust; • Puhastab, peseb ja pügab hobuseid lähtudes hobuste kasutusalast ja pidamisviisist, heaolust ning rakendusala, kasutades selleks ettenähtud töövahendeid; • Valmistab hobused kopeldamiseks ette ja kopeldab hobused vastavalt etteantud juhiste järgides, kasutades kopeldamiseks ettenähtud varustust ning arvestades hobuste ja inimeste turvalisust; • Jooksutab ja jalutab hobuseid vastavalt juhiste järgides sobiva viisi arvestades hobuste väljaõppe taset ja ohutusnõudeid; • Tekitab hobuseid arvestades hobuste vajadust ja ilmastikku. 		
2. Groomib hobuseid igapäevasel enne treeningut, treeningul ja treeningu järgsel ning hooldab treeningvarustust.	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab hobused ratsastajale treeninguks ette valides vastava varustuse ning arvestades hobuste tüüpi ja spordiala; • Abistab treeningu ajal ratsastajat/ratsasportlast vastavalt juhiste järgides; • Hooldab hobuseid peale treeningut lähtudes treeningkoormusest, arvestades hobuste ja inimese turvalisust; • Hooldab treeningvarustust vastavalt ette antud juhiste järgides. 		
3. Groomib hobuseid võistlustel, valmistab ette võistlusinventari, laeb hobuse transpordi vahendisse ja maha ning hooldab võistlus varustust.	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab tegevusplaani võistlusteks lähtuvalt hobusest, võistluse juhendist ja ratsasportlast; • Groomib hobuseid võistlustel arvestades võistlusala ning võistlusjuhendit, lähtudes groomimisel hobuste ja inimeste heaolust ning turvalisusest; • Valmistab hobused transportimiseks ette. Laeb hobused transportivahendisse ja transportivahendist maha, lähtudes hobuste ja inimeste turvalisusest; • Osaleb hobuste transportimise protsessis järgides seadusandlust mille kehtestab Põllumajandus- ja Toiduamet; • Valmistab ette võistlusteks vajaliku inventari ja ratsavarustuse; • Analüüsib oma teadmisi ja oskusi ning tugevusi ja nõrkusi. 		

Teemad, alateemad	<p>Kodus igapäevane hobuse groomimine Hobuse groomimine enne treeningut, treeningul ja peale treeningut. Hobuste groomimine enne võistlust, võistlustel ja peale võistlust Võistlusteks ettevalmistuste tegemine Hobuste transportimine Varustuse hooldamine Võistlus inventari hooldamine ja pakkimine Praktilised tööd: 1-3 õpiväljundite kohta Hobuse hooldamine, groomimine treeningul ja võistlustel</p>
sh iseseisev töö 54 tundi	<p>Koostab arvutis tegevusplaani lähtuvalt hobusest/hobustest, võistluse juhendist ja ratsaspordialast. Plaan sisaldab ajalist graafikut; võistlustele eelneval päeval tehtavaid vajalike toimetusi; varustust mida peab kaasa võtma lähtudes ratsaspordialast; olulisi asju millega peab arvestama enne võistlust, võistlustel ja peale võistlust; võistlus päeva graafikut ja võistlus kulusid.</p>
sh praktika	Puudub
Õppemeetodid	Praktiline töö, analüüs, interaktiivne loeng, küsimuste esitamine ja/või vastamine
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: I aastal 1. Valmistab hobuse ette treeninguks ja hooldab hobust peale treeningut. II aastal 2. Valmistab hobuse ette võistlusteks, hooldab hobust peale võistlus.</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd</p>
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	<p>www.ratsaliit.ee, www.fei.org, www.pta.agri.ee www.ratsanet.ee https://www.proequinegrooms.com https://www.youtube.com/channel/UCGHF9t6H2adKPI7w8FZvTw S. E. Harris“ Grooming to Win“ 2008 M-M. Urve „Hobuste pidamine ja hooldamine“ Türi TMK</p>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
22	TÖÖKULTUUR JA KOOSTÖÖ MULTIKULTUURSES KESKKONNAS	2	M. Mõlter
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õppijal on teadmised ja suhtlemisoskused multikultuurses töökeskkonnas töötamiseks ja projektides osalemiseks, arvestades teiste riikide tavaid, tövõtteid ja – kultuuri.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. Mõistab kultuuriruumi erinevusest, riikide eripäradest ja tavadest tulenevat mõju ühiskonna toimimisele ja töökorraldusele, sh tööandja/organisatsiooni väljakutseid, probleeme ning võimalusi välistööjõu kaasamisel ning enda kui töötaja vastutust (sh oma tööalase karjääri kujundamisel); 2. Mõistab kultuuridevaheliste erinevuste mõju suhtlemisele ja töökorralduste andmisele-täitmisel; 3. Mõistab CV olemust, vajalikkust ja koostamisel korrektse sõnavara ning väljendite kasutamist;	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Valib EU riigi (sh Erasmus+ sihtkohariigid), tuginedes asjakohastele infoallikatele; • Tutvustab meeskonnatööna valitud riigi tausta, analüüsib teadaolevaid kultuurilisi iseärasusi (nimetab võimalikke väljakutseid, ohte/probleeme ja võimalusi organisatsiooni ja välistööjõu jaoks ning kirjeldab selles enda võimalikku kogemust selleks vajalikke teadmisi-oskuseid); • võrdleb enda valitud organisatsiooni sarnase organisatsiooniga Eestis; • koostab kandideerimiseks vajaliku ingliskeelse Europassi CV, kasutades korrektseid termineid 		
4. Kirjeldab rahvusvahelise kogemuse kaudu omandatud uusi erialaseid teadmisi ja oskusi, arvestades õpitavat eriala ja õppetaset; 5. Koostab kogemuse jagamiseks temale sobivat formaati kasutades; 6. Esitleb saadud kogemust, järgides avaliku esinemise põhimõtteid ja head tava.	<ul style="list-style-type: none"> • Planeerib avaliku esinemise iseseisvalt vastavalt etteantud juhendile, arvestades organisatsiooni töökorraldust, eneseanalüüsi tulemust ja erialaseid õpiväljundeid; • Koostab blogi/ postri/ meemi/ video vastavalt juhendile. 		

Teemad, alateemad	<p>Riikide eripärad ja töökorraldused erinevates kultuuriruumides/ piirkondades: Ootused töötajale vs õpilase omandatud teadmised-oskused millega välisriiki töötama asudes arvestada: organisatsiooni/ tööandja motivatsioon ja perspektiiv vs töötaja perspektiiv Kultuuridevaheliste erinevuste mõju suhtlemisel ja korralduste andmisel/täitmisel Elamine, transport, kindlustus Probleemolukordade lahendamine ja koduigatsus</p> <p>Europassi CV Kogemuse jagamise võimalused: pildistamise, filmimise, blogipostituse, meemi vms kujul; kuidas ja mida jälgida kui teha fotosid nutitelefoni, erinevate plaanide kasutamine muutmaks pildiseeriat vaheldusrikkamaks Praktilise kogemuse esitluse koostamine ja esitamine Kogemuse jagamine pildistamise, filmimise, blogipostituse, meemi vms kujul</p>
sh iseseisev töö 12 tundi	<p>Kirjaliku uurimistöö koostamine: kasutab asjakohaseid infoallikaid ja erialast terminoloogiat uurimistöö koostamisel ja esitamisel inglisekeelse Europassi CV koostamine. Materjalide kogumine ja allikate leidmine kirjalike tööde ettevalmistamisel</p>
sh praktika	Puudub
Õppemeetodid	Loeng, arutelu, ajurünnak, eeskonnatöö kirjalike tekstide koostamisel, suhtlussituatsioonide etendamine – probleemõpe, uurimistöö koostamine individuaalselt, paaristöö või rühmatööna, praktiline töö paaristöö/ meeskonnatööna või iseseisva tööna, suuline esitus, ettekanne/esitus
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist Teemade hindamisülesanded: Kirjalik töö – lühiuurimuse koostamine ja suuline esitamine, kasutades erinevaid (sh digitaalseid) suhtlusvahendeid: Otsib riigi, selle eripärade ja tavade kohta informatsiooni Kirjalik töö – välisriigis töötamise ja õppimise kohta meeskonnatööna Kirjalik töö individuaaltööna ingliskeelse CV koostamine Europassi keskkonnas https://europa.eu/europass/et Paaristööna esitluse koostamine rahvusvahelise kogemuse kohta Kirjalik töö - blogi</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd</p>
sh hindamismeetodid	Paaristöö, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs

Õppematerjalid

<https://ikhk.ee/et/opiranne>

<http://erasmuspluss.ee/>

<https://europa.eu/europass/et/create-europass-cv>

<http://haridus.archimedes.ee/kajastustekonkurss-opiranne-euroopasse-ja-tagasi>

<https://archimedes.ee/archimedese-blogi/>

<https://www.delfi.ee/teemalehed/tudengiblogi>

<https://europanoored.eu/>

<https://youtu.be/mRydotaw2ts>